

yeryüzü bir bütündür bölünemez

Ahali

Mart 2008
yıl: 1 - sayı: 3
aylık haber fikir
yorum gazetesi
2,5 YTL

Radıyoakt# Yarına Bugünden Direniş

TAEK 2020'ye kadar Akkuyu ve Sinop'a Nükleer Santralleri kurmayı planladığını açıklayıp bunu konuşmak için toplandıklarında bizde kapıdaydık. Bekliyorduk.

Lüks arabaları ve fiyakalı maskeleriyle hani olur da bir kaza olursa önümüze atacakları "ama canım bu santral de full aksesuarlı tam teçhizatlıydı" yalanıyla, son moda tekonükleer yenilikleri kapsayan böylece de onların radyolojik sonuçlar dedikleri, bizim ise...

Devamı 2. Sayfada

Savaş, toprağa düşürdüğü barut tozu ile nasıl kurutuyorsa toprakları, yaşamın güzel yüzlerinin çatlaklarını da öyle derinleştiriyor...

Öncelikle bir kadın olarak "savaş" mevzusunu gündemime aldığımda öncelikli olarak karşısın da durduğum ilk kavram militarizmdir. Militarizmin ise en somut gerçekliğidir savaş. Militarizmin altında yatan düşüncelerden biri toplumun 'korunanlar' ve 'koruyanlar' olarak ikiye ayrıldığıdır. Bu düşünce tabii ki cinsiyet temelli bir ayrımdır ve gündelik pratiklerimize de yansır. Militarizmin altında yatan bir diğer düşünce de dünyanın tehlikeli bir yer olduğudur. Bu tür militarize düşüncelerin sahipleri aslında çoğu zaman sivillerdir. Sivillere ait olan militarize düşünceler gündelik hayatımızı derinden etkiler. Herhangi bir yerde militarizmi gözlemek için ille o yerde devletin, ordunun ve bir üssün olması da gerekmez.

Militarizm savaştan çok daha kapsamlı bir şeydir, barış zamanı da militarize bir süreç olabilir. Devletler kendi savaşları dışında her gün ve farklı şekillerde insanların hayatlarını yok etmek için vardır. Türkiye'de savaşın solğunu hissetmediğinizde, savaş çanları çalmadığında, haberlerde ölüm çığlıkları duymadığınızda savaşın varlığını anlamak mümkün müdür? Ne yazık ki koltuklarınıza yaslanıp izlediğiniz savaş günlerce sürebilir ya da aylarca. Sonra imzalar atılır, anlaşmalar yapılır. Söзде barış, lafta yarış hiç bitmez yaşadığımız bu ülkede. Oysaki işyerlerinde, iş kazalarında ölen ya da kötü koşullarda çalıştırılıp sakat kalan, trafik kazalarında sadece yol yapım hatalarından dolayı hayatını kaybeden, barınma ya da sağlık gibi nedenlerden ölen kaç insan var sizce? Devletlerin kendi barışlarında da ne kadar çok insan ölüyor, öldürülüyor. Bu rakamlar bizlere savaş dışında da hayatlarımızın kontrolünün bizleri yönetenlerin elinde olduğunun en değışmez gerçeğini gösteriyor.

Türkiye'de militarizmi iliklerinize kadar hissedersiniz, bir o kadar da savaşların üzerinden şekillenen halini. Biz bu savaşı gördük, yaşadık ve yaşamaya da devam ediyoruz çünkü. Kürt sorununun çözümünü, asayiş sorununa indirgeyen militarist egemen zihniyet, barış için ortaya çıkan fırsatları elinin tersiyle iterek, yıllardır bu savaşı ve şiddeti körüküyor. Devamı Sayfa 3'te

Estetik Operasyon

"Gemileri Yaktık"

Sanayicilerin sorumluluğu ve suçu üzerinden atıp işçiyi köleleştirmesi gibi, devletle işbirliği yapıp, hatta kendileri devlet olup işlerini sağlama almaları da yeni bir şey değil.

Türkiye'nin Gururu: Gemi İnşa Sanayi

Gemi inşa sektörü Türkiye ekonomisine 2,5 milyar dolar katkı sağlamakta, gemi yapımı, gemi yan sanayi işleri ve bunlara dayalı teknik hizmetlerden oluşmaktadır. İş gücü ucuz ve döviz girdisi yüksek olan sektöre sermayedarların ilgisi gün geçtikçe artmaktadır. MHP İstanbul Milletvekili ve eski tersaneci Durmuş Ali Torlak'ın da belirttiği gibi son yıllarda tersanelerin iş yükü artmıştır. 2012'ye kadar teslim edilecek şekilde alınmış siparişleri karşılamakta zorlanan tersanelerin sayısının bir kaç yıl içinde iki katına çıkması beklenmektedir. Türkiye'de 4'ü TSK'ya, 2'si kamuya ait toplam 62 tersane bulunmaktadır. Bunların 48'i Tuzla'dadır. Tuzla'da bulunan 48 tersanenin yanı sıra 563 taşeron firma sektör için çalışmaktadır. Tersanelerde yaklaşık 14 bin işçi çalışırken, yan sanayiyile birlikte bu sayının 85 bine çıktığı ancak doğrudan çalışan bu işçi sayısının sektörde çalışanların ancak yüzde 10'u olduğu, çalışanların yüzde 90'ının taşeron firma işçisi olduğu belirtiliyor. Enformel bilgilere göre sektörde yaklaşık 245 bin işçi çalışmakta. Bunların sadece 45 bini tersanelerde doğrudan çalışmakta, yine bu 45 bin işçinin ise sadece 5 bininin sigortalı olduğu belirtilmektedir.

Türkiye'nin yükselen değeri olan ve tersanesi olmayan Avrupa ülkelerinden gelen talebi karşılamak için fazla mesai yapan bu sektörde neler oluyor, işçiler neden greve gidiyor?

Devamı 4. Sayfada

Yaşamak, Direnmek, Var Olmak

Ataerkisiz dünya bizden daha çok hayal kurmamızı istiyor.

Bu yazının esasında olumlayıcı ve sevinçli duyulanışların etkisinde yazılması hayallemişti. Lakin gün geçmiyor ki kötü haberlerle mutsuz karşılaşmalar yaşanmasın. Bunca lanetin yanı sıra duyulabilen Kürtlere yönelik artık siyasal gündemin normal bir parçası haline gelmiş ayrımcılık haberlerinin yarattığı keder halinden kurtulmak için düşünüşü dirence yöneltme uğraşıyla, neler yapılabilir üzerinden kafa patlatırken, dün gece "ordu" operasyonuna yeni bir boyut kattı: kara "harekâtı" başladı. Militarizm tüm heybetiyle karşımızda... Her yerden müthiş bir alevlenmişlikle buram buram iğrenç bir milliyetçilik dumanı yayıyor, yüreğin en insan yeri acıyor...

Devamı 13. Sayfada

Eteğin Kerameti...
Esmeray Röportajı
Sayfa 6

8 Mart... 9 Mart...
Emine Özkaya
Sayfa 7

"Devlet Hayatımı Cehenneme Çevirdi"
Ayşe Tükrükçü Röportajı
Sayfa 16

Kent"leş"tiriliyoruz
Nagihan İnci
Sayfa 18

Topraksız Kadınlar
Dilek Çolak
Sayfa 17

Kurtlarla Dans
Canan Yılmaz
Sayfa 20

Günler, aylar geçer, mart gelir.
Söz sırası kadınlara mı gelir?

Böyle mi ey Ahali? Oysaki kadınların söyleyeceklerini, seslerini çıkartacakları, konuşacakları, anlatacakları ne çok şey varmış; Mart dışında, bu ay dışında, bunlar dışında... Eee kadınlardan bahsedelim dedik biraz da. Özgürlük tutkunu, fikri çoğulu kadınlardan! Bizler Ahali'nin kadınlarıyız. Sen, ben, bizim kızız işte. Memleketin bir ucundan bir ucuna... Gönümüzden geçenlerdi; Ahali'nin kadınlarının hayallerini kavuşturmak, bu gazetedede buluşturmak. Fikriyatı "kadın" gündemi değil. Ataerki deşmek,

şeyi bir yana bırakacak, sepetinde dağıtacak Ahali'yi, mora boyalı alanlarda, tüm kadınlara, yanında Beliz, Zehra... Kadınların hayallerinde tabiat ana da özgürleşecek. Nagihan ise kent'leş'en insanlara ve bu fikriyata karşıdır Ahali'nin sayfalarında. İpler çoğu zaman dolandır vücutlarımıza, sarar başımızı, yakar canımızı. Yasemin'i okurken anlayacaksınız dayatılan neymiş kadınlara... Yine direnme ve yaşamak için Sevim'le sarılacağız ele geçireceğimiz özgür hayatlarımıza. İrem'le dalacağız Ursula'nın özgür ütopyalarına... Serap'la Günaz'la... Parmaklarımız da dolanacak ipler belki bir gün. Parmaklıklar arkasındaki kadınları anlatacak Emriye yazdık-

kendimizi Ahali'nin içinde yeniden keşfetmekti maksat. "Muhakkak" kadını önce. Bizleri de bir araya getiren en mühim mesele buydu işte. Bunlar dışında birçok şey var tepemizde... Savaş, şiddet, gözyaşı... Hayatlarımız bir kukla misali, ne çok da (erkek) var ipleri elinde. İpler ellerimizde, ipler dillerimizde, ipler sözlerimizde, ipler düşüncelerimizde, ipler bedenlerimizde, ipler her yerimizde...

Bizler Ahali'nin kadınları, iplerimizi kestik önce... Sonra da çıktık yola. Önce sizlere Mart'ın hikayesini anlatmak isteriz keyiflice. 8 Mart'ın gelişiyi tüm kadınlar bildiğiniz üzere kutlar bu günü. Adı üstünde Dünya Kadınlar Günü. Bugünü de yine bize o ipler seçmiş işte. Bir gün dışında, hep yanınızda, önünüzde, arkanızdayız oysa. Emine de böyle yazmış; okursanız yazısında. İlkay; "iyi ki var-sın patriyarka!" derken içimizden geçenleri bir bir dökmüş satırlara. Bu satırlardan yola çıkarak bizim Oya kalktı, geldi tas Ankara'ya. Canan, kurtlarla dans ederken her

larıyla. Onların kapatılmış bedenlerine de söz söyleyecek Ahali'nin kadınları, ipleri çekenlere karşı pervasızca. Songül çizdi ipleri kadınların bedenlerine. Bedenlerin anatomisini yazdı Burcu edepsizce. Bir Burcu'muz daha var, hep aramızdaydı ama sessizce. Bu yolculuktan çıkarken Gül'ün gülün yüzü kalsın aklınızda. Arka sayfayı da okuyun mutlaka, Çiğdem yazdı ona da; "haydi kadınlar gidelim beraberce newroza". Bu yazıyı okuyan Ahali'ye son bir sözümlük olacak! Bütün kadınlar sokağa, bütün kadınlar Nisan'a ve sonrasına...

Düzeltilme: 2. sayıdaki "profesyonel savaş ve global vıcdan" başlıklı yazıda, K. Irak'ta iş yapan unsurların telinlenirken geçen "karadenizli aileler" ibaresi, karadenizli aileler hakkında olumsuz bir genelleme yapıldığı hissini doğurmuş. Yazının böyle bir önyargısı yoktur. Düzeltilir, özür dileriz.

Radyoaktif Yarına Bugünden Direniş

1. Sayfadan Devam

... gerçeğini yaşadığımız ve tekrar yaşamak istemediğimiz felaketin etkilerini azaltmak için şirketinin ve %60 onanın yerli malı sermaye dediği bizim ise yerlisinin yabancılarının fark etmediğini bildiğimiz küresel kapitalizmin "kriterleri"ni ve diğer detaylarını konuşmaya geldikleri binanın önünde Ankara Ahali'sinin Kara Çocukları'nın "RADYOAKTIF YARINA BUGÜNDEN DİRENİŞ" pankartıyla karşılandılar.

Onlar, bu dünyayı, bir parçası olduğumuzu unuttukları için belki, belki de bununla kalmayıp her şeyi satın aldıkları için, bu dünyanın hâkimi olduklarını düşündükleri için, belki bir anlaşırdılar. Arabalarının camlarından dışarı sadece bir bakıldılar. Bu çocukların burada ne işi var, diye bile düşünmeden, ölüm santralının pis pazarlığını kapmak için binanın içine girdiler. Ama biz de kapıyıydık. Bekliyorduk ve biliyorduk; nükleer santrallerin ölüm olduğunu. Yaratılmış ihtiyaçlarını, kefen soyucular ve akbabalar gibi üzerimizde dolaşıp yok edecekleri yaşamlarımızın peşinde olduklarını.

"...Yok edilen yaşam ne kadar çoksa o kadar zenginler çünkü. Dünyayla güzel olan ne varsa aralarına koydukları mesafe ne kadar uzaksa o kadar büyütürler çünkü. Ölümle beslenen sadece Azrail değil çünkü. Bugün de bundan sonra da milyon kere yazılmaktan anlatılmaktan bıkmayacağız bir şey var. Bunlar böyle. Bunlar iktidarlar. Başka türlü olmalarını zaten beklemiyoruz. Bütün canlılar gibi biz insanların da, ömrüne paha biçemezler. Size de gelecekler. Elektriklerinizi kesecekler. Suyunuzu kısip evinizi karartacaklar. Sonra size dönüp dehşet bir fısıltıyla "nükleer" diye soracaklar..."

Soruyor, söylüyorlar; bahanelerle, hikâyelerle... Gerekçeleri enerji; bunu biliyoruz, söyledik. Bunu bilen ve bu hikâyeyi dinlemek, bu senaryoyu bir daha yaşamak istemeyen biri daha vardı aramızda o gün; Dilaver. Enerji harcamalarında tasarruf tedbirleri yalanını söyleyenlere avucunun içine sakladığı taş; atmak için... Ama kafalarının içinde az sonra konuşulacak "kriterleri" düşünenler Dilaver'i görmediler bile. Çünkü onlar bu meseleyi çoktan Enver ile halletmişlerdi zaten! Bunu da biliyoruz ve söyledik, Dilaver ile birlikte;

'Hilmi'nin Enver'i kandıramaz kimseyi'

Ve söylemeye devam ettik. Nükleer Santralin getirdiği ölümün ve acının hiç kimsenin maskesinin türüne bakmadığını anlatan bildirimlerimizi ve afişlerimizi geçtiğimiz hafta boyunca üniversitelerde dağıttık.

"...Haki renkli parkayı giyerken, kemerinde silah asılıysa askersin; ama cebinde kenarı buruşmuş bir kitap taşır-san muhalifsin. Yırtık kot pantolon giyersen asisin, isyankarsın, ütülü kumaş pantolon giyiyorsan kariyeristsin, mahfazakarsın. Saçların dalgalanıyorsa rüzgarda ilerici, derlepen toparlanmış, bir örtünün altına konulmuşşa gericisin. Üzerine geçirdiğin her şey seni senden uzaklaştırıyor. Sen bir bedensin!..."

Ankara Ahali'sinin Kara Çocukları nükleer yalanına inanmıyorlar.

Kuracakları santralin atık sorunun şu an için önemsiz olduğunu söylüyorlar. Bu yaşadığımız toprağın mı sorunu değil, yoksa Hilmi'nin mi sorunu değil? Atık sorunu kırk yıl sonra başlayacak diyorlar. Hatırlarsanız Akkuyu nükleer santral inşası yarım kaldı, bunda nükleer karşıtı hareketin etkisi olduğu kadar hem uluslararası çıkar ilişkileri hemde parasızlık yalanı ile devlet şansını zorlamadı. Şimdi sonuzmuş gibi inandırıcılığı enerji ihtiyacımızı karşılamak için Hilmi bizi yine inandırmaya çalışıyor. 40 yıl sonraki enerjiye bakacak olan atıyor işi. Ama biz biliyoruz ki, bunların tek derti nükleerle elde edecekleri güç, bunu kurmak ve itirazlarımızı başlarından saymak için yalan söylüyorlar. Bundan kırk yıl önce de santral kurduklar, kırk yıl sonra da kurmaya devam edecekler...

"...Enerji istiyorlar. Koşmak, dans etmek ya da zıplamak için değil. Yaşamak, yaşatmak, sürdürmek, üretmek, güldürmek, nefes almak için değil. Bizi öldürmek için. Yıllar evvel, Massachusetts Enstitüsünde ABD'de Nagasaki ve Hiroşima'ya atılan bombaları yaratan adamlara benziyorlar. Dün orada. Bugün buradalar. Tek mirasları ölüm. Tek istedikleri iktidar. Tek sahip oldukları eğilen boyunlar, ölen çocuklar, gölgelerinde oturmadığımız ağaçlar, içinde giremediğimiz sular. O adamlar sadece siz yokken var olabilen, kendilerine insan dedirtmek için, yanlarında binlerce şahit ve ceplerinde hatırı sayılır parayla gezenler..."

Ve biz biliyoruz ki nükleer santralin tek işlevi enerji üretmek değil. Silah üretiyorlar, nükleer silah... Şu anda dünyada 30 binin üzerinde nükleer silah var. Türkiye'de incirlik üssünde 90 adet nükleer bomba var. Sadece resmi belgelere dayanarak verilen rakamlar şöyle; ABD nükleer silah sayısı: 10.640, Fransa 350, Rusya 8.600, Hindistan 45-55 arası, İngiltere 200, Almanya 150, İtalya 90, Belçika ve Hollanda'da 20, İsrail 100 ile 200 arası, Pakistan 35-55 arası, Çin 400... ve tabii bizden gizledikleri binlercesi...

Nükleer silahların tarihini de biliyoruz elbette. Hiroşima ve Nagasaki'ye atılan bombalar ve onlardan onlarca kat yıkıcı etki yaratan, hala insanların ölümüne neden olan, Çernobil faciası ve binlerce kişinin katledildiği Halepçe...

Ölümün nefesi ensemizde, tabiattaki tüm canlılar olarak tehdit altındayız. Varyüzünün yalancı maskesini parçalamazsak, imajlar ve yanlışmalara kanmadığımızı göstermezsek gerçekleştirecekler bu ölüm fantezilerini. Onlar santral yapacaklar, bizler yıkacağız. Onlar zehir saldıka, bizler hep buradayız. Bugünden yarına aktif direnişteyiz.

AHALI

Aylık Haber Fikir Yorum Gazetesi
Yerel Süreli Yayın
Şubat 2008, Sayı 2

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Cemil Cahit Selimoğlu
İletişim Adresi: Mithatpaşa Caddesi 30A/29 Yenşehir/Ankara Tel:
(312) 434 47 54

ahaligazetesi@gmail.com

Basıldığı Yer: Ümit Ofset Matbaacılık - Kazım Karabekir Caddesi No:
41/1-2-3-9 İskitler/Ankara
ISSN 1308-0431

Estetik Operasyon

1. sayfadan devam...

"Medya adeta savaş propaganda birimleri gibi çalıştı. Hava bombardımanlarının şanlı görüntülerini, Türk askerlerin kahramanca savaştığı haberlerini verdi, durdu. Her akşam düzenli olarak bizlere canlı canlı servis ettiler ölümlü. Türk milletinin zaten hali hazırda bekleyen milliyetçi duygularını coşkuyla kabartan bu haberler evindeki teyzeyi, kahvedeki amcağı sokaklara taşıdı."

Kürt meselesi onlarca yıldır yaşadığımız topraklarda can çekişen, bildiğiniz üzere halen de kanamakta olan bir meseledir. Tarih tekrerr etti, yine aynı meselenin bu seferki nedeni güvenlik sorununa indirgenerek, şimdiye kadar defalarca denenmiş olan ve hiç bir çözüm üretmeyen sınır ötesi operasyonlarının 25'incisi gerçekleşti. Devlet, geçmiş 24 operasyonun çözümsüzlüğüne eklenecek operasyonlardan birini daha gerçekleştirmiş oldu

nişanlı bir dövüştür. Türkiye'de yapılan bu operasyonların hedefi "terörü ortadan kaldırmak", "teröristi yerinde vürmek" ve en nihayetinde devletin, halkın milli kazancını sağlamla hiç değildir. Askeri bir hareketla yıllardır bu sorun çözülememiştir. Bu sorunun görünen gerçekliği ise şudur: her iki tarafın da kendi iktidar politikaları içine sıkıştırıp, basıldıkları Kürtlerin yaşama hakkının ihlal ediliyor olması. Buradan yola çıkacak olursak, Türkiye Devleti içerisinde uzunca yıllardır görünen savaş hali dışında da yapılması gerekenler var. Kürtçe üzerindeki fiili yasak genişleyerek sürüyor. Kendi anadillerini konuşmak istedikleri için bile ne tür baskılar yaşadıkları ortada. Türkçe'nin dışında İngilizce gibi batı dilleri çok rahat gündelik yaşamda yer buluyor olmasına ve hatta yabancı dilde konuşmak revaçta olmasına rağmen Kürtçe üzerindeki baskının anlaşılır olması mümkün olmuyor. Halbuki okullarda Kürtçe okutulacak seçmeli dersler başlatılmalı, çok dilli belediye hizmeti vermek teşvik edilmelidir. Yani bir dizi kültürel barışyeri ortadan kaldırmamız gerekmektedir. En nihayetinde bu mesele dilini konuşamayan, köyünde yaşayamayan, kaybolan ve göz ardı edilen bir halkın meselesidir... Son dönemlerde, yine geçen operasyon sürecinden itibaren başlayan ve artarak yükselmeye devam eden milliyetçilik halini de tehlikeli bir sürecin başlangıcı olarak görmeliyiz. Yine bu süreçte bu durumu tetikleyen en önemli organ da medya olmuştur. Medya adeta savaş propaganda birimleri gibi çalıştı. Hava bombardımanlarının şanlı görüntülerini, Türk askerlerin kahramanca savaştığı haberlerini verdi, durdu. Her akşam düzenli olarak bizlere canlı canlı servis ettiler ölümlü. Türk milletinin zaten hali hazırda bekleyen milliyetçi duygularını coşkuyla kabartan bu haberler evindeki teyzeyi, kahvedeki amcağı sokaklara taşıdı. Türkiye'nin dört biryanı ay yıldızlı bayraklarla doldu, taştı, salyalar etrafa saçıldı. Savaşın propagandasını yapmaya devam edenlerin hedefleri zaten belliydi; insanların içlerine nifak tohumlarını atmak ve birbirlerinin üzerlerine saldirtmak. Gerçekleşen bu operasyonların sırasında "şehit olan" Türk gençleri ise, milletin iftihanı, gururu, milletin şerefi, milletin sarsılmaz bütünlüğü uğruna hayatlarını feda etmiş cesur gençler oldular. Ve bir de onların ardından yürüyen milli haysiyetimiz var. Bu vatansız gençlerimizin uğruna meydanları ve cansız yatan batılıların etrafını çevreleyen Türk Milleti... Millet çoğu, tartışmalar yaratıldı, milliyetçiliğimiz yarıştırdı. Belki en can alıcı sözcükleri söylemesi gereken

Belki en can alıcı sözcükleri söylemesi gereken analar sustuğu için konuşan bu ölüm makineleri 25. seferlerinden de döndüler. Eksilen mühimmat ise kimilerinin bedenlerinde kaldı. Şimdi onlarla beraber toprağa verilmeyi bekliyor.

bu şekilde. Yine bugünlerde gündemde olan devletin ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin profesyonel ordulaşma söylemleri belki de daha uzunca bir dönem topraklarımızda yaşayacak bu iç politik savaşın devamlılığını göstermektedir. Kürt sorununun siyasal zeminlerde çözümüne imkan tanımayan bu devlet ve bu siyasal zihniyet, aksine şiddet ve savaşçı canlandırmaktan başka bir şey yolum açmıyor, yıllarca topluma sağlığı ayrımcı, ötekileştirici kin ve nefret tohumlarını, şimdi

TBMM kürsüsüne ve koridorlarına kadar taşıyor. DTP milletvekillerine karşı başlatılan linç kampanyaları, parti binalarının kundaklaması, Kürtlerin işyerlerinin ve evlerinin işaretlenmesine kadar varıyor. İki yıl öncesine kadar "Kürt sorunu öncelikle benim sorunumdur" diyen başbakan Recep Tayyip Erdoğan, şimdi ise Kürt sorunundan "etnik temizlik" olarak bahsediyor. PKK'nin de son dönemde içindeki kemikleşmiş söylemlerinden sıyrılmışlığı ve silahsızlanma çağrıları da bazı gerçekleri değiştirmeyecektir. Aslında bu mesele her iki taraf için da-

analar sustuğu için konuşan bu ölüm makineleri 25'inci seferlerinden de döndüler. Eksilen mühimmat ise kimilerinin bedenlerinde kaldı. Şimdi onlarla beraber toprağa verilmeyi bekliyor. Oyle ya, her şeyin bir hesabı olmalı. Kaç insan öldü, kaç mermi sıkıldı, kaç ocak söndü, kaç umut yok oldu? Kaç kişi karşı durdu? Savaşların en somat hali budur işte...

Ya askerlerin 80 darbesi sırasında Bülent Ersoy'a koydukları sahne yasağı kalkmamış olsaydı kim dillendirecekti 'ölüm değil çözüm'ü? Kim karşı duracaktı 'şehitler ölmez' sözüne? Bülent Ersoy 'oğlum olsa askere göndermem' dedi. Günlerce konuşuldu. Oysaki 244 can, ne Kürt ne Türk, genç insan, "tarafsız", ölü bedenleriyle yatıyor şimdi. Bu operasyon, bu savaşlar, bu ölümler, yine ölen askerlerin 'güneş'lerinin içinde büyüyecek olan nefretin resmini çizdi. Yine ellerini keserek akıttıkları kanla bayrak boyayan 'güneş'lerin içlerine mi akıttık ölümlük bu şiddet ve bu nefret? Milliyetçilik dediğimiz şey her neyse vücutlarımızda hayat buluyor böylece. Son operasyonun değerlendirmesi hep bir maç skoru gibi yapıldı, orada yaşamını yitiren insanların sayıları verilerek bir üstünlük sağlama çabasına girildi. O insanları dedikleri gibi kahraman değil nesne haline getirdiler. Bunu dakendi yayınlarını sattırarak için kullandılar: Fenerbahçe-1 Galatasaray-2, Türkiye-2-PKK-1. İşte millet böyle yaşıyor, böyle coşuyor bu memleket. En büyük kim? "Devlet". Hep kim kazanacak? "Devlet". Bu hafta bu memleketin skoru belli oldu; rakamla 244, yazı ile iki yüz kırk dört.

Oysa çok iyi biliriz ki, hepimiz canlı doğduk anamızdan. Bir belekten bir katil yaratmak anaların işi değil. Yine mi 'devlet' her şeyi yaratan? Sınırları koyan da onlar, çiğneyen de...

Kimseye verilecek bir avuç vatan toprağı olmadığı söylenenlerin anlaşılıyor ki başkalarının avuç avuç topraklarında gözleri var. Bunun için kendi koydukları kullanan bile çığırıyorlar, bu uğurda sınırları aşıyor, kendilerinin kabul ettikleri hukuk bile ayaklar altına alınıyor. Ülke adı konmamış ana fiili bir savaşın tüm gerilimini böyle yaşıyoruz işte. F-16'ların "canlı" sortileri yeni silah pazarlama yöntemleri olarak zaten biliniyordu. Ama bu canlı sortilerin yitildiği köyler, bu köylerde yaşayanlar her nedense pek dillendirilmiyor. Bu tür kayıplar sanki maliyetin içindeymişçesine rahatlar. Oysa sınırın hangi yanında olursa olsunlar (ölürlerse olsunlar), her ölen beden bu savaşın çılgınlığını bir kez daha göstermektedir.

Böylesi bir savaşta duyup, duyulacak tek bir şey yoktur. Gözyaşlarıyla tabutlara kapaklanan anaların ise bu anlamda gururdan çok daha fazlasına ihtiyaçları vardır. Ve bizim de onların kendi evlatlarını toprağa verirken içtikleri 'şehitler ölmez'den çok daha başka ifadelere ihtiyacımız vardır. Çünkü ortada ölü bedenler vardır, kimsenin geri getiremeyeceği...

Devlet savaşların gözyaşlarını dindirmesini de biliyor elbet. Devlet bu, hem öldürüyor, hem de ağlayan yüzü güldürüyor... Genel Kurmay'ın yaptığı açıklamada çocukların, eşlerinin kaybeden ya da dönümlerini bekleyen kadınlara güven verecek lafları da bir bir ediyor elbet. Yine geçenlerde Genel Kurmay'ımız "birliklerimiz arama tarama faaliyetlerine devam etmektedir. Birliklerimizin sahip oldukları üstün kişî teşhizatı ve alınan ilave tedbirler sonucu askerlerimiz olumsuz hava koşullarından asla etkilenmemiştir" diyor. "Kar, kıyamet operasyonunun şu yedinci gününde Zap'a girdik" diyor Türk Silahlı Kuvvetleri. "Çocuklarınız,

eşleriniz kıyamette güvende" diyorlar yani. Kıyametin ortasında yoluyla kaybeden donmuş askerleri peşmergeler kurtarıyor, yoluyla kaybetmiş askerleri köylüler kurtarıyor. Silahla ülkeyi yönetmeye kalkınları yüzünden insanlar ölüyor, gereksiz yere insanlar öldürülüyor. "Ne zaman yeter diyeceğiz" diye sordam edemiyorum. Bir tarafta da "çocuklarımızı dağlara göndermeyin, PKK'ye vermeyin, terörist olmasınlar" çağrıları yaganlar var. Bu söylemde ne tarafta olduğunuzu bilmenin önemli olduğunu sürekli hatırlatılır. İşte o tarafta da ölen evlatlar, ölen eşler ve ağlayan analar, o tarafta başka "güneş"ler başka hayatlar...

Operasyona gelince daha önce de gördüğümüz 24 operasyondan farklı değil hiçbir şey. Üstelik

"daha bitmedi devamı gelecek" yazıyorlar bombalara...

operasyonun başlamasıyla bitmesi arasındaki kısa süre ve geçmiş 24 operasyona bakılırsa Kürt sorununun askeri olarak da bu kadar kolay halli zaten mümkün görünmüyor. ABD'nin gir-çık dediği trajik ve bir o kadar da komik bir durum yaşıyoruz. Bu devletin ve ordusunun 244 insanın ölü bedenlerinde hatırlayacağımız "bildiğimiz aynı mesele" diyeceğimiz bir haftanın tahlili ni yapıyor olduk böylece. Operasyonun beşinci gününde ABD savunma bakanı Robert Gates'in Ankara'da Genel Kurmay Başkanı Büyükanıt'la yaptığı görüşme Irak'tan çekilin mesajını vermesi ve Büyükanıt'ın ise "neyi kastediyorsunuz, ABD yıllardır Afganistan'da terörle mücadele ediyor" şeklindeki ifadesi "bu tepki neden?" dedirtiyor. Her sorunu silahla çözebileceğini sanan, güce tapan ve güç sahibi olmakla övünen Türk Ordusu kendisinden daha güçlü ve daha silahlı ABD'nin karşısında da böyle bastırıldı işte. Çık dediler, çıkıveriler. Vatan dedikleri şey ABD'den gelen telefon ile çizilen haritalar, yer değiştirdikçe binlerce insanın ölümüne neden olan oklar, dağların ayrıramadığı halkları ayırmak için çizilen kırmızı kesik çizgiler...

Elinde binlerce mermisi, tankı, tüfeği, uçağı, uçaksavarı olan bir ordu kendi coğrafyasında yaşayan insanlara karşı gücünü kanıtlama çabasıyla giriştiği bu operasyonu da tamamladı nihayetinde. Yani operasyon şimdilik bitti. Bu arada sınırlar açıldı, köyler bombalandı, insanlar öldü...

Bir sorunu duruma ortadan kaldırmak yahut o soruna neden olan şeyleri gidermek yerine günü ve görünümü kurtarmak işin, ortama makay yapın, geçteği farklı göstermeye yönelik estetik operasyonlar bunlar. Yararının kaç olduğunu sağaltmak yerine derisini giderip üzerini örtbas etmek için atılan dikişler... Geçmişin kan lekelerini silmek yerine başka yerden alınan dokularla ekim yapmak... Ekonomistyle, kültürle güççülen halkları daha diri göstermek için milliyetçilik silikonuyla çizilen beyinler ve elindeki öldürme makinesini her ne pahasına olursa olsun karşıdaki üzerinde uygulamaya koymanın karar vermiş bedenler...

Nebahat Çetin
imacaricks@gmail.com

"Gemileri Yaktık"

1. sayfadan devam

Taşeron sistemi kaldırılmalı, "Artık ölmek istemiyoruz", "Katil GISBİR hesap verecek"... diyen işçiler 26 şubat'ta Tuzla tersanelerinde greve başladı. Binlerce tersane işçisi iş cinayetlerine karşı greve çıktı, polis işçilere ve sendikacılara saldırdı, 100'ü aşkın kişi gözaltına alındı, 15 kişi yaralandı. Limiter-İş yöneticileri Cem Dinç, Kamber Saygılı ve Tekstil-Sen Başkanı Ayşe Yumlu Yeter dahil 86 işçi ve sendikacı gözaltına alındı.

Peki, ama kim ölüyor, taşeron sistem nedir, GISBİR neden katil?

Küresel Kapitalizmin En Güzel Örneklerinden Biri: Taşeronlaşma

Taşeronluk, üretim ve hizmet sektörlerinde, işin bir bölümünün firma tarafından daha küçük bir firma veya firmalara yaptırılması işidir. Firmalar maliyetleri düşürmek, sahip olmadıkları etkinlik ve kaliteden yararlanmak, talepte dalgalanma olduğu zaman büyük yatırımlardan kaçınmak ve bina bakımı, temizlik gibi stratejik öneme sahip olmayan işleri devretmek, muhasebe, vergi ve çalışan işçilerin sigortaları gibi düzenlemelerden kaçınmak amacıyla taşeronluğa talep göstermektedirler. 4857 sayılı Yeni İş Yasası'na göre asıl işveren ve taşeron işveren işçilere karşı olan yükümlülüklerden aynı şekilde sorumludur.

Taşeronlaşma düzenlenme, şekli ve işleyişi bakımından bazı riskleri ve sorunları beraberinde getirmektedir. Örneğin, iş güvenliği tanımı gereği otuz ve daha fazla işçi çalıştıran işyerle-

rini ve en az altı aylık kıdemi olan işçileri bağlamakta. Taşeron firmaların 30'un altında işçi çalıştırıyor olması ve işçilerin iş değiştirme hızının yüksek olması nedeniyle kıdem koşulunu sağlamama durumlarının ortaya çıkması yasanın işlevselliğini yok etmektedir.

Tam gün çalışan işçilerin örgütlü yapıları olan sendikaların taşeronlaşma gibi istihdam biçimlerinin gereksinimlerine yanıt vermekte yetersiz kalması bu tür çalışanların mücadele biçimlerini kırmakta, böylece örgütlülüğü azaltmakta dolayısıyla da haklarını almaları engellemektedir. Böylece taşeronluk sendikal örgütlülüğü kırmada önemli bir araç haline dönüşmektedir.

Taşeronlaşmanın sendikalaşma oranını azaltması beraberinde işçi ücretlerinin düşmesini ve işçi çalışma standartlarının düşmesine sebep olmaktadır. Taşeron firmalar sayesinde firmaların maliyetlerinin düşmesinin bedelini daha düşük ücrette, yetersiz ve kötü çalışma koşullarında çalışan işçiler ödemektedir. Şirketler taşeron firmalar kullanılarak, yasal düzenlemelerle belirlenen işçisi sayısının altında kalarak sağlık ve güvenlik için gerekli tedbirleri almama avantajı elde etmektedir.

"İşçilerin ve sendikaların talebi gerçekleşse de hiçbir şey değişmeyecek. Devlet sömürmeye, işçiler ise direnmeye devam edecek."

...Taşeron firmaların çoğunda gündelik, haftalık, aylık işçi çalıştırılıyor, işin içine işçi simsarları hatta mafya girebiliyor.

Taşeronlaşma Tuzla'da öyle boyutlara ulaşıyor ki ilk taşeron firma işlerinin bir kısmını başka taşeron firmalara verebiliyor, o firmalar da daha küçük firmalara. Hatta "götürücü" denilen ve parça işleri yapanlar da olabiliyor. Böylece taşeron firmaların çoğunda gündelik, haftalık, aylık işçi çalıştırılıyor, işin içine işçi simsarları hatta mafya girebiliyor.

"Artık Ölmek İstemiyoruz"

1985'ten beri 80 işçinin öldüğü tersanelerin tek sorunu işçi ölümleri değil. İş cinayetlerinin yanı sıra sigorta primlerinin yatırılması, çalışma saatleri, yemekhane, çay

molaları düzenlemeleri gibi talepleri de var işçilerin. Ancak gündemde de olduğu gibi işçilerin öncelikli talepleri ölümlere yol açan iş güvenliği aksaklıklarının giderilmesi. İşçiler ve sendikalar taşeronluğun tersanelerdeki en büyük sorun olduğu konusunda hem fikir. Çok tehlikeli işler barındıran gemi inşa sürecinde büyük güvenlik önlemleri alınması gerektiği belirtiliyor. Limiter İş Genel Başkanı Cem Dinç'e göre zincirleme taşeronluk olarak adlandırılacak ve maliyetleri düşürmeye yarayan, taşeronların işleri başka taşeronlara vermesi durumu

yasa dışıdır. Çünkü yine iş yasasına göre bir firma ancak belirli nedenler mevcutsa işlerini taşeron firmaya devredebilir. Bu nedenler arasında, yapılacak işin firmanın yaptığı iş dışındaki uzmanlık gerektiren alt iş veya gerekli kalite eksikliklerini giderecek bir iş olması sayılabilir. Tuzla'da ise süreç değişik işçiler. Kablo çekme, boya yapma, döşeme gibi parçalar da taşeronla verilebiliyor. Bir geminin işi çok fazla parçalanabiliyor ve böylece yasadışı taşeronluk oluşmuş oluyor.

Limiter İş ve Dok Gemi İş

İşlerin yasadışı şekilde parçalandığı böyle bir ortamda işçiler de parçalanıyor ve çalışanlar arasında barikatlar çekilmiş oluyor. Sendikalaşma üzerinde büyük baskı olması, uzun çalışma saatleri, Türkiye'nin işsizlik yoğun ortamında yaratılan işsiz kalma korkusu işçilerin sendikalaşma ve örgütlü mücadele etmesini çok zor hale getiriyor. Buna rağmen örgütlenebilen işçilerin örgütlendiği iki sendikadan biri olan Limiter İş DİSK'e bağlıyken, Dok Gemi İş Türk İş'e bağlı. Limiter İş'e bağlı işçilerin sayısının artması durumunda işverenlerin işçiler üzerinde baskısı artıyor veya işçiler Dok Gemi İş'e üye olmaları için zorlanıyorlar. Ayrıca zincirleme taşeronluk olgusu nedeniyle işçiler hangi firmaya bağlı oldukları konusunda problemler yaşıyorlar hatta bağlı oldukları firmaların devlet dairelerinde kaydını bile bulamıyorlar.

İşçiler Ne İstiyor?

Yakın zamanda günde 14 saat çalışan, yemek molaları 1 saatten yarım saate düşürülen, çay molaları 10'ar dakika azaltılan işçilerin, taşeron firmalar tarafından, daha çok çalışıp işi daha çabuk bitirmeleri, böylece maliyetleri düşürmeleri için zorlanması, çalışılan yerlerde yangın tertibatının olmaması gibi durumlar işçilerin çalışma şartlarının kötüleşmesine ve iş kazalarına daha çok kurban gitmesine yol açmaktadır. Bu nedenlerle işçiler taleplerini şöyle sıralıyorlar:

- Taşeron sistemi kaldırılmalı!
- İş güvenliği ve işçi sağlığı tedbirleri alınmalı!
- Ağır ve tehlikeli işler yönetmeliği uygulanmalı!
- İş cinayetlerinden sorumlu olan patronlar yargınsun!
- Sigorta primleri asıl işveren tarafından yatırılmalı!
- İşçilerin kıdem ve ihbar tazminatları ödensin!
- Çalışma süreleri günlük 7,5 saate indirilsin!
- Gurbetçi işçilere barınma odaları sağlansın!
- İşçilere çay molası verilsin!
- Yemekhaneler düzeltilsin!

Hep Aynı Terane

1970'lerde özellikle esnek çalışma biçimi ve taşeronlaşmayla yeniden şekillenen kapitalizm özellikle işçi sınıfının gelir düzeyi en alta ve kaybedecek çok şeyi olan kısmına hitap etmekte, taşeron firmalarca keyfi şekilde işe alınıp çalıştırılan bu işçiler sadece taşeron firmalar değil doğrudan çalışan işçiler ve sendikalar tarafından da aynıma uğramaktadırlar. Taşeron firmaların iç dinamikleri nedeniyle örgütlenmekte zorlanan işçiler, sendika yetkililerine de kadrolu işçilere farklı davranıldığını belirtmektedir. Taşeron işçileri, çok kötü şartlarda düşük ücretlere çalıştırılabildiği için firmalar tarafından tam zamanlı çalışan işçiler üzerinde bir tehdit politikası olarak kullanılırken aynı zamanda taşeron işçileri işlerini kaybetmemek için hayatlarını tehlikeye atmaya zorlanırlar.

GISBİR yani Gemi İnşa Sanayicileri Birliği'ne göre son dönemde tersanelerdeki aşırı kapasite artışından kaynaklanan ağır iş yükü işçileri olumsuz etkilemekte. Eski tersaneci MHP İstanbul Milletvekili Durmuş Ali Toprak "bu sektörde sadece tersaneler yok, taşeronlar, yan sanayiciler ve tedarikçiler var. Sektör büyük bir aile" diyerek tersanelerin tek suçlu olmadığını söylemeye çalışırken, tersanelerin çalıştırdıkları taşeron firmalardan sorumlu olmadıklarını iddia etmiştir. Sanayicilerin sorumluluğu ve suçu üzerinden atıp işçiyi köleleştirme gibi, devletle işbirliği yapıp, hatta kendileri devlet olup işlerini sağlama almaları da yeni bir şey değil. Tuzla Direnişinin dönünden bugüne kadar olan süreçte aktif olarak direnen tüm işçiler tersanelerdeki bu işleyişe karşı ısrarla seslerini yükseltmeye devam edecekler.

İşçilerin ve sendikaların talebi gerçekleşse de hiçbir şey değişmeyecek. Devlet sömürmeye, işçiler ise direnmeye devam edecek.

Oya Aktaş
oayaaktas@yahoo.com

ER MEYDANLARININ EZBERİ BOZULUYOR

Son yıllarda askere gitmemelerine rağmen kadın vicdani reddilerin sayısında artış görülmektedir. Zorunlu askerliğin teyakkuzuna maruz kalmayan bu kadınlar neyi reddediyor? Bu sorudan yola çıkarak milliyetçi-militarist-cinsiyetçi ve de heteroseksist yurttaşlık kurgusunun kadın vicdani reddilerin gözünden kapsamlı bir eleştirisi sunulacaktır.

"Evet, askerlik yapmıyoruz ama vicdani reddiye... Uzun erimli amacımız militarizme karşı hayatın birçok alanında yürütülmesi için bir demilitarizasyon sürecidir. Vicdani red bu mücadelenin alanlarından biri. Pek çok insan vicdani reddi sadece eline silah almama, orduya katılmama, zorla askeri bir birlikte alıkonulduğunda ise 'emre itaatsizlik suçu' işlemek olarak görüyor. Evet, vicdani reddin bir anlamı da budur ve son derecede önemlidir... Aslında vicdani red, orduda cisimleşen militarizmin 'erkek dünya' kurgusunu dolaysız bir şekilde karşısına alarak 'tabu' olan bu konuyu tartışma platformuna taşır... Militarizm, askeriyenin sınırları içinde başlayıp biten bir şey olmadığı için onu sadece bu sınırlar içinde görmek de doğru olmaz; her yerde ve her şeyin derinlerinde..." Ferda Ülker'in kadın reddilerin varlığı üzerine sorulan soruya Amargi feminist dergide verdiği cevap aslında red hareketinin boyutlarını da ortaya koymaktadır. Bu boyutları daha derinden ele almak için öncelikle cumhuriyet modernizminin kadınlık kurgularını ele alalım.

"Sadece kadın olduğum için 'anne', 'kari', 'evlat', 'kız arkadaş' diye etiketlenirliip yönetilmek istemiyorum." (Hilal Demir)

reken anti militarist mücadele ve toplumsal bir demilitarizasyon sürecidir. Vicdani red bu mücadelenin alanlarından biri. Pek çok insan vicdani reddi sadece eline silah almama, orduya katılmama, zorla askeri bir birlikte alıkonulduğunda ise 'emre itaatsizlik suçu' işlemek olarak görüyor. Evet, vicdani reddin bir anlamı da budur ve son derecede önemlidir... Aslında vicdani red, orduda cisimleşen militarizmin 'erkek dünya' kurgusunu dolaysız bir şekilde karşısına alarak 'tabu' olan bu konuyu tartışma platformuna taşır... Militarizm, askeriyenin sınırları içinde başlayıp biten bir şey olmadığı için onu sadece bu sınırlar içinde görmek de doğru olmaz; her yerde ve her şeyin derinlerinde..." Ferda Ülker'in kadın reddilerin varlığı üzerine sorulan soruya Amargi feminist dergide verdiği cevap aslında red hareketinin boyutlarını da ortaya koymaktadır. Bu boyutları daha derinden ele almak için öncelikle cumhuriyet modernizminin kadınlık kurgularını ele alalım.

Kadınlar: Fedakar Anne, İtaatkar Eş

Cumhuriyet modernizmi, cumhuriyet için yeni kadınlar ve erkekler yaratılması yolunda erkekler tarafından kurgulanmış bir modernleşme projesidir. Bu proje içerisinde kadınlara sunulan roller vatanına "hayırlı" evlat yetiştiren anne rolü ya da her daim eşine sadık itaatkar eş rolleridir. Bunun yanında olağan üstü koşullarda kadınlardan savaşçı olmaları da istenir ki bu durum, kadını belirli konumunun bir üstüne taşıyarak ayrıcalıklı duruma getirir. Ayşe Gül Altınay bu rolleri fedakar anne "Küçük Ayşe", itaatkar eş "Kezban" ve gerektiğinde savaşı da göze alacak cumhuriyet kadını "Sabaha Gökçen" olarak kodlar.

"Erkek egemen bir ideoloji olan militarizm tüm yaşamımızı belirliyor ve kadınların toplumda mal, hizmetçi köle, susturulacak ve taciz/tecavüz edilebilecek nesnelere olarak algılanmasına sebep oluyor... Kadınların özgürleşmeleri militarizme karşı mücadeleden geçer." (Figen).

Asker olmanın ya da askerlik yapmanın imtiyazlı hale getirildiği toplumda askeri bilgilere sahip olma da kendi içinde iktidar yaratır. Askerliğini yapmış bir erkek bununla kıvanç duyarak sürekli anlattığı askerlik anıları ya da bilgileri ile eşi üzerinde iktidar oluşturur. Askerlik sırasında orduda emir alan asker-erkek evine döndüğünde bu sefer evinin komutanı olmakta eşi de o komutanın askeri konumuna getirilmektedir. Evdeki kadından sürekli itaat etmesi ve askerlik yapan eşine hayranlık duyması beklenmektedir. Bu şekilde, orduda yer almayan kadın onun bir parçası durumuna getirilmektedir.

Diğer bir beklenti ise kadınların milletleri için çocuk doğurmaları "fedakar anne" olmalarıdır. Bu şekilde modernizasyonun bir parçası olan kadın, ulusun biyolojik yeniden üretimini sağlayacak sürekli bir devinin içerisinde bir yandan da anne olarak kültürel mirasın taşıyıcısı olacaktır.

Kadınların ulus içinde oynayabilecekleri üçüncü rol ise "savaşçı kadın" rolüdür. Gerektiği zaman gerektiği koşullarda - "Kurtuluş Savaşı"nda savaşan "Elif Ana" ya da "Dersim Harekatı"nda yer almaktan gurur duyan ilk kadın savaş pilotumuz "Sabaha Gökçen" iyi birer örnekler-kadınlar vatan savunması için kendilerini siper etmekten geri durmamalıdır. Bunun için illa ki savaşmak da gerekmez. Cepheye mermi taşımak ya da yaralı askerlerin iyileşmesini sağlamak da bu süreçte dahil olmak anlamına gelmektedir. Militanlaşan kadın ro-

lünü sadece ulus-devlet içinde aramak da bizi eksik bırakacaktır. Sol muhalif gruplardaki kadınlık rollerine bakıldığında da aynı manzarayla karşılaşmak mümkündür. Sadece egemen milliyetçi söylemde değil muhalif söylemlerde de kendisini hissettiren kadınlık rolleri dikkat çekicidir. Kürt kadınlarının siyasal hayata katılımı üzerine yaptığı çalışmasıyla Handan Çağlayan, Kürt kadınlarının savaş alanlarına "Savaşan Özgürleşir, Özgürleşen Güzelleşir, Güzelleşen Sevilir" söylemiyle çağrıldığını ifade etmektedir. Oysaki bu söylem bile geleceğin içselliğini ortaya koymaktadır.

Vicdani Red: Geleneğin Red-i Vicdan Durumu

Sınırlı olsa da analizini yapmaya çalıştığım kadınlık rollerinin uzun süreler anti militarist çerçevede sorgulanmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Cumhuriyet modernleşmesiyle kurgulanan ve günümüze kadar kendini getiren toplumsal cinsiyet rolleri sorgulanmanın ötesinde kendini milliyetçi söylemlerle kurumsallaştırmıştır. Kapsamlı bir sorgulamanın ilk başladığı zamanlar 1990'lı yıllarda erkek vicdani reddilerin kamuya çıkışı ve de militarist söylemlerle oluşturulan "yurttaş" olmayı reddetmeleri ile başlamıştır. Aynı dönemde Türkiye'de feminist hareketin de kamusal alanda yer almasıyla birlikte geleneksel rollerin sorgulanmaya başladığını görmekteyiz. Bu iki ayrı alan gibi duran aslında birbirinin tamamlayıcısı olan anti-militarist ve feminist bakış açısını birleştiren durum kadın vicdani reddilerin red deklarasyonları olmuştur.

Kadın reddilerin vicdani red hareketine aktif katılımıyla birlikte o ana kadar pasif destekçi konumunda kalan kadınları harekete geçirmiş ve vicdani red hareketini kendi içinde de sorgulama olarak görmüştür. Bu şekilde Cynthia Enloe'nun dikkat çektiği gibi vicdani red hareketinin askerliğin yalnız erkekler için yasal zorunluluk olmasından dolayı erkek reddileri kahramanlaştırma ve militarizme için olan patriyarkayı yeniden üretme gibi bir risk taşımamasına önüne de geçilmiştir. Kadın reddileri vicdani redleriyle bir yandan anti-militarist mücadele yürütürken diğer taraftan da patriyarkayla mücadeleyi anti militarizmin merkezine taşımışlardır.

Kadın reddilerin açıklamalarına bakıldığında ortak noktanın militarist söylemin ritüellerini reddetmenin yanında cinsiyetçi söylemin de reddedildiğini görmekteyiz. "Sessiz kalmakla, savaşların desteklenmiş olacağını düşünerek ölmek, öldürmek, ezilmek, sömürülmek istemediğim için otoriter milliyetçi hiyerarşik, cinsiyetçi, militarist tüm yapıları karşı sesimi yükseltip vicdani ve total reddimi açıklıyorum." (Ayten Demir) "Sadece kadın olduğum için 'anne', 'kari', 'evlat', 'kız arkadaş' diye etiketlenirliip yönetilmek istemiyorum." (Hilal Demir) "Erkek egemen bir ideoloji olan militarizm tüm yaşamımızı belirliyor ve kadınların toplumda mal, hizmetçi köle, susturulacak ve taciz/tecavüz edilebilecek nesnelere olarak algılanmasına sebep oluyor... Kadınların özgürleşmeleri militarizme karşı mücadeleden geçer." (Figen).

Bugün geldiğimizde aşamada yaşamlarımızın her yerine sinsice sızan militarizmi ve beraberinde getirdiği cinsiyetçi anlayışın sorgulanıyor olmasında vicdani red hareketinin kadın bileşenlerine çok şey borçluyuz. Militarizmden ağır bir şekilde eziyet çekenler kadınlardır. Çünkü militarizm, cinsiyetçilikle, ataerkillikle, heteroseksizme ve her türlü ayrımcılık biçimiyle, milliyetçilikle iç içe geçmiş bir ilişki halindedir. Ve kadınların bu harekette "destekçi" konumundan daha fazlasına dair sözleri ve duruşlarının var olduğunu kanıtıdır. Sessiz kalmakla, savaşların desteklenmiş olacağını düşünerek ölmek, öldürmek, ezilmek sömürülmek istemedikleri için otoriter, hiyerarşik, milliyetçi, cinsiyetçi, militarist tüm yapıları karşı seslerini yükseltmektedirler. Burada elzem olan bir soru militarizmi daha görünür hale nasıl getireceğimiz ve de militarist, cinsiyetçi, heteroseksist, milliyetçi dili nasıl yapı bozumuna uğratacağıımızdır.

Her alanda olduğu gibi bu alanda da kadınlar mevcut söylemin ezberini bozmaktadırlar. Egemen dile beraber sol muhalif dili de sorgulayarak militarizmden, milliyetçilikten, cinsiyetçilikten, heteroseksizmden arınmış yeni bir dil yaratmanın çabasını şiddetle arınarak vermektedirler.

Zehra Demirci
lavinyaevin@hotmail.com

"Doğal feminist oldum ben. Pratikte feminist oldum. Bir sürü şey sordum kendime aslında. "Kadın" olduktan sonra, etek giydikten sonra "yenge" oldum, masayı kaldıramaz hale geldim, hesap elden gitti. Sonra diyorsun ki, demek ki kadınlar istese bunların hepsini yapar, Demek ki dayatılan bir şey var kadınlara..."

Ahali: Ne kadar süredir İstanbul Beyoğlu'nda yaşıyorsunuz?
Esmeray: 1992'den beri buradayım. 16 yıl oldu.

Ahali: Geçen yaz evine giderken yaşadığın polis şiddetinden bize bahseder misin?

Esmeray: Saat 23:00 idi. Eve erkengidiyordum. Birisi bana bağırdı, ben de üzerine alınmadım. Sonra tekrar bağırdı, "sana bağıyorum" dedi. Hızlı hızlı bana doğru geliyordu ve küfür ediyordu. "Burdan geçişin yasak olduğunu bilmiyor musun?" dedi. "Her gün evime giderken buradan geçiyordum" dedim. "Bir de, hani karakol burada, burası güvenli diye buradan geçiyordum" dedim. Tam adım atacaktım, vurdu, yere düştüm, sonra diğer polis de tekmeledi, ben de diğer yoldan geçmek zorunda kaldım, eve gittim. Ertesin gün yaşadığım saldırıyı herkese duyurdum.

Ahali: Sana şiddet uygulayan polislerden birinin gelip senden özür dilediğini duyduk. Olay nasıl gelişti?

Esmeray: Midye tezgahını açtığı yere gelerek özür diledi, özrü kaba hatinden betledi. 21 yaşlarındaydı. Bana beş vakit namaz kıldığını söyledi. Yaptığı şeyin inançlarına ters geldiğini, öbür dünyada günahının bedelini ödeyemeyeceğini söyledi. Bu yüzden gelip özür dilemiş. Midye satışıma kast ederek "senin bu işi yaptığını bilmiyordum" dedi. "Hakkını helal etmezsen ben buradan gitmeyeceğim" dedi, "hakkımı helal ediyorum ama" dedim "davamdan vazgeçmeyeceğim, sonuçta mağdur oldum ve ortada bir olay var, ben dava açacağım" dedim. Son dönemlerde ve AB uyarı sürecinde polislerin şiddeti azaldı diye bir düşünce oluştu. Ne yazık ki asla azalmadı, sadece şiddet şekli değişti.

Ahali: Şiddet nasıl şekil değiştirdi?

Esmeray: Eskiden sokağın ortasında bir travestinin saçlarından tutup sürükleyerek götürüyorlardı, savcılık kararı olmadan balyozlarla kapıları kırıp, içerdekileri alabiliyorlardı. Şimdi savcılık kararı ellerinde geliyorlar, kapıyı çalıyorlar, "hakkımızda şikayet var" deyip kibar şekilde davranıp götürüyorlar. Bir gün sonra da evler mühürleniyor, fuhuş yapıyor diye. Şimdi ise karakola aynı şiddet sürüyor ayrıca psikolojik şiddet uyguluyorlar. Ama özellikle son bir yılda sokakta polislerin şiddeti had safhada arttı. Ben her gün görüyorum ve şahit oluyorum bu şiddete. Özellikle ana sokaklarda hemen hemen her gün görüyorum polislerin insanları dövdüğünü. Yani polis seçmiyor artık, kim olursa... Son yasa değişikliğinde polise tanınan yetkiyle birlikte elleri ceplerinde kimlik soruyorlar. Öyle korkunç bir yasa çıkmış ki, polis istediği zaman şiddet uygulayabiliyor. Kişi dur ihtiarına ayırmadı mı atış de açabiliyorlar. Bir iki kişi de böyle öldü. Özellikle bu yasa çıktıktan sonra şiddet daha da çok arttı.

"Eteğin kerameti" neymiş; Esmeray'a sorduk...

Ahali: Bu son günlerdeki kimlik sorma uygulamaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Esmeray: Kimlik sorma uygulamasında bana hiç sormadılar, kadınlara sormuyorlar genelde, erkeklerle soruyorlar.

Ahali: Beyoğlu'nda son zamanlarda sokakta tanık olduğun şiddet içeren bir olayı anlatabilir misin?

Esmeray: Geçen gün, saat 02:00 de, sokakta iki kadın erkekler tarafından feci bir şekilde dövülüyordu. Polisler de durmuş seyrediyorlardı. Adamları ayırmaya çalışıyorlardı. Ben koryabilmek amacıyla kadınlara sarıldım, adamlar Travesti! diyerek korktular. Biri diğerine dedi ki "psikopat bu, bunda jilet vardır". Travestiyim ya. Polislerin yanına gittim müdahale etmelerini istedim. "Sen o kadınların kim olduğunu, ne iş yaptığını biliyor musun" dediler. "Nasil yani" dedim, "onlar motor" dediler. Kızlar küçüktü, en fazla yirmi yaşındaydılar, daha çocuklar yani. Bir pavyonda çalışıyorlarmış. Polisler sadece orada durup izliyorlardı. Ya orada ölselerdi? Ama şiddeti sadece polis uygulamıyor. Erkek uyguluyor şiddeti. O kadınları dövenler polis değildi. Şiddet sokakta erkeklerin elinde. Polis de erkek, o kurum da erk.

Ahali: Polislerin sokakta uyguladıkları bu şiddet dışında onlarla başka bir ilişki geliştirmeyi mümkün görüyor musun?

Esmeray: Bazen tezgahının başındayken bir polis geliyor, yanına oturuyor, çok insani bir ilişki kurmaya çalışıyor. "Sen polissin, kalk git benimle sohbet etme" demiyorum. Duygusallaşıyor, gözleri doluyor, sevgilisi terk etmiş onu bana anlatıyor, "abla sen deneyimlisin" diyor, "sen bu işleri bilirsin, nasıl barışayım". Şaşırtıyor sen yani. Kuruma ilgili bir sorun olmalı, devlet memuru bunlar. Öğretmen bir arkadaşım da dedi ki "o da devlet memuru". "Ama onun elinde sopa var" dedim, "benim elimde de cetvel var" dedi arkadaşım, "hiç farkı yok" dedi. Ona da biri emrediyor, vuracaksın diyor. Toplumsal dönüşümü yaparken birilerini dışlayarak yapamazsın. Tam tersine içine girilmeli. Eğer kendimize anti militarist diyorsak, silaha özgürlüğün gelemeceğine inanıyorsak, o zaman herkesin dönüşebilmesi için de konuşmaya ve ilişki kurmaya ihtiyacımız var.

Ahali: Polisi hedef göstermek sence çözüm değil mi?

Esmeray: Değil, yoksa onlardan farklı olmayız. Öbür tarafta radikal grupların, gerilla hareketinin içinde de şiddet var. Kendi içlerinde şiddet uyguluyorlar, mahkemeleri var, kendi mahkemelerini kuruyorlar, infaza kadar gidiyor ama onlardan birini gördüğümüz zaman daha esnek davranıyoruz, yakın davranıyoruz, o kibar kibar konuşunca dinliyoruz. Oysa aynı şiddeti onlar da uyguluyor. Bunun (polis) ideolojisi, Faşist bir çizgide olduğu için biraz daha farklı tabii... Sistemin kendisiyle ilgili bir sorun bu. Ataerküllikle ilgili bir sorun.

Ahali: Sokakta çalışan, sokaktan ekme parası kazanan travestilerle de bu düşünceleri paylaşıyor musun? Böylesine bir mücadele biçimini beraber oluşturma biliyor musunuz? Neler yapıyor?

Esmeray: Ciddi kurumsal bir şey yok. Lambda'da bir şekilde iletişim halindeyiz. Onlar benim gibi düşünmüyorlar. Sokakta polisle iç içe yaşadıkları için direkt "düşmanım" diyor, bana saldırın bürir. Ama onlarla aynı yolda yürümek zorundayız. Benim dayak yediğim dönemde, aynı günlerde iki, üç travesti daha dayak yemişti, onları ikna edemedik şikayetçi olmaları için. Haklılar da. Çünkü ertesi gün sokağa çıkacak ve hiçbir güvencesi yok. Yine benim ilişkilerim var, bütün kurumlar sahip çıktı, istesem midye satabilirim. O'nun (seks işçiliği yapan travesti) akşam elini kolunu sallayarak gidip geçebilmesi için, geçen gün ekme yemesi için çalışması gerekiyor. Polisler göz göze gelecek sokakta, korkuyor yani. Bu konularda Lambda ciddi bir şekilde çalışıyor. Dayak raporları arşivleniyor ve gereken yerlere gönderiliyor. Şiddete uğrayanlara bizzat ilgileniliyor. "Siz şiddet yok diyorsunuz ama bu raporlar var elimizde" deniliyor.

Ahali: Geçen sene Tarlabası'ndaki evine giderken uğradığın saldırı sonrası polislere açtığın davadaki son gelişmeler nedir?

Esmeray: Her gittiğimde başka bir savcı oluyordu. En son savcı da, polisin gelip benden özür dilediğini de öğrenince, "davadan vazgeçersen insani bir şey yapmış olursun, bir büyüklük yapmış olursun" dedi. "Bir şey olmaz bir tokattan ne olur, hem yaşı da küçük polisin, iyi olur" dedi, öğüt veriyordu kendince. "Ben vazgeçmem, şiddet, küfür, hakaret görmüşüm" dedim.

Ahali: Sokaklarda seks işçiliği yapan travestiler şiddete daha fazla maruz kalırken sana neden daha az tepki gösteriyorlar?

Esmeray: Erkeklik vardır ya hani, kendilerince saygı gösteriyorlar. "Diğerleri pis namussuz, bu kurtulmuş namuslu"... Böyle bir yaklaşım içindedir. Komşularım polisti, bana hiç selam bile vermezlerdi. Sonra beni bir eylemde görünce selam vermeye başladılar ve orada birden yüzleri güldü, hoşlarına gitti. "A! Namusluymuş bu, diğerlerine benzemiyor" tavrı takındılar. Beni döven polis de benden bu düşünceyle gelip özür diledi, "sen midye satıyorsun, ben kimi dövmüşüm, oysa diğerleri yollarda ne pislikler yapıyorlar abla, sen bilmiyor musun?" dedi. Şaşırdım. "Bir dakika otur sen ne diyorsun yani?" dedim. "Gelip bir travesti senin kurumundan iş istese, onun da böyle bir hakkı var ya, gelse ben polis olmak istiyordum dese, bir düşün, kurum evet der mi?" dedim. "Ya abla başka bir iş yapmış" dedi. Kafe sahibi de "başka bir yerde çalışsın" diyor, asker diyor ki asker yapmam, avukat diyor ki avukat olmasın, herkes alanından itiyor, peki nasıl olacak? Bu durumda, o yolda pislik diye gördüğünüz şey, travestilerin pisliği mi yoksa toplumun pisliği mi? Toplumun suçu mu yoksa bizim

(travestilerin) suçumuz mu? dedim.

Ahali: Erkeklerin erkekleri de çekip dövdüklerini düşünürsen, dövülen erkeklerin profilini merak ediyoruz. Herkese kimlik soruyorlar ama takım elbiseli birine kimlik sormuyorlar genelde...

Esmeray: Tabii. Şöyle ki; dayak atma olayında gözleri kimseyi görmüyor. Kimlik sormak için gözlerine kestirdikleri tipi durdurup dövdüklerinde yoldan geçen bir kimse, takım elbiseli de olsa, müdahale ettiğinde onu da dövüyorlar. Böyle bir sürü olay yaşıyor, bir savcıcı dövmüşler, farkında olmadan, bir avukatı dövdüler, muhtarı dövdüler...

Ahali: Sokaktaki bu kimlik aramalarında seçtikleri belirli tipler var mı?

Esmeray: Var elbette, o da nedir; esmerdir, Kürt'tür ya da... Direkt Kürt'tür aslında. Sarışın olana, biraz açık tenli olana çevirmiyorlar. Onları sadece belki belli noktalarda çeviriyorlar; genelevin sokağında, Bayram Sokak'ta (travestilerin çalıştığı sokak) çeviriyorlar. Ama genel olarak esmersen, doğulysan ya da çingeneyse... Şimdi bir de Afrikalılar gelmiş, onları çeviriyorlar. >>>

<<< **Ahali:** *Bütün alanlar, sokaklar, geceler erkeklerin alanı olduğu için erkekler şiddet uyguluyor ama o erkek kültürünün içinde yaşayan kadınlar da var mı? Hiç kadın polisten şiddet gördün mü?*

Esmeray: Tabii. Tam olarak dayak yemedim kadın polisten ama küfür yedim. Aynı erkeksi davranışlarda bulundu, hatta daha beter bir şekilde. Başıma gelen bir olay olmuştu; bir gün karakoldaydım, işkence yapıyorlardı ve oradaki çocukların çığlıkları yukarıya kadar geliyordu. Orada bir kadın polis vardı, süslü, rujlu muş... Seslerden hiç rahatsız olmuyor işine devam ediyor, ziyaretçisi geliyor. Ben dayanamadım, "sen kadın olduğuna emin misin?" dedim. Kalktı yerinden, saçından tuttu, o zaman da feminizm falan nedir bilmiyordum ya "burayı niye tercih etmiş ki; kadının daha çok evde olması gerekir, gitsin evlensin" diye düşünüyordum. Orta yaşlı bir kadındı, çocuğu mutlaka var diye düşündüm. "Senin çocuğun yok mu?" dedim. O zaman yanıma geldi, beni sarstı, "seni öldürürüm" dedi.

Ahali: *Cadının Bohçası adlı oyunu oynamaya nasıl karar verdin? Tepkiler nasıl?*

Esmeray: Birderdim vardı, bunu haykırmak istiyordum, bir sözüm vardı ve onu söylemek istiyordum. Etrafta beni gören insanların, beni tanıyan bütün arkadaşlarımla sürekli beni yönlendirmesi, motive etmesiyle başladı. Bunun yazıyla olması gerektiğini söylüyorlardı insanlar; yazı tarihte kalır, belge olarak kalır, söz unutulur. Ama ben sözü, sözle söylemek istiyordum. Bunun da yolunu bu oyun olduğuna karar verdim. Şimdi devam ediyor.

Ahali: *Amaca ulaşıldı mı?*

Esmeray: Amaca ulaşıldı ama hedefe hiçbir zaman ulaşamaz, ölene kadar mücadele edeceksin. Bütün bunlar, sokağın dili, sokakta insanların görmedikleri, erkeklerin kadınların fark etmediği diğer yüzleri vs. Bir de bir mesleğim olur belki.

Ahali: *Neden cadının bohçası?*

Esmeray: Cadı kelimesini ben çok seviyorum. Köyde çok bilmiş kadınlara cadı derlerdi. Bilge kadınları aslında o kadınlar. Sonradan öğrendim ki; tarihte de çok bilmiş, bilge kadınları yakmışlar cadı diye, oradan da benim için anlamlı oldu cadı kelimesi.

Ahali: *İleriye dönük yeni projeler var mı?*

Esmeray: Şu anda yaptığım oyun bir sezon olacak. Hazırda biter. Yazın da belki birkaç festival olur. Ama öntümüzdeki sonbahara başka bir hikâyeyle başlayacağım inşallah. Bu oyuna ben hayatımı anlatarak başladım. Hayatımı anlatırken bu yaşadıklarımı içine katıp anlatıyorum. Ama öntümüzdeki oyunda artık hayatımı anlatmayacağım, direkt yaşadığım örnekler üzerinden olacak.

Ahali: *Esmeray neler yapar, günlük hayatı nasıldır?*

Esmeray: 09:30 gibi Amarki kitapevi'ni açıyorum. Saat 13:30-14:00'e kadar Amarki'deyim. Oyunla ilgili düzenli bir çalışmam yok ama olduğunda çalışıyorum. Oyunla ilgili turneler olacak, bu konuda görüşmeler oluyor. Akşam saat 18:30-19:00 gibi midye tezgahını açıyorum. Yağmurdu olduğu için bugünlerde açmıyorum, havalar soğuk. Kitap okuyorum. Kedim var. Kuvyorum geliyor omzumda oturuyor. Annesi zannediyor beni. Konuşuyor, dinlemediğimi anlayınca miyavlıyor.

Ahali: *Feminist olmaya nasıl karar verdin?*

Esmeray: Doğal feminist oldum ben. Pratikte feminist oldum. Bir sürü şey sordum kendime aslında. "Kadın" olduktan sonra, etek giydikten sonra "yenge" oldum, masayı kaldıramaz hale geldim, hesap elden gitti. Sonra diyorsun ki, demek ki kadınlar istese bunların hepsini yapar, demek ki dayatılan bir şey var kadınlara. Çünkü ben bunları bir ay öncesine kadar yapıyordum, etek giydikten sonra yapamaz duruma geldim. Masayı kaldırıncan geliyor bütün erkekler, "yenge yenge, kaldıramazsın sen masayı, belin ağır". Dedim "acaba hamile miyim?" "ne oldu, belim niye ağrıyacak". Bir de hoşuma da gitti, narin olmuştum, "kadınlık böyle demek ki" dedim, "kendini kandırma, ne narinliği, inceliği, tam tersine...". O zaman yirmi yaşlarındaydım. Hormon almaya on sekiz yaşında başlamıştım. Yirmi yaşına geldiğimde, göğüslerim çıkmış, kalçalarım büyümüş, kocaman bir şey olmuştu. "Ne incilmesi, niye masayı kaldırmayayım, ne keramet varmış bu etekte?" dedim kendi kendime. Bunları sorgulayarak buraya kadar geldim. Bir kere de bir erkek arkadaşına espri yapmıştım, "ay" dedim "eteği giysene bir, nasıl duruyor". "Ben şerefsiz miyim?" dedi. Dedim "senin annen şerefsiz mi? Nenen şerefsiz mi?". Evliydi "karın şerefsiz mi, kızkardeşin şerefsiz mi, ben şerefsiz miyim?" dedim. "Hayır, erkeğim ben" dedi. "Ne diyorsun sen? Sen bana şerefsiz dedin" dedim. "Dayatılan, kadına etekti, erkeğe pantolondur ama biz sizin pantolonunuzu giydik" dedim "şerefsiz mi olduk yani". "Ona bakarsan pantolon kadınların değil. Erkek giyebilir istese bunu. Hem daha rahat olur" dedim, "iki saat çıkarıyorsun pantolonu, fermuarını açıyorsun bilmem ne, kaldır eteği çık yap. Öyle düşün-sene". "Yal Git Esmeray abla, ne diyorsun sen?" dedi. Feminist hareketin içine girince de "bunların farkına varan kadınlar da var" deyip, feminist oldum. Zaten olmuştu, adını koyamıyordum, tanımlayamıyordum.

Ahali: *Diline sağlık, sağıol.*

Cadının kazanını kaynattık... Esmeray'ın sohbetine doyamadık.

8 Mart... 9 Mart...

1980'li yıllardı. Yeni Levent civarında, sekiz yüz kadın işçinin çalıştığı bir fabrikada çalışıyordum. Askeri kışla desek daha uygun olur. 12 Eylül rejiminin bir işçiler üzerindeki tezahürü desek de yanlış olmaz. Mesaiye kalanların dışında, gündüz vardiyaya saatleri sabah 8, akşam 6 olmak üzere toplam 10 saattti. Çoğunluğumuz iki saat fazla çalışmak zorunda bırakılıyorduk. Her masa, yirmi kadın işçiden oluşuyordu. Ürettiğimiz ilaç, adı her neyse, akşam saat 6'da, masa şefi tarafından sayılır ve bölüm şefine rapor edilirdi. Biz işçiler de bunu bilirdik. Örneğin, bin kutu ilaç üretilecekse on saat içinde, ona göre işi yavaşlatıyor ya da hızlandırıyorduk. Onemli olan, her günkü beklenen üretim rakamına ulaşmaktı. Fakat 12 Eylül'le birlikte yeni bir disiplin uygulaması getirdiler; her saat başı üretilen ilaç sayısını saymak gibi. Nefes alamıyoruz. Tuvalette kalma süresi 5 dakikayı geçmeyecek dendi. Hiç unutmam, bir gün kısım şefi geldi, tuvaletin kapısını dayandı. İçerde iki üç kadınız. Dene-yimli, yaşı bize göre genç sayılamayacak, 30-35 yaşlarındaki bir kadın ofkeyle dışarı fırladı tuvaletten ve kısım şefinin üstüne yürüdü. Eteğini kaldırarak, "bak işte, keyfinden kalmıyorum, kanamam var" diye bağırdı. Kışla disiplininden farksız bir ortam yaratılmıştı. 15 dakika çay molası veriliyor, biz asansörle üçüncü kata çıkıp ininceye kadar süre bitiyor. Çay filan içemiyorduk. Yazın saat yemek molası: Bu molalarda da, kimin, kiminle ne derece yakın olduğu gözetenip kaydediliyor.

8 Mart'la ilgili bir yazı yazmayı düşünmüştüm önce. Sonra vazgeçtim bu fikirden. 8 Mart'ın tarihi içeriği boşaltılınca geriye içi boş sloganlar kalıyor sadece. Eminim, Türkiye'nin resmi, gayri resmi kurumlarının emekçi, emeksiz kadınların mücadelesi anılacak ve kutlanacak. Tıpkı, kadınlara atfedilen diğer günler gibi kutlanıp anılacak. Bana göre de anlamlı bir gün 8 Mart, tarihi çıkışıyla eş değerde somut bir bağlantı kurularak, pratiğe geçirildiğinde. Yoksa saygıdeğer ölünün ardından fathalar okumaktan farkı yok bu konu üzerinde büyük laflar etmenin.

Bugün de, o günün Amerika'sını aratmayacak koşullar altında çalışan milyonlarca kadın var. Erkeklerle aynı iş yerinde aynı işi yaptıkları halde daha az ücret ödeniyor kadınlara birçok iş yerinde. Buna ek olarak, annelik ve kadınlık durumlarından dolayı istismara uğruyorlar. Göçmen işçi olarak, yasal-yasal olmayan iş pazarında, erkek işçilerin maruz kaldığı ayrımcılığın yanı sıra bir de cinsiyetçi ayrımcılıkla yüz yüze kalıyorlar. Bunlara daha çok şey eklenebilir...

Bu satırları yazan ben, bir kadın olarak, bu tür, özentili, içi boş, bir günle sınırlı törensel hiçbir günü kutlamaktan yana değilim. Ama böyle bir günü vesile yapan anaeristler topluca bir fabrikayı ya da göçmen işçilerin hapsedildiği bir karakolu ziyaret etselerdi hiç itirazım olmazdı.

Bugün, diğer kimliklerimin yanı sıra, anaerist bir kadın olarak, yaşadığımız dünyada var olan her türlü siyasal ve toplumsal sorunun kadınları kapsadığını düşünüyorum. Böyle düşünmem, kadınların yaşadığı farklı sorunları, farklı biçimlerde ele almamız gerektiği gerçeğini yadsımıyor. Sadece, Kürt sorunu, kadın sorunu vb. denerek, çeşitli toplumsal kesimlerin "sorun" haline getirilmesine karşıyım. Oysa böylece toplumsal kesimler, "onlar" değil, "biz" diyebildiğimiz ve bunu yüreğimizde duyabildiğimiz zaman sorun değil, bizatihi çözümün kendisi olacaktırlar.

Emine Özkaya

KARŞI KOYMANIN DAYANILMAZ CAZİBESİ...

Yıl 1998'ti. İzmir Buca'da bulunan Dokuz Eylül Üniversitesi'nin kampüsünde büyük çınarın altında toplanmış, çimenlere uzanmış halde söyleşiyorduk. Bir arkadaş ayağa kalktı. Buca Hapishanesi'nde bulunan ablasını ziyarete gideceğini belirtti. 'Ben de gelebilir miyim?' diye sordum, hiç hapishaneye girmemişim. 'İsteyen herkes girebiliyor, gel tabii' dedi. Ne o ne de sonraki haftalar boyunca Buca Hapishanesi'ne gitmedim-gidemedim... Oysa okula beş dakikalık yürüme mesafesindeydi. Sanırım gitmememin asıl nedeni nasılsa istediğim herhangi bir hafta gidebiliyor olmamı. 'Nasılsa bir ara giderim' diyerek, yapılacaklar listesine eklemiştin bunu da... Bu ülkede yolu bir şekilde 'mapushane'ye düşen çoktu. Ahmed Arif'in 'Görüşmecim yeşil soğan göndermiş karanfil kokuyor cigaram...' şiirini okuyup, Sabahattin Ali'nin 'Aldırma Gönül' üni söylüyorduk. Hapishaneler 'cezalandırma' mekânlarıydı ancak politik tutuklular açısından 'özgürlüğü talep etmek' suç olamazdı, bu yüzden bu da geçilecek 'durak'lardan biriydi nihayetinde, 'son durak kara toprak' a kadar...

Osmanlı'nın Yedikulesi, ya da Türkiye Cumhuriyeti'nin Sinop Zindanını yaratanların zihniyeti aynıydı. Aralarında on yıllar olsa da Sansaryan Hanı'nda yapılanlarla Gayrettepe'de olanların farklı olmaması gibi... 12 Mart sonrası'nın Mamak'ı ya da 12 Eylül sonrası'nın Diyarbakır Hapishanesi'nde yaşananlar da ne kadar birbirine benziyordu... Takvim değişiyor, mekanlar değişiyor, yaşayanlar değişiyor ama yaşanan zihniyet devam ediyordu, ona karşı çıkanlarla beraber kuşkusuz.

Öncesinden sonrasına...

Yıl 1999'du. Boyalı medya ekranda patlayan baloncuklarla 'flash flash flash' haberler veriyordu hapishanelerden. 'Hapishane değil örgüt kampı!' manşeti giriliyordu iri puntolarla. Memleketin en önemli sorunuysa bu 'Sempatizan girip militan çıkıyorlardı!' 'Teşit baskında ele geçirilenler' deyip envai çeşit silahları koyuyorlardı: masa üstüne Kurşunla TC yazmadıkları eksikti bir tek Medya belilikli psikolojik zemini hazırlıyordu... Nitekim 26 Eylül 1999'da Ankara Ulucanlar Hapishanesi'ne saldırılıp da 10 politik tutuklu öldürüldüğünde buna pek ilgi göstermeyeceklerdi... Oysa talep basitti, yatabilecek yatak... Koğuşlar kalabalıktı, idare isteğe yanıt vermeyince yan koğuşa yerleşmişlerdi. Politik tutuklulara yatacak yatak bulamayan devlet onları toprağın koynuna yatırmakta bir beis görmemişti...

Ulucanlarda ilk defa ateşli silah kullanılmıştı. Tarihi politik tutukluların ölümüne öldürüldüğüne defalarca tanık olan hapishaneler için bir 'yenilik' ti bu, aynı zamanda bir 'prova' idi...

Hayata döndürülen 28 insan...

Susturulmuş muhalefet, yaprak kıpırdamayan demokratik kamuoyu Ulucanlar'da öldürülen insanlara karşı güçlü bir ses yükseltemedi... Ölüm BU Topraklar için bildik, tanıdık... Öldürülenler göz önünde olmayanlar olunca yok saymak da daha kolay olacaktı...

F Tipi Hapishaneler ilk gündeme getirildiğinde 'lüks otel gibi' diyerek tanıtıldı... Hem 'modern' Avrupa'dan ithal di bunlar, yüksek güvenlikli hapishanelerdi. Tekrar boyalı basına iri puntolarla, tvlere 'sansasyonel' haberlerle çıkmaya başladı hapishaneler. Bu oysa önceden görmüş olanlar için her şey fazlasıyla tanıdık. Bir zamanların solcu Kara oğlanı, ak donlu güvercine kefen biçen

Ecevit'ti bu kez 'F Tipi hapishaneleri yaşama geçirmeden IMF kararlarını uygulayamayız' diyerek açıklama yapacak kadar pervasızdı.

Hücre Tipi hapishanelere, tecrit ve tredmana boyun eğmek istemeyen politik tutukluların cevabı ölüm orucunu başlatmak oldu... Adalet Bakanlığı ile görüşmeler sürerken, bakan 'F Tipi hapishanelerin açılması ertelendi' diyordu... Aradan birkaç gün geçmemiştii 19 Aralık 2000 gecesi sabah olmadan ülkenin pek çok hapishanesine aynı anda binlerce asker, polis, komando, özel harekât timleri, dozerler, iş makineleri eşliğinde 'hayata döndürme' işine girişiyordu...

Yazıyı uzun tutmamak, anlatılacakların çokluğu ve yoğunluğu kısa kısa hepsine değinme ihtiyacını doğuruyor bende. Bu da kestirme bir anlatımı getiriyor beraberinde. Oysa bazı yaşananlar var ki bunlar dile dökmek çok zor ve kelimelerin gücü de oldukça ciliz. 19 Aralık Katliamını farklı hapishanelerde yaşayan insanlardan her dinlediğimde söyleyecek söz kalmadığını hissediyordum... Aynı koğuşta kaldığınız arkadaşınızın sıkı sıkıya kaldığı yerde yandığını bilmek, sesini dayamak ama bişey yapamamak nasıl anlatılabilir ki? Saldırısı duyunca hapishane önlerine koşan, yaklaşmalarına izin verilmeyen, günlerce hiçbir haber alamayan ailelerin hissettiklerini hangi sözcük karşılayabilir?...

19 Aralık'ı anlatmaya kalkmak istemiyordum bu yazıda, bunu başaramayacağım çok açık. Belki yıllar sonra açığa çıkarılabilecek hangi kimyasal gazların kullanıldığı, niçin tutuklulara direkt ateş açıldığı... Düşüncem odur ki, insanların 'hayata döndürüldüğü' söylenerek yapılan ironik ve trajik bir tarih olarak kazanacak tarihe 19 Aralık...

Ve hücreler...

19 Aralık olmadan önce politik tutukluların bir kısmı ölüm orucuna girmişti, 19 Aralıktan sonra tümü bu eyleme katıldı... Etki gücü ya da doğruluğu farklı farklı değerlendirmelere tabi olsa da, 122 insan hücre tipi hapishanelere karşı çıkarken hayatını kaybetti...

İlgilç bir nokta da ilk koyulanların dışında F Tipleri karşıtı eylemlere katılanlar olmasındı... Her ne kadar organize suçlardan yatanlar, adli suçlular da kalsa da F tipi hapishanelerin sisteme karşı duran güçlere karşı bir yıldırma aracı olacağı rahatlıkla öngörülebiliyordu...

'Anne bana kitap gönder ki, koridora çıkabileyim'...

F Tipi hapishaneler, tecrit ve tredman üzerine binlerce sayfa yazılabilir kuşkusuz... Ben yaşananların aktarımının bile tecrit geçişini dile getirmede yeterli olabileceğini düşünüyorum. İzolasyona dayalı F Tiplerini anlatırken, tutuk yakınları ve tutuklular olmak

üzere ele alınabilir aslında. Tutsakların ne-ler yaşadığını varolan kısıtlamalar nedeniyle bazen aylar sonrasında öğrendiğimiz oluyor, ailelerin yaşadıkları ise onların yanında dile getirilemez gibi duyulmayan, demli bir sohbetle sessizce dillendirilen boynu bükük gerçekler...

En öz ifadesiyle tecrit 'islah etme' anlayışına dayalı bazen kullandığımız keçeli kalem, bazen ters çevirip sehpa yaptığınız su petleri, içtiğiniz su, yediğiniz yemek hepsi bunun için bir araç haline dönüşebilir... Bu konuda hayli trajikomik örnekler de yaşanmıyor değil; örneğin domatesleri tuzlu suya bastırıp tuzsu yapmaya çalışmak 'amaç dışı kullanım'a giriyor ve domateslere el konuluyor... Yine havalandırmaya düşen bir tohumu çay artıkları ve her gün topladığınız toprak taneleri arasında yetiştiriyorsunuz ve ertesi gün gelip onlara haftalık emeğinize el koyuyorlar, nedeni burada en çok duyduğunuz kelime: yasak!

İçerideki sevdaınıza, çiçek kurutup kitap arasında kartın üzerine yapıtırmak mı gönderdiniz? Kart gidecek, ama çiçekler tutsak olacaktır bilin.

F Tipi hapishaneler, yönetimi idarenin inisiyatifine bıraktığından, uygulama her hapishanede farklılık gösteriyor aynı zamanda. Sincan'a alınan bir kitap, Tekirdağ'a alınmayabilir, bir F tipi hapishaneden çıkmasında sakınca görülmeden mektubun diğer F tipine girmesi 'sakıncalı' bulunabilir. Türkiye dışında herhangi bir yaygın ya da mektup mu gönderildi size, üzgünüz; güvenliğinizi için bunu alamazsınız.

Mektuplarınız da yine sansüre takılmayıp geçerse 'kare karalamaca' şeklinde sahibine ulaşabilir! Çıktığınız revir doktora tüm sorunlarınızın 'psikolojik' olduğuna hükmeder, ağrı kesiciyi basar gönderir. Mahkemeye gidip geliş de saldırıya mı uğradınız, tartaktadınız, rapor almak istersiniz kanıtlamak için altı ay sonra sizi Adli tıba götürürler... Geçtiğimiz yıl Tekirdağ'da hayatını kaybeden

Salih Sevinel örneği çok tazedir, kalp krizi geçirmiş zamanında müdahale edilmemişti. Ancak Adalet Bakanlığı Sincan 1 No'lu F Tipi Hapishanesi'nde kalan mesane kanseri Erol Zavar'ın mahşushanede kırkinci ameliyatını geçirmesinin fevkalade sağlıklı olduğunu düşünmektedir.

F tiplerinde 'disiplin cezası' adı verilen cezalar demoklesin kılıcı gibi tepenizde canlanır. Liselerdeki disiplin kuruluna benzerce bir kural burada da kimleri cezalandıracağına karar verir. Yan hücrede arkadaşını dövümler, kapıya mı vurdu? Üç ay görüş yasağı. Hapishane müdürden 'Adamın gözleri ölü balık gözü gibi bakıyor' diyerek mi bahsettin, personele hakaret 3 ay mektup yasağı. Gardiyanlar havalandırmaya girdi, hiçbişey söylemeden boş ped su şişelerini mi topluyor, sору mu sordun? İçini engelledin, 10 gün hücre cezası. En son Tekirdağ'da olduğu gibi 31

Aralık akşamı, yılbaşı hücre cezasını çeke-rek karşılayabildiniz. Aynı cezayı idarenin birşün sonra işleme koymamasının nedeni size burada bir 'nesne' olduğunuzu onlara 'tabii' olduğunu hatırlatmaktır. Aynı şey, hücre değiştirmek isteyenler için de geçerlidir; siz dilekçenizi yazıp arkadaşınızı istediniz; sizin hücrenize zorla, ona ve size sormadan başka bir tutsağı getirirler; mesaj yine bel-lidir 'kuralları siz değil, onlar belirler'... Sonra Tekirdağ 1 No'lu F Tipinde olduğu gibi 16 aylık aralıksız uygulanan görüş yasakları oluşur. Sonra içeriden mektup gelir anneye: 'Anne bana kitap gönder kargoya. Kargoları bizim yanımızda açmak zorundalar. Böylece üç koridor dolaşır, hücreden çıkmış olur ve biraz hava alırım...' 16 yaşında tutuklanmış, 24 yaşını yaşayan biridir bu satırların sahibi. Yeğeniniz doğar, emekler ve yürür siz bunları ancak fotoğraflarda görürsünüz... Yürünüz saçının teline dokunmak üzereki devam eden açık görüş yasakları yüzünden imkânsızdır. Ancak yüzüne düşen perçemi camın arkasından düzeltmek isterseniz, eliniz ulaşmaz... Tutsakların birbiriyle konuşması 'güvenliğe' zararlıdır, yanınızdan geçene 'merhaba' mı dediniz, 14 günlük nar topu gibi bir işkence raporunuz olmasını sağlamışsınızdır...

F Tipi hapishanelerdeki hak ihallerinin örnekleri saymazla bitemez, çünkü bu hapishaneler insan iradesini ve kimliğini tanımaya-arak, tecritle bunu paramparça etmek ister. Bir de içeride kapatılanlara paralel dışarıda türlü sorunlarla boğuşan tutsak yakınları vardır...

Onlar her buldukları fırsatta çocuklarının acılarını dile getirmekten kendilerini kurtarmaya fırsat kalmaz. Erkekler daha ketumdur, konuşmazlar pek çocukları hakkında. Anneler için ise bir aşk gibidir çocukları. Oğlunu uzun süredir görmeyen bir anneyle gitmişim hapishaneye geçerken. Tekirdağ'a girince 'yavruman kokusu geliyor bana...' diyor ve görmüyordu o an yanındakileri... Erkekler ketumdur dedim ama aklıma kızı hapishanede olan bir babanın konuşurken nasıl ağladığı geldi, bazıları değildir... Çoğu yoksa ailelerdir, bazıları görüşe bazıları mahkeme-ye gelecek paradan yoksundur. Çoğunlukla erkekler çalıştırdığından, kadınlar daha fazla durum üzerine yoğunlaşıyor ve psikolojilerini bozarlar, anaların çıkışında her zaman hazır iki gözyaşı damlası vardır, biri çocukları biri kendileri için...

Bu yazının şöyle de bir amacı var aynı zamanda, tecrit altında sesleri, bugünleri ve yılları sessizlikle boğulmaya çalışanlara, varlığı yok sayılanlara 'Hayır, sen varısın, ben de varım' minimalinden bir cümle yazıp gönderebileceğinizi sağlayabilmek... Kim bilir belki, okuduğunuz kitap ya da dergilerden de gönderir, daha fazla sayıda insanın daha çok hücre dışına çıkmasını sağlayabilirsiniz, 5 dakikalık olsa da... Sanırım sessizlikle ses olabilemez harika olur, tüm baskıya ve yıldırma yağmen karşı koymanın dayanılmaz bir cazibesi var zira...

Deniz Tepeli
Sincan L Tipi Kadın Hapishanesi Sincan - Ankara

Sinan Gülüm
1 No'lu F Tipi Hapishane Tekirdağ

Afyon Korkmaz (Kendisi hasta bir kadın tut-sak)
Bergama M Tipi Hapishane Bergama İzmir

Emriye Demirkır
İHD İstanbul Şubesi
Cezaevi Komisyonu Üyesi

Daatma Gendini

Duyup da inanamadıklarımız

Editörün notu:

Daatma Gendini bu sayıda kadınlarla birlikte çalışmasını kendisi için önemli bir süreç olarak yorumluyor. "Kadınlara saygılı olduğumu düşünürdüm ama öyle değilmiş. Bu süreç, benim büyük önyargıları kırmama yardım etti. Artık kadınları biraz da olsa iyi anladığımı düşünüyorum" diyor Daatma Gendini kadınları anlamak için büyüklerini bile kesti. Ama gördüğü ki mesele büyük değilmiş. Kadınlar zaten hep etrafındaymış. Sadece Daatma Gendini'nin bunu farketmesi gerekiyormuş.

'Bağırmadı, tecavüz değil' kararını Yargıtay bozdu

Samsun Tekkeköy'de ikamet eden A.G. (29), 3 yıl önce komşusu Selim Bak'ın kendisini zorla kaçırıp ormanda tecavüz ettiğini öne sürerek şikâyetçi oldu. Bunun üzerine adam tutuklanarak ceza evine gönderildi. Yapılan yargılamalar sonucunda mahkeme, olayın meydana geldiği yerde yol kenarında evler bulunduğunu, kadının bağırıp yardım isteyebileceğini, bu nedenle olayın kadının rızasıyla gerçekleştiğine kanaat getirerek, oy çokluğu ile sanığın beraatine karar verdi. Fakat, kadının avukatları aracılığıyla yaptığı itiraz üzerine Yargıtay kararı, "Olayın ardından alınan raporlar ve tanıkların beyanları ile olaydan 10 gün önce boşanan, 2 çocuğu bulunan müdahilin, iftini ortaya atarak önceden tanımadığı sanığa iftira atmak için bir nedeninin bulunmadığı" gerekçesiyle bozdu.

Gendini Der ki

Tam yargıtay abesle iştigal etmiş diyecektim ki son anda vazgeçtim zira yuce yargıtay kadının iftini ortaya attığını vurgulamadan geçmemiş mazallah iftini ortaya atmama gibi bir durum olaydı o zaman tecavüz demek için hiç bir neden olmazdı orada çünkü kadın bağırması. Ki bizim güzel ülkemizde yangında yanan kişi "yardım anaam" ve hatta öldürülen kişi "yetişin adam öldürüyorlar" diye bağırması takdirde ne yanan yanmış ne de öldürülen öldürülmüş sayılır. Anma burada mevzu iffet, orada duracaksınız.

Göktürkler uzaylıymış

ABD'de yapılan UFO konferansında konuşan bir "Türk UFO bilimci", Türk medeniyetinin uzaylılar tarafından kurulduğunu, Göktürkler'in de uzaylı olduğunu, uzaylıların Türkler'le ortak bir ırk kurduğunu açıkladı. Bu UFO bilimci başka gezegenlerden gelen ziyaretçilerin Türkiye'nin çeşitli yerlerinde ölümsüz eserler inşa ettiğini ve bunlardan birinin de Nemrut Dağı'ndaki heykeller olduğunu da belirtti. Ayrıca uzaylıların şu an Türkiye olarak anılan bölgede yaşayan Türk medeniyetile ilişkiye girerek "melez" bir ırk yarattığını ve bugün hala Türkiye'ye ilgilerinin devam ettiğini, isimlerinden de belli olduğu üzere Göktürklerin uzaylı olduğunu ekledi. Gökten gelen insanlar olarak biliniyorlardı. Dahası dünya dışı yaratıklar hala insanları gözlemliyor ve istediklerinde kargaşa yaratabiliyorlar. Bunun en iyi örneği de Ortadoğu, UFO bilimciye göre.

"Hayat, memlekette savaş var."

Daatma: Hayat, başlarken Ahali gazetesi okurlarına kendini anlatsana?

Merhaba. Ay Çok heyecanlıydım. Böyle olacağını bilseydim Dilavere söylemezdim. Şey, ben 12 yaşındayım. Biz dilaverle aynı mahallede oturuyoruz. O bizim bi alt sokakta oturyo. Bakkalın karşısında. Ben hep onların mahallesine gidiyorum oynamaya. Çünkü ordaki çocukları daha çok seviyorum. Daha akıllılar. Yani, üst sokaktaki Enverin arkadaşları gibi kendilerini beğenmiş, muzıkkı değiller. Onlar yeni oyuncaklarıyla hava atıp durmaktan başka bişey yapmıyorlar. Ama biz Dilaver ve diğer çocuklarla köşe kapmaca, körebe, dansa davet felan oynuyoruz.

Daatma: Hayat, memlekette savaş var. Sence savaş nedir?

Savaş kötü bişeydir. Savaşa ölünyo. Anneler gözyaşı döküyo. Geçen gece anneme kızdım; uyurken, "ölsemde annem bana artık kızmama" diye hayalimde kendimi öldürdüm. Ama hemen annem aklıma geldi. İçimden annemden özür diledim. Uyanınca anneme sarıldım. Askerlerde nömet beklerken soğukta bence annelerini böyle düşünüyö. Ben savaşı televizyondan gördüm bi kere. Bi daha da bakmadım. Çok pis. İçim ağrıdı. Orda ölen insanları düşündüm. Ben mesela savaşta ölmek istemem. Dün sabah Dilaver bize geldi. Kavatlıya. Ona baktım da bi. O da Kara ya, savaşta felan Ölcek diye çok korkuyorum. Ama Dilaver "savaşa mavaşa gitmem ben" dedi bana. İçim raatladı. Gitmesin bence de. Bi de aslında savaştan başka önemli bişeyler de var. Bunu bana Dilaver anlattı. Aslında kimseye söyleme dedi ama sen sır saklarsın demi Daatma Amca, o mahalledeki çakıl taşlarını cebine doldurup bi gösteriye gitmiş. Ben Dilaveri taş toplarken gördüm, bana da öyle anlattı. Taşları atmak için topluyomuş. Nereye taş atan diye sordum. Taek'e dedi. "O ne ya" dedim.

Tayek çok pis bişeymiş. Aynı savaş gibiydi. Bunlar böyle çok iyi insanlar gibi görükyolarmış ama yalancılarmış aslında. Böyle kocaman nükleer bişeyi kumcaklarmış. O çok zararlıymış doğaya. Dilaver "bizim nüklelere nüklelere ihtiyacımız yok" diyor. "Ağaçlar yeter" diyo. Bunlar bizi büyütmeceklermiş diyo. Onu çok kışkırdım. Bi iki taş topladım ama bana izin vermedi. Uzakta dur bize bak dedi. Senin gözlerin iyi görüyo. Bende bir iki taş atsam beşke kafalarına istedim. Ama gözlerim iyi görüyo ya, iyi bi ekip olduk.

Daatma: Sen büyüyünce dünya nasıl olsun istersin?

İııııııı, Ben büyüyünce bi kere böyle betonlu bi yerler olmasın şehirler olmasın isterim. İlk baş bunu isterim. Çünkü, bu tayekçiler gibi yalancılar, bizi inandırmak için, yani bence, önce bizi böle taşların içine sokuyorlar, sonra hiç bişeyden haberimiz olmadan sadece televizyondan görüyoruz. Sonra isterim ki televizyondan gördüklerimiz onların gösterdikleri gibi olmasın. Yani, işte savaş olmasın. Kimse ölmesin. Nükleer olmasın. Hep ağaçlar olsun her yerde. İşte mesela ben bunu televizyonda görmüşüm bi kere, ağaca ip takıp salınca yapmışlar işte böyle şeyler olsun yani hep iyi şeyler. Olmazsa bende taş toplaycam bak Daatma Amca. Artık Dilaverle birlikte atcaz. İyi bi ekibiz. Birbirimizi tamamlıyoruz bence.

Daatma: Ahali gazetesinin bu sayısını kadınlar çıkarıyor ne dersin bu durumda?

As sen o yüzden mi büyüklerini kestini ya Daatma Amca? Genç göstermiş seni. Şaka Şaka! Bilmem bence aslında iyi bişey çünkü mesela bende büyünce kadın olcam etrafıma bakıyorum böyle. Etrafımdaki bütün kadınlar böyle bi.. nasıl desem, korkak gibiler. Bişilerden korkuyorlar ama anlamadım. Bide televizyonda gördüğüm kadınlar var onlar hiçbişeyden korkmuyomuş gibi görükyöyorlar. Ama o gün Dilaverle gittiğimiz gösteride gördüm. Tayekçiler gibi onlar da... Mesela düşünüyorum bu korkak kadınlar, gaste çıkaracak kadar cesaretili olsalar çok şey değişir. Hani sen demin sorduydu nıya dünya nasıl bi yer olsun diye. Hani böyle tam istediğim gibi bişey olur. O yüzden bence aslında siz çok cesaretlisiniz. Zaten Dilaverin sizi sevmesi de buradan belli...

Daatma: Sağol Hayat, gözlerinden öperim!

Gendini der ki:

Neşey ki sonunda anlam yüce Türk ulusunun neden bu kadar yüce olduğunu, boşuna değişmiş gücümüzü damarlarımızda akan asil kandan alacağımızı söylemeleri. Gerçekten asılmış kanımız. Biz ki uzaylılarla birleşip melez bir ırk yapmış bir ulus olarak elbette ki yoktur eşimiz benzerimiz ama benim aklıma bi soru takıldı... Sakın uzaylılar Türk olmasın?

Malum Bayrak

Senegal Cumhurbaşkanı'nın Ankara ziyaretinde yaşanan bir yanlış anlama Ankara polisini harekete geçirdi. Yollara asılan Senegal bayraklarını PKK'nın bayrağına benzetince telsizler kilitlendi. Sabaha karşı ardi ardına telsiz anonslarıyla "bulvarda malum bayrak" uyarısı yapıldı. Ancak kısa süre sonra belediyeye bağlantıya geçen polis gerçeği ortaya çıkardı. Sarı kırmızı yeşil renkli bayrakların "malum örgüte" değil Senegal'e ait olduğu ortaya çıktı.

Gendini der ki:

Kime malum oluyor, ne malum oluyor, istişareye mi yattıyor birileri? Abdala malum olur derler ya ufak bir değişiklikte aptala malum olur demek istiyorun ben de ey telsizleri kilitleyenler ve eklemek istiyorun telsizleriniz kilitlensin de açılmasın e mi? Cahilliğimiz mi yanayım renklere olan bu tutunuza mı? Ne alıp veremediğiniz var canım kardeşim güzelim renklerle. Malum yerleriniz çalışmadığı için olsa gerek. Renk körüü olasınız inşallah...

Ordu Kuzey Irak'a yapacağı harekate "Güneş" adını verdi.

Kuzey Irak'ta konuşlanan PKK kamplarına yönelik kara harekate kısa süre önce şehit olan askerin ayakbaşı kızını Güneş'in adı verildi. Askerin cenazesinde kızının iç parçalanmış görüntüleri ekranlarda yer bulmuş, görüntüye dayanmayan halkımız askerin ailesine yardım yağdırmıştı. Genelkurmay Başkanlığı'nda şehidin kızına duyduğu şükranı bu yolla ifade etmiş olacağını söyledi.

Gendini Der ki:

Bu savaşa "kirlili savaş" diyor, savaş karşıtları. Duygu bombardmanı da temizleyemez ki bu plisliği. Çocuğun babasını şehit eden sebepler ortada olduğu süreçte operasyonlar bir kaç nesil daha idare ederler. Dikkat edin Güneş yeni bir isim Ayşe, Fatma değil mesela. Sonraki yıllarda operasyonlara Tuğçe, Gözde ya da Berkan adını koyacaklar. Bakın politika uzmanı değilim sevmem de! Ama şu anda Türkiye'nin düşmanı azaldı! Tek düşman PKK kaldı artık. Neyle savaşacaklar? Bizim için kimse savaşmasın. Hem hiç kimse savaşmasın.

Ecelimzile ölüm artık. Hayat güzel, Güneş güzel. Hayat demişken, mahallede Hayat adında bir kız çocuğu var. Adı gibi. Dilaverin de kanakası. Dilaverle haber göndermiş. Daatma Amca benimle röportaj yapmış diye. Bu meselelerde Hayat adını taşıyan küçük bir çocuk ne der ki? Bakın. Tam aşağıda

"Yaşamak"

İçin Direnişim Hiç Bitmeyecek!

"Şöyle bir şey de var, içeride kadın kimliğinizi de bastırıyorsunuz. Kadının diye düşünmüyorsunuz ki; okuyorsun, yazıyorsun, tartışıyorsun hadi işler oluyor; koğu temizliyorsun, top oynuyorsun dolayısıyla cinsel kimliğini üzerine düşünme alanın yok. Kadın kimliğini törpülüyor gibi de geliyor"

Ahali: Hapiste kadın olmak seni nasıl etkiledi? Neler yaşadın? Kadınlar arasındaki dayanışma nasıldı?

Günna: Gözaltına alındığımda 1997'nin başıydı. O dönem gözaltı kayıplarının yoğun olduğu dönemdi. Aslında "hapiste kadın olma"ya gelmeden önce "şubede kadın olmak" var. Çünkü gözaltına alındığınız andan itibaren bir silah gibi çıkıyor karşınıza kadın olmak. Ben sokaktan kaçırılmıştım. Daha taksiye biner binmez cinsel taciz başlamıştı. Girer girmez erkek ya da kadın fark etmiyor çıplaklık soyuyorlar. Ve işkence süresince erkek de, kadın da cinsel tacize maruz kalıyor. Ama kadınlara ekstra bir de tecavüz tehdidi var. Örneğin, işkence seanslarına katılanlardan biri sürekli ters ilişki ile tehdit ederdi. En son bir akşam geldi. İşkence bitmiş, işkenceciler koğu ortada. Adam geldi, sabaha karşı dört beş gibi aldı beni götürdü, çıplaklık soydu." Tamam" dedim, "tehdidini yapacak herhalde bu". Yapmadı ama sürekli tehdit etti. Yani kadın kimliğini sonuna kadar kullanıyorlar size karşı. Ben tek alınmışım, gözaltında olduğum zaman başka siyasetten de arkadaşlar vardı. Benden daha yoğun cinsel taciz yaşıyan vardı. Daha önceki göz altılarında çocuğünü düşüren vardı. Cezaevinde tecavüze uğrayıp gelen kadınlar görmüştüm. Cinsel kimlik daha sorgu aşamasında başlıyor ama cezaevinde şubede olduğu kadar karşınıza çıkıyor. Çünkü onada zaten artık kadınlar ve erkekler diye ayrılıyor sunuz. Şubedeki gibi birebir karşı karşıya geliyorsunuz. Orada bu sefer, kendi arkadaşlarınızla ya da cezaevi yetkilileriyle kadınlar mı muhatap alınıyor, erkekler mi gibi sorular yaşıyanıyor. İki arkadaş vardı. Onlar gözaltında tecavüze uğramışlardı. Aynı koğuştaydık. Onları görünce düşünmüştüm, "acaba bunlar benim başıma gelseydi ben de böyle mi olacaktım?" diye. Korkunç bir yıkım. Filistin askısı nasıl bir işkenceyse, bu da bir işkence ama insanın kafasındaki psikolojik ya da sosyal baskının artıkları varsa Filistin askısı gibi karşılayamayabiliyor. Örneğin arkadaşın biri geceleri uyuyamazdı. Uyuduğu zaman, çığlık sesleri ile uyanırdı, ağlardı. Bir tanesi tam tersi, tecavüzün üstüne giden, bu konuya işleyen tiyatrolarda yer almaya çalışıyordu. Ondandır o da patlak verdi ve tedavi görmek zorunda kaldı. Yani cinsel kimliğin kullanılmasında çok etkili bir silah.

Ahali: İçeri girdikten sonra neler değişti? Oradaki ilişkiler nasıldı? Siz hangi tip cezaevinde tutulduunuz?

Günna: Bizimki özel tipti. Cezaevinde aile ya da sosyal ortamlardaki gibi her şey bariz yaşanmıyor. Yani sen kadının yapamazsın, edemezsin gibi değil. Orda çok tuhaf bir denge vardı. Bazen bir nasil davranacağımızı kestiremiyorduk. Çünkü bazen cezaevi yetkilileri, gündeme göre, bizimle görüşmeyi kabul ediyor ya da etmiyordu. Platformumuz vardı. Orda erkek temsilciler vardı. Ceza evi yetkilileri onlarla görüşmeyi tercih ediyorlardı. Çok anlak durumlarında ya da biz çok baskı yapıyacak dinlerlerdi. Kadınlar koğuşu ile ilgili bir şey varsa da erkek platformu üzerinden iletilirdi. Yani orda yumuşakça geniliyorsunuz. Aramalarda bile erkek arkadaşlarımızdan, temsilciler ile gelip arama yapıyorlardı. Ordadaha sessiz sakin geriye atma var. Hatta bir keve, koğuş kırk elli kişi olmuştu. Yerimiz dardı. "Ekstra ranza koyabileceğimiz bir alan istiyoruz" dedik. Çünkü yatak alanımız dardı. Kapalı bir şebeke vardı. Orayı vermediler. "Tamam" dedik, en sonunda kapıyı söktük. Sesi duyunca geldiler. Ondandır sonra şebekeyi

verdiler. Yani bazen sesini ancak bu şekilde duyurabiliyordun.

Ahali: İşkence süresine geri dönecek olursak; kadın polis geldi mi işkenceye? Cezaevindeki kadın gardiyanların tavırları nasıldı?

Günna: Ben işkencede görmedim. O cezaevinden cezaevine ve dönemlere göre değişiyor. Örneğin, benim kaldığım cezaevinden gardiyanlarla hiç sorun yaşamıyorduk. Tersine dostane ilişkiler kuruyorduk. Onların bize, bizim onlara yardım ettiğimiz konular oluyordu. Ama şubede görmüştüm. Ben sadece ortalıkta gezinen sağa sola laf atan hücredekileri tahrik etmeye kalkın bir iki tane kadın gördüm. Adam dediğim gibi gardiyanlar da dönemlere göre değişiyor. Örneğin 19 Aralık operasyonunda hiçbir gardiyan içeri girip de ölüm orucuna yatanları teşhis etmeyi kabul etmemişti. Bizden korkmuyor. Bizleri vermek istemiyor. Yani böyle insani ilişkiler de kurulabiliyor. Ama örneğin erkek gardiyanlardan da gelip dövenler olabiliyor. Sonuçta siyasi olarak feminizm benim uzak durduğum bir görüş. Ama cezaevinde insanda feminist bir damar geliştiğini fark ettim.

Ahali: Bunu nasıl fark ettin peki?

Günna: Çünkü birebir benim yaşadığım bir sorun var. Ve ben bunu müdüre söylemek istiyordum ama kapıyı açıp da beni müdüre götürmüyorlar. Başgardiyana söylüyorum götürmüyorlar. Temsilcimle görüşmek istiyordum diyorsun, kapının arkasına temsilcin geliyor. "Yoldaş"

diyorsun "böyle böyle bir durum var bunu bir müdüre konuşsan" diyorsun. Ondandır sonra konu müdüre gidiyor. Ama niye ben söyleyemiyordum? Belki ben farklı anlatacağım, belki daha detaylı anlatacağım, adamın verdiği tepkiye göre, başka bir şeyler ekleyeceğim. Yani birebir muhatap olamıyordun.

Ahali: Peki neden kadın temsilci yok?

Günna: Kadın temsilci de var. Kadın koğuşunda her siyasetin temsilcisi vardı. Erkek platformunda gündem belirleniyor. Kadınlara iletiliyor. Kadınlara kendi aralarında tartışıyor ve görüşünü erkek platformuna iletiyor. Feminist olma zeminini güçlü. Çünkü "ben kadını, kadın olarak şunu söyleyeceğim" gibi tavırların olmasa bile, bir süre sonra "ben de gideyim konuşayım" ya da "biz de gidelim, orada sorularımızı konuşalım" demeye başlıyorsunuz. Hatta bir arkadaş sıkıştırdık ve platform toplantısına yolladık. Normalde kadınlar erkek toplantısına geçemiyorlardı. Bayağı da bir tartışma olmuştu "feminist mi oluyorsunuz" diye. İnsan kendi içinde düşünür "ben feminist mi oluyorum" diye. Aslında hiç feminizm değil tamamen kendini ifade der-

di. Cezaevinin böyle bir riski var. Kadınların feminist damarını kabartıyor.

Ahali: 19 Aralık operasyonunun gelişimini değerlendirilebilir misin?

Günna: Sadece askerler girişini hatırlıyorum ama iki gün sonra ne olmuştu hatırlamıyorum. Çok detaylı bir şey hatırlamıyorum.

Ahali: Sen ölüm orucunda ne kadar süre kaldın?

Günna: 135 ile 140 gün, birinci ekipteydim. Ama süre ekiplere göre değişir.

Ahali: Peki senin hayatında ne değişirdi? Bir kadın olarak.

Günna: Ölüm orucundan önceki hayatımı hatırlamıyorum. Bazen düşünüyorum "eski Günna ne yapardı acaba?" diye. Ben de bir şeylerin değiştiğini farkındayım ama ne olduğunu anlayamıyorum. Çünkü öncesini hatırlamıyorum. Bu korsakoff ile ilgili bir şey değil. Ciddi bir dönüşüm de var. Sadece "ben önceki ben değilim" diyorsun. Aslında değişmiş güzel ama değişimi bir yere oturtmamak kötü. Yani, yeni Günna'ı şekillendirmekte zorlanıyor insan bu sefer. Cinsiyet olarak da bakamıyorsunuz. Bazen "uyanacağım bunlar gerçek değil, koğuşta ran-

zanda olacağım" diyorsun. Uyanıyorsun, yine aynı şey. "Allah Allah" diyorsun. Dışarıda da farklıydı. Sınıf mücadelesinin koşulları da farklıydı. Şimdi koşullar çok daha farklı. Ben beş yıl yattım, on iki yıl yatmadım ki. On iki yıl yatıp çok olan arkadaşları görüyorum hak veriyorum. Çünkü ben beş yıldan sonra çok oldum. Bazen algılarının yetmediğini düşünüyorsun. Çünkü beklediğin, düşündüğün dışarıya değil. Ben içeride mutaassıplaştığımı düşünüyorum. Siyasi bir şekillenme var, ona göre de bir yaşam tarzın var. Bir duruş göstermek zorundasın. Ama bir süre sonra muhafazakarlaştığımı fark ettim. Yürümeyi öğrendikten sonra bir gün dışarıdayım. Bakım kadının birinin iç çamaşırının ipi görüktüm. Gittim yardım. Kadın beni tersledi. Modaymış meğer. Ben taytla gezmedim koğuşta. Gardiyan görecekti diye. Rahat arkadaşlar vardı. Bir de ben onları eleştirirdim, reformist diye. Kadın olarak kafaca geriye gidici; bunun kendin yaratıyorsun. Ama her siyasi tutsağın yaptığı bir şey değil bu.

Ahali: Bu mutaassıp giyinmenin cinsel taciz, tecavüz korkusu ile bir ilgisi olabilir mi?

Günna: Sanmıyorum. Şubede birebir karşı-

laşacağını biliyorsun, cezaevinde öyle bir şey yok. Şubeden sonra kendini daha güvende hissediyorsun. Ama düşmana karşı ilkel bir duruş sergilemiyordum gibi bir düşünce vardı. Aslında belki benim geriliğim. Ben de çıktuktan sonra cezaevi alışkanlığı kaldı. İnce askılı bluzlar giyip gezemiyordum. 5 sene sonra ilk defa şort giydim. Giydim ama dolaşırken de sağa sola bakıyordum. Bana bakıyorlar mı, diye. İnsan geriletiğini hissediyor. Aslında çok da gerici bir yaklaşım değil ama çıktuktan sonra gerilecik. Bakıyorsun korkunç değişmiş her şey. Herkes çok rahat, her şey çok rahat, her şey çok serbest. Şöyle bir şey de var, içeride kadın kimliğini de bastırıyorsunuz. Kadının diye düşünmüyorsunuz ki; okuyorsun, yazıyorsun, tartışıyorsun hadi işler oluyor; koğu temizliyorsun, top oynuyorsun dolayısıyla cinsel kimliğin üzerine düşünme alanın yok. Kadın kimliğini törpülüyor gibi de geliyor bana ceza evi.

Ahali: Rahatsızlanma sürecinden bahsedelim. Sen nasıl etkilendin? Arkadaşların nasıl etkilendin?

Günna: Ben rahatsızlığın nasıl başladığını bilmiyorum. Çünkü bilinci kaybettikten sonra serum takmışlar. Bende, zorla müdahaleye uğrayanlar kadar olmadı. Daha çok zorla müdahaleye uğrayanlarda dozu fazla. Bildiğim kadarı ile vücudun koordinasyonunu sağlayamaması. Ben yaşamımı sekteye uğratabilecek kadar unuttu sorunu yaşamıyorum. Benimki daha çok denge problemi. Bastonu bıraktığım zaman sabit bir hızla ve düz yürüyemiyordum. Ama onun dışında iyiyim.

Ahali: Ölüm Orucuna katılan kadın olmayı nasıl değerlendiriyorsun?

Günna: Bence onun bir cinsiyeti yok. Direniş düşüncesi ile bakıyorsun ben buna.

Ahali: Kamusal alanda kadın olmak oldukça zor. Bununla beraber hem kadın olmak, hem siyasi bir kadın ve engelli bir kadın olmak nasıl bir duygu?

Günna: Bu beni çok düşümlenen bir şey. Çünkü siyasi kimliğimi bilenler benden çok şey bekliyor. "Günna mantıklıdır, yeri geldiğinde elini masaya vurur" diyorlar. Ama bir yandan engellisin. Mesela kimse bana kadın gibi bakmıyor. Artık ben de öyle hissetmiyorum. Erkeklerin kadınlarla aradığı normları biliyorum. Bu kriterlere uymadığım için kendimi kadın gibi hissetmiyorum. Cinsiyetsiz hissediyorum. Bana korunması gereken ve destek verilmesi gereken bir birey gibi yaklaşıyorlar. "Evlən" diyorlar bence. Bana o kadar uzak geliyor ki bu. Evlenmiş gibi geliyor bana. Artık çok uzamda görüyorum. Ben bu halimle ayaklarımın üzerinde durmuyum. Bir yandan da dejeneren ortamdandır da korumalıyım kendimi diyorum. Burada cinsel kimliksiz hissediyorum. Kendinizi korumak adına birçok şeye sınır koyuyorsunuz. Ya da toplumdaki ilişkileri görüp onlardan uzak duruyorsunuz. Otobüste anam ağlıyor ama yer istemiyorum. Size cinsiyetsiz ve aciz gibi davranıyorlar ve siz direniyorsunuz.

Ahali: İçeri girmeden önceki Günna ile bu Günna çelişir mi?

Günna: Çok çelişiyor. O Günna gezerdi tozardı. Sevgilileri olurdu. Flört ederdi. Ailesinin kızıcağını bildiği halde sigara içer, dans ederdi. O yaşlarda ne yapabilişine yapardı. Ben şu an toplumsal yaşantıyı izleyip, "nelerden korunmalıyım" diyorum. Daha savunmacı bir duruş sergiliyorum. Kadınlık düşünmüyorsunuz. Ben mesela ölüm orucundan sonra 4 yıl regl olmadım. Doktorlar "metabolizman normal seyrine dönünce olur" dedi ama olmadı. İlaçlarla regl oldum. Ben kendimi çok ketum bulurdum ama bir yandan da her an kırılabiliyim, her şeye alınabiliyim gibi geliyor. "Kırlırsam kendimi toparlayabilir miyim" diye düşünüyorum. Kaç yıldır kendimi toparlamaya uğraştım. Sürekli bunun muhasebesini yapıyorsun. Ona göre davranıyorsun. Kendi kendine böyle bir psikoloji geliştireyorsun. Sendeki kadınlık duygusunu da öldürüyorlar. Kendini koruman gerekiyor. Kendi kendine tartışıyor, gardını alıyorsun.

Ahali: Diline sağlık, sağıl.

SESSİZLİĞİN PROTESTOSU...

"Dağlar, taşlar, kuşlar, geyikler... bana yol verin... ben oğluma kavuşayım. Ben oğlumu istiyorum" diyen Elif Tekin'in çığlığı, "Benim eşim 6 aydır kayıptır, devlet niçin susuyor ve açıklama yapmıyor" diye soran Hanım Tosun'u, "Bizim hiç olmazsa mezarımız var, onların mezarları dahi yok" diyen Emine Ocak'ın ve diğer kayıp yakınlarının sesi yankılandı Galatasaray'da...

Bundan 14 yıl önceydi. Hasan Ocak, 21 Mart 1995 kaçırılmıştı.

Ailesi, arkadaşları ve insan hakları savunucuları karakol, morg, hastane, mezarlık ve devlet kapılarında Hasan'ı arıyor, dilekçeleri ve fotoğrafını veriyor, yürüyüş ve sokak gösterilerinde Hasan'ın fotoğrafını taşıyarak akıbetini devlete soruyorlardı. Yanıt "bizde yok". Hasan gibi Rıdvan Karakoç da kaçırılmıştı. 55 gün sonra Hasan Ocak ve Rıdvan Karakoç'un işkence edilmiş bedenleri kimsesizler mezarlığında bulunmuştu. Adli Tıp'ta 28 gün bekletilmişti. Halbuki Adli Tıp'a hem başvuru yapılmış, hem de fotoğrafı verilmişti. Daha sonra Ocak ailesinin bu inatçı ve kararlı mücadelesi, annelerin örgütlü tepkisine yol açacaktı.

Askeri diktatörlük ve darbelerin olduğu ülkelerde insan kaçırma ve kaybetme olgusu bir devlet politikası olarak uygulandı. Latin Amerika ülkelerinde 70'li yıllarda başlayan askeri diktatörlükler işkence ve kayıp olaylarıyla gündeme geldi. Şili'de, Arjantin'de, Guatemala'da, Kolombiya'da ve daha birçok ülkede binlerce insan ya toplu halde ya da tek tek kaçırılarak gözaltına alındı ve bir daha kendilerinden haber alınmadı.

Türkiye'de ise gözaltında kaybetme politikası 1980 askeri darbesinin ardından başladı, 1990 yıllarında artış göstererek devam etti. Türk ordusunun, Kürt halkına karşı yürüttüğü savaşta binlerce insan gözaltına alındı, sorgu odalarında öldürüldü, sakat bırakıldı, faili meçhul cinayete uğradı ve kaybedildi.

Bir gece vakti yatağından, güpegündüz sokak ortasından, işyerinden, evlerinden, köy baskınlarından, ifade için çağrıldıkları karakollardan, insanların gözü önünde kaçırıldılar, gözaltına alındılar ve bir daha geri dönemediler. Çoğu zaman gözaltında kaybedilmeler toplu halde gerçekleşti. Ve bu insanlar, politik nedenlerle devlet güçleri tarafından bilinçli olarak kaybedildiler. Devletin bütün birimlerinde, morglarda, mezarlıklarda, eşlerini ve evlatlarını arayanlara "bizde yok", "oğlun feribottan atıldı", "kızın dağa kaçtı", "oğlun pencereden kaçtı" şeklinde açıklamalar dışında bir şey elde edemeyen anneleri ortak kaderleri birleştirmişti.

Devlet kayıplar konusunda bildiklerini açıklamak yerine, başvuru otobüsü gönderdi. Bir yandan saldırılarına devam ederken, bir yandan da;

"Kayıplar hepimizin. Kayıplar bizim de yakınımız. Kayıplar sizin değil hepimizin. Kayıplarınız meçhule gitmesin. Kayıplarınız için polis hizmetinizde. Kayıplarınız; bulmak için ailelerle el ele vermek istiyoruz. Kayıplar kanayan yaramızdır, gelin bu yarayı hep birlikte saralım" şeklinde anonslar yapılıyordu. Başvuru formları dağıtılıyordu. Halbuki devletin ilgili kademelerinde her kayıp için başvurular vardı. Tanık ifadeleri vardı.

Hasan Ocak'ın akıbetini resmi bir sıfat taşıyan dönemin bakanı itiraf ediyor. Kenan Bilgin'in sorgu odalarında yankılanan sesini on bir kişi yetkililere ve kamuoyuna duyuruyordu. Mehmet Özdemir'in gözaltında olduğunu savcılık kâğıtlarıyla belgeleyeniyordu.

Bütün baskılara, tehditlere rağmen kayıp insanları arama konusunda ısrarlı ve kararlı davranarak her cumartesi saat 12.00'de Galatasaray'da oldular. 27 Mayıs 1995 kayıp yakınlarıyla, insan hakları savunucusu olan bir grup kadının Galatasaray'da başlattığı gözaltında kaybedilen insanları arama çabaları 4 yıl sürdü.

Türkiye'de kayıplar üzerindeki sis perdesi hâlâ aydınlanmadı. Yıllarca varlığı inkâr edilen ve dünya kamuoyunun dahi bildiği "gizli devlet" yapısı sorgulanmadan tüm bu olaylar açığa çıkarılmayacaktır. Türkiye "gözaltında kaybetme" olayları nedeniyle AIHM tarafından suçlu bulundu, büyük tazminatlarla mahkûm edildi. Gözaltında kaybedilen insanların toplu mezarlarda, dere kenarlarında, çukurlardaki kemikleri ve işkence edilmiş ölü bedenleri ortaya çıkıyor, devlet açıklama yapmaktan hâlâ uzak duruyor.

Türkiye'nin en uzun sivil itaatsizlik eylemi olan "Cumartesi Anneleri" her zaman Galatasaray'daki mücadeleleri ile anılacaktır.

Leman Yurtsever

Yunanistan Ahalisi'nin Kara Çocukları, Sokakları Faşistlere Dar Ediyor

Yunanistan'daki son genel seçimlerde aşırı sağcı LA.OS'un Meclis'e girmesi ve yeni Karamanlis hükümetiyle turmanışa geçen faşist ve kontra saldırılar, Atina ve Iraklio'da yapılan yürüyüşlerle cevaplandı.

Faşistler 2007 Eylül ayından bu yana, Atina'da bir solcu üniversite öğrencisini bıçaklamanın dışında, Rendi mahallesinde oturan Pakistanlılara da defalarca baskınlar düzen-

lemişlerdi. Yine Atina merkezinde göçmenlere yönelik bıçaklı saldırıların son dönemde listesini tutmak pek mümkün değil. Yılbaşında, Eksarhia'da daha çok Anti-fa'nın uğrak yeri olan bir mekanda atılan molotoflarla faşist saldırılardan payını almıştı. Bütün bu saldırıların devletin derin güçleri tarafından gerçekleştirildiğini belirten Ateş Çemberi anarşist örgütülüğü, bu saldırıların toplumsal kurtuluş için baskı ve sömürüye karşı verilen mücadeleyi durduramayacağı-

cağının altını çiziyordu anti-faşist yürüyüşe çağırıldığı afişlerle. Batı Atina Anarşistleri'nin, faşistlerin demokrasinin uzun eli olduğunu belirttikleri afişin son cümlesi şuydu; "fırtına öncesi gökyüzü gibi yüklü-yüz!" Pikrodafni Özgür Lokali ve Ego de Provoco grupları da hazırladıkları afişlerle yürüyüşe çağırıda bulundular.

Ama asil ilgi çekici afişin altında Villa Amalias işgal evinden yoldaşlar imzası bulunuyordu ve şunlar yazılıydı; "her kim ki hala anlamazlıktan geliyorsa, safını seçmiş demektir. Ne kan sudur, ne de hafıza çöplük!"

Atina'da düzenlenen yürüyüşe Anarşist Blok'un yanı sıra Anti-fa ile birlikte bazı troçkist gruplar da katıldılar. Neticede örgütlü ya da örgütsüz, her yaş grubundan 2 bine yakın anti-faşist, faşist saldırılar karşısında sessiz kalmayacaklarını haykırdılar. Bu arada yürüyüş güzergâhı üzerinde bazı bankalara ve mağazalara ait kameralar kırılıırken, çevik kuvvetin yakın markajı göze almadığı da dikkat çekti. Tek sıcak temas Atina Belediyesi'ni koruyanlarla oldu. Günün en güzel sloganı da herhalde şuydu; "beş-on maskeli dediginiz bizleriz!"

Caner (Atina)

“İyi ki varsın patriyarka!”

Şarkı sözleri takılıverdi aklıma birden yazıya oturduğumda. Aslında nerden başlayacağımı ve nasıl anlatacağımı bilmiyorum. Yazmaya başlayınca doluşuyor birden bir sürü yaşamışlık. İlişkileri değiştirmeye ve dönüştürmeye çalıştığımız, yan yana yürüdüğümüz insanlar düşüyor aklıma. Devletten, iktidardan, ordudan, milliyetçilikten bahsederken ne kadar rahatlıkla konuştuğumuz, iş toplumsal cinsiyet tartışmalarına geldiğinde nasıl da gerildiğimiz. Hele hayatı örgütlemek konusunda nasıl da duvara toslayıverdiğimiz. “Erkek” bir dil, “erkek” bir tavır hâkim oluveriyor birden ortama ve kadınların da nasıl yeniden ürettiği bu ortamı çarpıveriyor yüzümüze, çoğu zaman erteliyoruz tartışmaları bir sonraki bahara, gücümüzü kahkahadan aldığımızı söyleyerek, gülerak atıyoruz tartışmaların üstünden. Fakat kahkahanın asıl gücünü bu ilişkileri yıkmaktan, ters yüz etmekten aldığımızı unutuyoruz, toplumu, ilişkileri kurduğunu söylediğimiz zihniyete, algılara yeniden mahkûm ediyoruz kendimizi. Sorumluluklarımızdan arınıveriyoruz birden. Neredeyse “iyi ki patriyarka var da topu atabileceğimiz, suçlayabileceğimiz bir şeyler bulabiliyoruz her zaman” diyeceğiz.

Kadınlar olarak ezilmişlik, ikincileşmişlik konumunu o kadar sahiplenmişiz ki farkına varmadan (her ne kadar farkında olduğumuzu iddia etsek de) elimiz kolumuz bağlanıyor. Kısır döngülerin içinde debelenirken buluyoruz sürekli kendimizi. Karşı çıktığımızı söylediğimiz şeyin kendisi olmuştuk da farkında değiliz sanki. Hep bir ikilik, karşıtlık üzerinden düşünmeye alışık zihinlerimiz bunun dışına çıkmaya çalıştığında tökezliyoruz. Kadın ve erkeği birbirinin karşıtı olarak konumlandırmak ve her ikisini de bir karşıtlık üzerinden kurmak konusunda patriyarka denilen o mevhmunun destekçisi, yeniden üreticisi oluyoruz sürekli. Erkek hep güçlü, iktidarı simgelerken kadın ezilmişliği, dayanışmayı simgeliyor. Erkek uygarlık ve kültürken kadın doğa oluyor. Erkek güçlüyken kadın zayıf kalıyor. Bu tanımlamaların nereden kaynaklandığı üzerinden kafa yorarken hep bir öze, bütün bu kötülüklerin nedeni olan bir “asıl” nedene ulaşmaya çalışıyoruz. Fakat yaptığımız her tanımlama bu ikilikleri besliyor, her tanım kendisini kapatıyor ve sabitliyor, bütün sorunların özü haline geliyor, farklı düşüncüleri gereksizleştiriyor. Erkeği uygarlıkla ve şiddetle tanımlarken aslında erkeğin şiddet uygulamasını meşrulaştırıyor.

Aynı şekilde kadını da dayanışma ve ezilmişlikle tanımlarken kadının patriyarkayı yeniden nasıl ürettiğini göz ardı ediyoruz. Kadının kendisine ayrılmış olan alanlarda, “özel alanda”, evde kendisine nasıl iktidar alanları açtığını ve bu iktidar alanlarını da aslında patriyarkayı yeniden üretmek için açtığını görmeyen geliyoruz. Örneğin, bir kadının doğurduğu erkek çocuk üzerinden güç edindiğinin ve bu gücü sonuna kadar kullanabilmek için o erkek çocuğu bir “erkek” gibi yetiştirdiğinin farkına varmıyoruz ya da farkına varsak bile bir öncelikler skalası içinde önceliği buna vermiyoruz. Tabii ki bunları söylemek kadının eziliyor olmadığı, bedeninin metalaştırılmadığı, baskı altında tutulmadığı, her gün sokaklarda cinsel tacize uğramadığı, sözünün söz, yapıp ettiğinin değerli kabul edildiği anlamına gelmiyor. Burada asıl dert, yaptığımız tanımlamaların her zaman bir şeyleri dışarıda bıraktığının farkında olmamız gerektiğini vurgulamak. İktidardan, tahakkümden bahsederken bunun bir ilişki sorunu olduğunu söylemeye çalışıyorum kendimce ve bu ilişkilerin hayatın her alanında kendini gösterdiğini.

Bütün iktidar ilişkilerini birbirinden kopuk kategoriler halinde düşünmek bizi hep eksikli bırakacak. Çünkü her kimlik tanımı aslında dışlayıcıdır ve çünkü hiçbirimiz tek bir kim-

likten müteşekkil değiliz. Bir işçi, kadın, Kürt olabiliriz... ya da işsiz, dört çocuk annesi siyahi bir kadın... evinden dışarı çıkamayan Afgan bir kadın... Bir şirkette üst düzey yönetici, beyaz bir kadın... Tuzla tersanelerinde çalışan, her gün ölümle burun buruna gelen erkek bir işçi... çocuk hep beraber mevsimlik tarım işçiliği yapan bir erkek, baba... bir kadın, anne... 12 yaşında bir kız çocuğu ya da 7 yaşında bir erkek çocuk... üniversitede erkek arkadaşından dayak yiyen bir kadın... Binlerce sayfayı böyle tanımlamalarla doldurabiliriz. Burada önemli olan bütün bu ilişkilerin iç içe geçmişliğinin farkına varabilmemiz. Biri diğerinden öncelikli değil ya da belki de daha doğru bir ifadeyle iktidar ilişkilerini irdelerken, değişip dönüştürmeye çalışırken bir öncelik sırasına koymak bizi hep yarı yolda bırakacak. Ötekileştirilen, dışlanan, azınlık ilan edilen bir toplumdan bahsederken o toplum içerisinde de dışlanan ötekileştirilen kadınları ya da sınıfları da görmemiz gerekiyor. Patriyarkadan bahsederken bunun sadece bir kadın-erkek sorunu değil bir toplumsal cinsiyet meselesi olduğunu da ve bu noktada eşcinsellerin, travesti ve transseksüellerin ötekinin ötekisi haline getirildiğini görmemiz gerekiyor.

Birinin, birilerinin karşıtı değiliz. Kadın olarak erkeğin karşıtı değiliz ve kendi gücümüzün farkına varmamız gerekiyor. Erkeğin karşıtı olarak değil, kendimizi tanımlayarak kurmalıyız, yıkarak ve yeniden kurarak. Aynı şekilde erkeklerin de kendilerinde görünür kılınan iktidarın farkında olmaları ve bunu eleştirerek, yıkıp yeniden kurmaları gerekiyor kendilerini. Elbette ki bunu, kadın ve erkek arasındaki ilişkiyi, tıpkı hayatın diğer alanlarında farklı şekillerde, farklı yüzlerle karşımıza çıkan iktidar ilişkilerini dönüştürmeye çalıştığımız gibi dönüştürerek yapabiliriz. Kadınlar olarak biraz amiyane bir tabirle olacak ama ezilen edebiyatı yapmaktan çıkıp, bu söylemleri sürekli yeniden üretmek yerine her alanda her yerde kendimiz olup, müdahale edebilmeliyiz. Gücümüzü yıkabilmekten ve yeniden kurabilmekten, belki de sürekli yıkıp yeniden kurmaktan almalıyız...

kadından çıkan erkeğin ağzından çıkanlar!

buca ideolojik, politik, mesele içinde günlük yaşam değerlendirmeleri yapmak genelde hep önemsiz ve gereksiz görülür. oysa günlük duygular, alışkanlıklar, ilişkiler ve kullanılan dil, büyük oranda nasıl yaşadığımızın, nasıl bir yapıya, düşünceye sahip olduğumuzun, nelerin esaretinde olduğumuz ve nelerden özgürleşebildiğimiz ciddi işaretlerini verirler.

bu yazının konusu günlük dil üzerinedir. maalesef ve elbette bu, yine egemen olan erkeğin, kadını aşağılayarak canının istediği pozisyona ayırdığı dildir.

bu dile küfür, argo ya da aşağılayıcı adlandırmaların, şiddet fiillerinin, tehditli taleplerin dili denilebilir. isim vermek çok kolay değil, aslında çok önemli de değil çünkü bu konu içinde daha önemli olan şeyler var.

her şeyden önce bu dil, kadını yalnızca kadın olması nedeniyle hedefler. bu kadının anne, eş, yenge, baci, komşu ya da yabancı olması hiçbir fark yaratmaz. tüm kadınlar bu dil tarafından eşit muamele görür.

gün içinde duygu coşkunluğa yaşanan olumlu olumsuz her durumda, kızınca, şaşırınca, korkunca, heyecanlanınca, adeta bir refleks gibi ağızdan 'kadına hakaret' çıkar.

hatta kimi zaman "yani, şeyy..." gibi konuşmanın anlamlarını doldurmak için dolgu malzemesi bile olur.

bu günlük, sıradan, önemsiz, gelişigüzel dilin ciddi bir anlayış ya da ideolojik sorun gibi ele alınması birçok kişiye saçma, gereksiz hatta itici gelir. genellikle; "kimse 'anasını satayım' derken aslında gidip söylediği kişinin anasını satacak değildir... lafın gelişi işte, alışkanlık. bir çeşit kültürel, geleneksel dil..." gibi şeyler düşünülür.

üstüne alışkanlık ya da geleneksellik örtüsü örtülen bu dilin rezaletinin görülmesi, yaşadığımız her yerde sürekli olarak bu sövge, yargı ve hükümlerin içinde yaşamamızın reddedilmesi gerekir. bu duruma benimsemek ya da önemsiz bulmak bir duyarsızlık, bir algı bozukluğudur.

sağcı - solcusu, dinlisi - dinsizi, köylüsü - şehirlisi, cahili - kültürlüsü bütün çeşit ve tiplerden erkekler bu dili

kullanıyorlar.

maalesef kadınlar bile bu dilin doğal, geleneksel sevimlilik kılıfına kanyor, kendilerine bulaşmasını önleyemiyorlar.

öfkelenme ve sövme isteğini mutlaka bir cinsel konu ya da faaliyetle ifadelendirmek hastalıklı bir düşüncenin ürünüdür.

bu hasta kafa, her şeyi üstün ve ayrıcalıklı kabul edilen erkeğin cinsel organı ve faaliyetini de yüceltir. her yer bu erkeklik sembolünün faaliyet ya da ifade alanı olabilir. bir gi-

rintisi olan her şey bu erkeklik çıkıntısına hizmet etmek durumundadır.

aşağılanan erkeklerse genelde bu faaliyeti yerine getiremedikleri ya da ailesindeki, çevresindeki kadınlar üzerinde yeterince söz sahibi olamadıkları için aşağılanırlar.

çoğu zaman sövgeye neden olan kişi bir erkek olsa da bu dil içinde yargıya varılan ya da sövülen kişi yine bir kadındır. bir adam başka bir adama çok kızar, öfkelenir. ona içinden ya da bağırarak "orospu çocuğu!" der. burada öfke dolu adam kendince diğer adama sövmüş rahatlamıştır. oysa bu öfke ifadesinin içinde iki kişi vardır; bir kadın ve onun çocuğu. fakat bu ifade kadın orospu ilan edilmiş, çocuk (yani öfkelenilen adam) ise yine çocuk kalmıştır.

genelde erkekler, kişinin ya da durumun kendisine küfretmeyi değil ana, baci, kız üzerinde göstermek istediği erkekliğini selendirmeyi tercih eder. bu zavallı varlığı rahatlatan şey budur. kişiyi böyle müktedir hisseder.

peki ama cinsel fiiller, kötü şeyler ve durumlarla özdeşleşse, nefrete, aşağılama isteğine denk geliyorsa, bu fiilin değer verilen kişilere yapılmış ya da yapılıyor olması, hatta söyleyenin kendi sevgilisi/eşiyle yapıyor olması berbat bir şey olmalıdır.

hiçbir cinsel durum ve etkinlik, bir aşağılama ya da üstünlük ifadesi olmamalıdır. fakat maalesef, "söz konusu erkeğe gerisi teferruttur."

kendisini özgürlük bilgisi, bilinci, tecrübesi yerli yerinde gören adamlar bile egemen olanın dil esaretinden kurtulmuş değillerdir. bunun nedeni zihniyetlerinin bu egemen erkeklikten kurtulamamış olmasıdır. bundan kurtulamamış erkek, rahatladığı, gevşediği zamanlarda müdahale edilmemiş haline geri döner. bu durum duyguları çoşunca diline de yansır. oysa zihniyet özgürleşmesine yönelmek, bırakalım üstü örtülü şeyleri, kendi içimize, derinimize kadar işlemiş egemenlik izlerini bile görebilmek ve bununla hesaplaşabilmek cesareti gösterebilmektir.

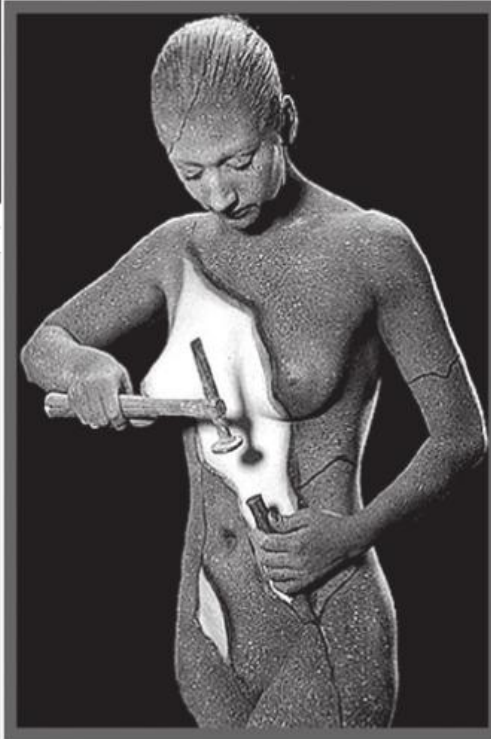
serap sönmöz
serserson@yahoo.com

Yaşamak, Direnmek, Var Olmak 1. Sayfadan Devam.

Her gün bedene daha çok müdahil oluyor, bedende izler bırakıyor, artık silkinip kurtulmak, sesin yettiğince çığlık atmak istenilen bu karabasan bir türlü bitmiyor... Ataerkinin can damarları vfkı kanla kaplamaya başlamışken bir yandan da direncin imkânını sorgulayarak Spinoza'nın dediği gibi insanların kederli duygularından beslenen (kederle duygulanmak o derece yok olmak demektir) iktidara teslim olmamaya çalışmak... "Yaşamak".

İşte bu noktada, ataerkiyle birlikte modernliğin yeryüzüne attığı biri diğerinden ayrı düşünülemez üç kazığın (ulus-devlet, kapitalizm ve faşizm) yarasını taşıyan ve başka bir yeryüzünün mümkünliğine inanca yaşayayan bir feminist için, sadece ataerkiye nefret kusmak yetmemekte... Ve tüm bunlar olup bitirken ne yapmalı sorusu hep aklın bir köşesinde, onunla uyumakta, yemekte, içmekte, insanlara gülümsemekte ya da onlara sinir olmakta... Bu soru, farklı karşılaşmalar yaşamaya, farklı çözümleri irdelemeye itiyor onu. Tüm bu süreçte, çok çeşitli kombinasyonlara sahip, fakat son kertede hepsi aynı yere çıkan birçok mekanizmasıyla karşılaşılıyor ataerkinin.

Elde ise, en temelde varlığında sürme çabasını barındıran, duygulanma ve duygulandırma potansiyeline sahip bir beden. Ama beden, sadece bu anlatımıyla algılanamaz. Kadın bedeni, Foucault'nun biyo-politikayı keşfinin çok öncesinde hep iktidarın üzerinde uygulandığı mekân olageldi. Tabii sadece iktidarın değil, onun uygulama potansiyelini hep taşıdığı şiddetin de. Ve iktidarın davranışta değişiklik yapma, kişinin, herhangi bir grup ya da toplumun kendi istediği biçimde davranmasını sağlama gibi bileşenleri, ataerkinin iktidarında hep mevcut oldu. Dil ataerkil, sokaklar ataerkinin, kadının kendini kurucu ve algılayıcı bile ataerkinin biçimleriyle. Öte yandan, Spinozist feminist bir aklamızın (Gatens) belirttiği üzere, ataerkinin faydalandığı iktidatlar üzerinden beden düşünülerek kurulan mücadele biçimi, esasında kadının mağduriyetini yeniden üretir bir nitelikte. Bedenleri, yeğnilliğine ve yayılabilir boyutları olan varlıklar olarak aldığımızda ataerkiye karşı daha yaratıcı bir mücadelenin imkânını yakınımda hissederiz. Bedenimizin kudretinin ataerkil dünyanın kendi-

ni ifade edici biçimlerinde kapılmasına, onun bize verdiği -her anlamdaki- emirlere uymayarak, var olma gücümüzü bedenimizle uyumlu bedenlerle karşılaşmalara açarak ve yeni bileşimler oluşturarak karşı durmamız mümkün. Öte yandan, başka türlü bir dünyanın var oluşu onun kendini ifade ediciyi de. Bu anlamda Spinoza'da var oluşla ifade edici arasında bir ayrımın olmayışı yararlı bir hatırlama olacaktır.

Ataerkinin tüm iktidar mekanizmalarıyla birlikte var oluşu ve bunu ifade edici, bizim bedenlerimize uymuyor. Aksine bizim var olma gücümüzü, tutuyor. Ancak bu noktada, başka mümkün bir dünyanın, elbette ki ataerkiyle yaşadığımız deneyimden ve diğer deneyimlerin bedenimizde bıraktığı izlerin fikirlerinden çıkarak kuracağımız hayalle birleşmek için geliştireceğimiz mücadele biçimleri çok daha fazla yaratıcı ve etkin olmamızı gerektiriyor. Ataerksiz dünya bizden daha çok hayal kurmamızı istiyor.

Tüm bu anlattıklarım üzerinden artık asıl derde gelmem lazım galiba. Bence, ataerkinin bütün örgütlenme biçimlerinin -devlet, toplumsallaşma, ekonomik ilişkiler- kurduğu, bedeni belirli bir forma hapseden var oluşu, tam da

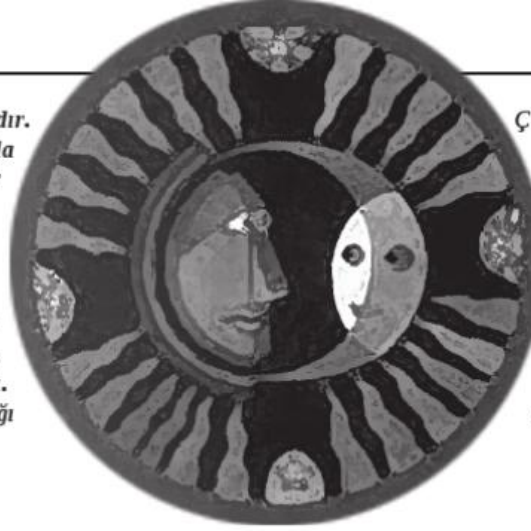
bedenlerin direnciyle, büyük oranda doğrudan eylemle ve hayal edilen dünyayı bugünden kurmaya çalışarak dağıtılabilir. Burada, feminizmle anaerkinin kesiştiği noktayı buluyoruz diye düşünüyorum. Bedenlerimizin var olma güçlerini, bizleri kederlendirerek tutan iktidara ve onun tüm cisimleşmelerine karşı, kendimizi "güçlü" kılarak, "kudret"imizi arttırmak ve elbette daha çok hayal var ederek.

Devlet, ordu ve -bu iki sözcüğün eşanlı çağırıştırdığı- medyanın savaşı yüceltirdiği, miliyetçiliğin, militarizmin kendini ancak "öteki" olmamaklığıyla tanımlayabilen aciz bedenlerin tutunacakları dal olduğu şu günlerde, ataerkiye ve onun az evvel bu cümlede sıralanan tüm araçlarına karşı direnişin "yaşam" olumlayan bir yerden kurulması elzem gelmekte bana... Bunun için de, bence, karşılaşmalar yaşamamız, "gücümüzü" arttırmamız ve durmadan düşünmemiz gerekiyor. Ve feminizmin ataerkiye karşı mücadelesinde "yaşanmışlık"ları önemli bir yer tutuyor!

Sevim

İnsanın hayal kurmaya ihtiyacı vardır. Çünkü insanın istekleri vardır. Mesela bir kitap hayal eder. Bu kitap öyle bir kitaptır ki karakteri insanı küllerinden doğuran...

Çünkü insan yaşamı boyunca binbir türlü sorunla karşılaşır. Her zaman, her şey olmasını istediği gibi gerçekleşmeyebilir. İşte o zaman bir kedi hayal eder mesela. Evin içinde dolaşan, can yoldaşlığı yapan...

Çünkü insan vardır, düşünür ve hayal eder...

Çünkü insan yaşamak, nefes almak ister. Bir karavan hayal eder mesela. Toplayıp tüm sevdiklerini götürsün diye dünyanın bütün topraklarını koklamaya, suyundan içmeye, gezmeye, tanımaya...

Çünkü insan özgür olmak ister. Başka türlü bir yer hayal eder. Öldürmeden, başarısız olmaktan kaygılanmadan, ne yapması gerektiğini birilerinin önceden belirlemediği bir yer...

Bu yazı olmayan yere karşı olası yerin doğum sancılarıdır!!!

Peki kadınlar neyi hayal eder?

Kimimiz

zengin bir koca, kimimiz ev, araba ve para, kimimiz başarılı bir öğrenim ve iş hayatı, kimimiz çocuk, hatta bir erkek çocuk... Hemen bir yanılgıyı engellemek istiyorum. Bu bahsettiklerim annemizin, babamızın, toplumun, erk sahiplerinin bizim için kurduğu hayallerdir aslında. Tıpkı yaşam boyunca ne yapmamız gerektiğini bize önceden sundukları gibi bir hazır kurulu hayalleri de sunmuşlar bize. Elbette hazır kurulu hayallerden faydalanan kadınların sayısı maalesef görmezden gelinecek kadar az değil. Ama sanırım bu noktada sorun teşkil eden unsur kaç kadının bu hayalleri kurduğu değil, bu hayallerin arkasında sınırsız bekleyip her an hamle yapmaya hazır olan güç ve otoritelere. Bu güç ve otoritelerin dayanak bilmez midelerini besleyen, önceden belirlenmiş roller, hayaller, düşünce ve davranış kalıpları maalesef biz kadınların da düşüştüğü tuzaklardır. Oysa sadece kadının da değil, insanın özgürlüğe ihtiyacı vardır. Henüz doğmadan önce hazırlanmış bir yaşam her ne kadar kolay gibi görünse de doğaya aykırıdır. Bu da bir yandan gücün kendisini bilinçli ya da bilinçsiz devam ettirmek olduğu kadar kendimize karşı gerçekleştirdiğimiz bir direniştir.

Elbette durum bu kadar korkutucu görünse de bunun tam karşısında beliren bir düşünüş temsil eden, başka yaşamlar, özgür bedenler ve zihinler isteyen kadınlar da boş durmuyor, şu an olmayan, olması güç ama olası yerler, başka yaşamlar kurmaya devam ediyor. Erkekleri ötekileştirmeden kadın kimliğiyle kendini var eden, sistemin ve güçlerin kendisine karşı bir duranlardan biri de Ursula K. LeGuin. Kadın ve erkekğin güçlerini birbirleriyle karşılaştırmadığı, kimsenin hiçbir şekilde bir iktidar savaşına girmedeği bir dünya yaratmıştır o: Anarres.

Ursula K. LeGuin hayal eder. Hatta bize özel hazırlanmış hayallere karşı yeni bir dünya yaratır ve gözlerimizin önüne serer. Sadece kadın olduğumuz için değil doğanın bir parçası olan her şey gibi bir varlık olduğumuz için, bu doğrultuda kurulan hayallere öncülük eder. Bir mezu niyet konuşmasında bir kadın olarak, hayal ettiği dünyayı olası bir yer haline getirebilmek için şu konuşmayı yapar:

"Mills Koleji idaresine bana sık sık elde edemediğim, bir topluluk önünde kadınların diliyle bir konuşma şansını verdiği için teşekkür ederim.

Mezunlar arasında erkeklerin olduğunu biliyorum ve onların dışlama gibi bir niyetim yok, tam tersine. Bir eski Yunan trajedisi vardır, Yunanlı yabancıya 'Yunanca bilmiyorsun başını salla, anlayayım bilmediğini' der. Yine de mezu niyet

törenlerinde tüm mezunların erkek olduğu veya olması gerektiği ön kabulü yapıyor. 12. yüzyıldan kalma, erkeklerin üstünde harika görünen, bizi ise bir mantara veya hamile bir leyleğe benzeten küppeler giyiyor olmamız da bu yüzden: tüm entelektüel geleneklerimiz erkeklerle mahsus. Halk önünde halkın diliyle, klan veya ulusun diliyle konuşulur. Bizim klanımızın dili de erkek dili. Tabii kadınlar da bu dili öğrenebilir, aptal değiliz ne de olsa. Söylediklerine bakarak Margaret Thatcher'ı Ronald Reagan'dan, İndira Gandhi'yi General Somoza'dan ayırt edebiliyorsanız bana da anlatın. Bu dünya erkeklerle ait ve erkeklerin dilini konuşuyor. Sözcükleri güce yönelik, güç ile ilgili

sözcükler. Uzun bir yoldan geliyoruz; ama hiçbir yol yeterince uzun değil. Kendinizi satarak bile oraya ulaşamazsınız, çünkü orası da onlara ait, size değil.

Belki güç hakkında, hayat mücadelesi hakkında yeterince söz işittik. Belki biraz da zayıflık sözcüklerine ihtiyacımız var. Şimdi bu fildişi kulelerden gerçek dünyaya karışmanızı ve orada zaferlerle dolu bir kariyer yapmanızı dilemek yerine bir kadın gibi konuşsam ne olur acaba? Dediklerim hoş görünmeyecek, kulakları tırmalayacak. Mesela çocuk istiyorsanız, çocuklarınızın olmasını diliyorum. Sürüyle değil, iki tane. Çocuklarınızın güzel olmasını diliyorum. Sizin ve onların aç kalmamanızı, sıcak ve temiz bir yuvanızın olmasını, arkadaşlarınızın olmasını ve sevdiğiniz bir kişinin olmasını diliyorum. Bu kadar mı? Biz üniversiteye bunun için mi gittik yani? Başarıdan bahsetmedim. Başarı, bir başarısızlığın başarısızlığı anlamına geliyor. Başarı, düşünmeye devam edebileceğimiz bir Amerikan Rüyası: sadece, birçok yerlerde ve bu arada ülkemizde milyonlarca insan korkunç bir yoksullukla geçiştiriyorlar. Hayır size başarı dilemiyorum. Başarı hakkında konuşmak bile istemiyorum. Konuşmak istediğim konu başarısızlık. Sadece insan olduğunuz için başarısızlıkla tanışacaksınız. Hayal kırıklıkları, adaletsizlik, ihanete uğrama ve yerine konmayacak kayıplarla karşılaşacaksınız. Güçlü olduğunuzu sanırken zayıf olduğunuzu öğreneceksiniz. Mülk edinmeye çalışacaksınız ve mülklerinize size sahip olacak. Kendinizi, bugüne kadar da bunu yaşamış olmalısınız, karanlıkta, yalnız ve korkuyor bulacaksınız.

Sizin için temennim, kardeşlerim, oğullarım, kızlarım orada, o karanlık yerde yaşamınızı sürdürebilmenizdir. Başarıya tapan akilci uygarlığımızın inkar ettiği, yaşamı olamayacağı bir sürgün yeri olarak gördüğü o yabancı topraklarda yaşayabilmelisiniz. Biz şu anda da yabancıyız. Kadınlar, kadın olara kaldıkları sürece erkek egemen düşünceyle oluşturulmuş bir toplumdan, insanın insanoğlu diye adlandırıldığı, tanrının erkeklerin diliyle konuştuğu, tek gidilebilecek yönün ileri, daima ileri olduğu bu toplumdan zaten büyük ölçüde dışlanmış durumdadır. Bu onların ülkesi, biz kendimizinkine bakalım. Cinsellikten bahsetmiyorum, cinsellik kadın olsun erkek olsun herkesin kendi ayaklarının üstünde durabilmesi gereken bir alan. Dünyada erkeklerin rekabete dayalı, saldırganlık, otorite ve güç üstüne kurulmuş dünyasından bahsediyorum. Eğer orada kadın olarak yaşayabileceğimiz bir miktar ayrımcılık yapmaya zorlanmış durumdayız. Mills Koleji de bu ayrımcılığın maddeleşmiş bir hali zaten. Savaş oyunlarının dünyası bizim tarafımızdan

veya bizim için kurulmadı. Orada savaş maskeleri takmadan soluk almamız bile mümkün değil. Ve bir kere savaş maskesini taktıktan sonra çıkartmak çok zordur. Bundan sonraki yaşamımızda, yaşamımızı, kolejdeyken bir miktar yapabildiğimiz gibi kendi değerlerimize göre yönlendirebilmemiz nasıl mümkün olabilir peki? Erkekler ve erkeklerin güç hiyerarşisi için çalışarak değil, bu onların oyunu. Erkekler ve erkeklerin güç hiyerarşisine karşı mücadele ederek değil, bu oyunu onların kurallarıyla oynamak olur. Ama bizim yaşamımızda olan erkeklerle beraber, bizim oyunumuz bu işte. Üniversite bitirmiş özgür bir kadın neden hayatını maço erkeklerle hizmet ederek veya onlarla kavgaya ederek geçirsin? Neden hayatını onların terimleriyle yaşasın? Maço erkek bizim terimlerimizden, akılcı, olumlu ve rekabete dayalı olmayan terimlerimizden korkuyor. Onlardan tiksiniyor, onları inkar etmemizi istedi bizden. Toplumumuzda kadınlar ya da ve yaşadıkları için onlardan tiksinti duyuldu. Hayatın kocaman bir bölümünden, çaresizlikten, zayıflıktan, hastalıktan rasyonel olmayan bölümünden tiksinti duyuldu. Gölgede, derinde, hayatı derinlerde duran pasif, balanık, kontrol edilemeyen, içgüdüsel ve kırılsız bölümünden. İşte bize ait olan bu bölümdür, cengaverlerin inkar ettiği ve üstlenmediği bölüm; biz kadınlarla ve bize katılmaya hazır olan erkeklerle. Doktor olmayan, sadece hemşire olabilen, cengaver olmayan sadece sivil memur olan, şerif olmayan sadece Kızılderili olabilen bizlere. Ülkemiz burası işte, gece. Bir de ıçıl ıçıl gündüzümüz var elbette. Yaylalar ve ekili parlak çayırda dolu olan. Ama oraya henüz ulaşmış değiliz, sadece öncülerin hikayeleri var elimizde oraya ait. Ve oraya asla maço bir takip ederek ulaşamayacağız. Oraya sadece kendi yolunuzu çizerek, kendi ülkemizden kendi karanlığımızı yaşayarak ulaşabiliriz. Sizin için ümidim kardeşlerim, ülkemizde mahkumlar olarak, kadın olmaktan utanarak, sosyal sistemin psikopatlığı içinde ezilerek değil yerliler olarak yaşamamızdır. Omasını yuvanız olarak bellememiz, kendi kendinizin efendisi olmanızdır, kendinize ait bir odanız olmanızdır. Orada sanat mı, bilim mi, işletme mi, yerleri süpürmek mi hangi konuda iyiyerseniz onu yapmanız ve kadın olduğunuz için ikinci sınıf iş çıkarttığınız söyleyenlere cebhenne kadar yolları olduğunuzu söylemenizdir; içiniz için erkeklerle eşit ücret almanızdır. Ne hükmetme ne hükmedilme ihtiyacı duymamızdır. Hiçbir zaman kurban gitmemiz, ama aynı zamanda hiçbir zaman başkaları üzerinde güce sahip olmamızdır. Barışçılıkla karşılaştığımızda, yenildüğümüzde, aksi çektüğümüzde karanlığın bizim ülkemiz olduğuna hatırlanmanızdır, savaşların ve zaferlerin olmadığı ama geleceği içinde taşıyan karanlıktır. Köklerimiz yerin derinliklerinde, dünya bizim ülkemiz. Kutsanma umudumuz yukarılarda değil, yer yüzünde ve aşağılarda yatıyor. Casus aydınlar ve füzelerle dolu gökyüzünde değil. Gözleri kamaştıran ıçıkta değil, ruhumuzu besleyen, bize insan ruhu veren karanlıkta."

Bu karanlık, olmayan yer, bir ütopya değildir. Olası, zor da olsa var edilebilir yerdir. Bu karanlık zaten içimizdedir, aslında tam da kendimizdir. Çıkarmak ve yaşamak için hayallere ihtiyacımız vardır. Bir kadın bu yüzden hayal kurmalıdır. Çünkü vardır...

Zelâli Deniz

"KADININ ÖZEL ALANA AİTLİĞİ, DOĞURGANLIK ÖZELLİĞİ SAYESİNDE TARİH SAHNESİNE ÇIKMASI İLE OLMUŞTUR."

MEKANDA KADIN, SARAYDA MAHREM: GENÇ KIZ VE KRAL

İngiliz öğretmen Anna Leowens, dul kalınca Siyam Ülkesi'nden gelen öğretmenlik teklifini kabul eder. Yanına oğlu Louis'i de alarak gemi ile Siyam'a doğru yola çıkar. Kral'ın 58 çocuğunu eğitecektir. Gerçek bir olaydan beyaz perdeye uyarlanan filmde Anna, Kral'ın Batı medeniyeti ve kültüründen haberdar olmayan bir barbar olduğunu düşünmektedir. Birbirinden zıt kültürlerden gelen Kral ve Anna'nın ilişkisi içindeki anlaşmazlıklar konu alan filmde, Doğu ve Batı Kültürü arasındaki hiyerarşinin dönem politikaları ile nasıl kurulduğunu, Anna Leowens'in günlüklerinden öğrenmekteyiz.

1977 yılını izleyen sonraki on yıllık dönem feminizmi, kendi köşesine çekilmiş, mahrem alanda gizlenen kadın imgesini, kendisini mahrem alana saklayan erkin iktidarına kafa tutabileceği, kamusal alana çıkabilmiş kadın imgesine dönüştürmüştür.

Feminizmin "kadınlar odasıyla" tanışması, kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılığa dikkat çeken bir teorik yapının oluşmasına yol açtı:

Eloine Showalter "Cinsiyet Temelli Eleştiri"

Sona Ruddick "Anneye Özgü Düşünme"

Helen Cixous "Kadın Yazını" bu teori çerçevesinde oluşturulan eserlerden bir kağıdır. Ancak salt biyolojik farklılığa dayanan bir erillik-dişilik söylemi, feminist teori içinde kendi sınırlılıklarını da beraberinde getirmiştir. Bu söylem ile feministler, sadece biyolojik farklılığa işaret ederek, kadınlar arasındaki başka farklılıkları görmezden gelmişler, dolayısıyla tüm kadınlar genel bir kadın imgesinin taşıyıcısı durumuna düşmüş ya da metafizik, tutarsız bir kadınlığın temsilcisi olmuştur. Bu sorunsal duruma örnek olarak beyaz kadının toplumdaki pozisyonunu gösterebiliriz. Beyaz kadının pozisyonu ekonomik ya da ırksal duruma göre farklılık gösterir. Aynı anda hem ezen hem ezilen olabilir. Şöyle ki; ataerkil bir toplumda onun dışılığı, ister istemez onu cinsel bir obje haline getirir. Ayrıca ırkçı bir toplum da onun beyazlığı kendiliğinden, onu, beyaz üstünlüğünü devam ettiren sisteme dahil eder. Böylece iktidar alanına çıkma bile ataerkilliğin sınırları içinde kalması söz konusudur.

Kral ve Genç Kız adlı film'in öyküsündeki güç dengelerinin anlaşılması film'in ana karakteri Anna'nın, Avrupa ülkeleri sömürge politikalarına hem ezen hem ezilen sıfatıyla nasıl dahil olduğuna, ayrıca iktidar alanına ne ölçüde hakim olabildiğine ışık tutacaktır. Böyle bir analiz sadece Anna'nın değil diğer bütün orta sınıf beyaz kadınların konumlarındaki ırk, sınıf, cinsiyet, özgürlük karmaşasını ortaya çıkaracaktır.

Rodgers ve Hammerstein imzalı film'in ilk sahnelerinde haremdeki kadınlar Anna'ya "efendi" diye hitap ederler. Anna nedenini sorduğunda, Kral Mongkut'un büyük eşi şöyle cevap verir; "çünkü siz bilgisiniz, bizim gibi cahil değilsiniz". Anna'nın, haremdeki kadınlar ile ötekiliğe dayanan ilişkisi, bilgi iktidarı ile böylece kurulmuş olur. Öte yandan, Anna'nın Kral'a, kadınların erkeklerden daha aşağı olmadığını söylemesi gerektiği üzerine olan ısrar ile uysal ve zelası kut kadın figürünün yıkılması da sağlanır. Böylece Anna, Kral'ın iktidar alanında, Kral'ın iktidarını sarırmak için adım da atmış olur.

"Tom Amca'nın Kabini" adlı oyun filme uyarlanınca ırk ve cinsiyet kesilmesi hakkındaki önemli soru işaretleri beraberinde gelir. Anna harem kadınlarına, kadınların özgürlüğünden bahsederken, harem kadı-

nı Tuptim okumak için kitap ister. Anna'nın verdiği kitap, 19. yy ahlaklı anne ideolojisini işleyen Stowe'un kitabıdır. Bu sahne ile film'in ideolojik yapılanması da oluşur. Anna'nın yapmak istediği, kadın haklarıyla kölelik haklarını aynı potada birleştirmektir. Tuptim hediye olarak kitabı krala vermiştir, o hem bir köle hem bir kadındır. Stowe, Amerikan toplumunu bir annenin kucaklayıcı sevgisiyle değiştirmek ve sosyo-politik gücü devletin elinden alıp, bir kadına vermek amacındadır. Tuptim kitabı okuyarak Stowe'un ideolojisini yani batılı bir kadının ideolojisini öğrenecektir. Duruma dikkatli bakacak olursak böyle bir yaklaşımın sınıf ve ırk ideolojileriyle örtüştüğünü görebiliriz. Başka bir deyişle Anna, Doğulu Tuptim'e Stowe'un romanı vererek, batı ideolojisini öğrenmesini sağlamsa, sömürgeci bir politika izlemiştir. Dolayısıyla, eril söyleme hizmet etmiştir.

Leila Ahmed duruma batılı feministlerin haremdekileri aşağı gördükleri ön kabulü ile yaklaşır. Ve aslında, batıların özel alana hapis edildiğini varsayımları, haremdeki kadınların kendi içlerinde bir yaşam tarzı ve kendilerine ait bir söylem oluşturduğunu ve batıların bu durumu fark etmediğini söyler.

Daha önce film'in "Tom Amca'nın Kabini" adlı oyunun uyarlaması olduğundan bahsetmiştik. "Tom Amca'nın Kabini" oyununun sonundaki Tuptim'in eril erkin iktidar alanı saraydan kaçışı, Anna'nın günlüklerinden öğrenildiği üzere, erkek kılığına girip, kiliseye sığınmasıyla gerçekleşir. Bu durumda, bir kez daha eril erkin iktidar alanı olan kamusal alana, Tuptim'in çıkması, erkek kılığına girmesi ile ve yine eril erkin başka bir iktidar alanı olan kiliseye sığınması ile söz konusu olmaktadır. Yakalandığında ise kralın karşısında kararı ve cesur durur.

Filmde ise Tuptim zıt bir karakter örgüsüyle karşımıza çıkar; merhamet için yalvaran zavallı bir kurbandır o. Karşılıksız bir sevgi konumu içinde izleyiciye sunulur. Ataerkil nosyonların meşrulaşması burada söz konusudur, özel alandan kaçmaya çalışanların halinin ne olacağı mesajı; izleyiciye örtük bir şekilde iletilir. Anna Tuptim'in kral tarafından cezalandırılmasını protesto eder. Peki Anna; insan haklarının savunucusu mu yok-

sa cübbe taraftarı olan belirsiz sosyal bir rol mü sergiler?

Filmde Anna ataerkilliğe karşı koyan kadın figürünü sergilerken, görsel varlığıyla ataerkilliğin bakışlarını üzerine çeken kadın figürünü de sergiler.

Robert Bresson ise yönetmenlerin kamera aracılığıyla izleyiciyi film alanına dahil ettiği belirtir. İzleme süreci kendini cinsiyet farklılığı üzerine inşa eder. Genellikle erkekler tarafından kontrol edilen kamera bizleri film dokusuna dahil ederken, kadınları objeleştirir.

Mulvey'in "bakış ideolojisi" söylemi, filmdeki Anna'nın bakışları üzerine topladığını ve erkek öznesinin nesnesi durumunda olduğunu belirtir. Bu durum "Tom Amca'nın Kabini" oyununda da kendini açıkça gösterir. Kral Mongkut Anna'nın kısa eteğinden bahsederken onu erotikleştirir. Bizim bakışlarımızda kamerada olduğu için biz de Anna'yı objeleştiririz. Diğer bir sahnede Anna'nın eğlence salonunda kendini dansa verip farkı söylemesi onu iyice ataerkilliğin bakışları altında objeleştirir. Durumu Mulvey "Görsel zevk ve anlatı sineması" adlı makalesinde şöyle özetler; "dansçı kızın bir filmde dikkatleri üzerine çekmesi, kendini nesneleştirir. İzleyicinin bakışıyla erkek oyuncunun bakışı birleşir." Anna'nın dansı boyunca kral ortada olmasa da onun Anna'yı izlediğini kamera sayesinde biliriz. Böylelikle kamera sayesinde Anna'ya kralın gözleriyle bakmış oluruz. Dolayısıyla Anna, mesleği olan, kamusal alana çıkmış bir kadın olarak, ancak erkeğin bakışları altında, varlığını devam ettirebilmektedir.

Toplumsal cinsiyet bağlamında yapılandırılmış bir konu sadece cinsiyet farkına odaklanmamalı. Bu durumda ancak eril söylemlerin devamına hizmet eder. Toplumsal cinsiyet bağlamında yapılandırılmış bir konu daha çok diller, kültürel sunumlar sınıf ve ırk tecrübeleri içinden doğmuş, birleşmiş değil çoklu ve çelişkili olarak ayrılmış olmalıdır ki kadın mahrem alandan olduğu gibi özgürlüğe adım atsın.

Beliz

Devlet hayatımı cehenneme çevirdi

Bense "Cennet"ler istiyorum...

"Hayatı çalınmış kadınlarsa yüz binin üzerinde. Bu kadınları hayata kazandırmak yerine daha beter batağa sürekleyen devlete isyanım benim. Seçimlerden önce maaş alıyordum. Milletvekili aday olduktan sonra, devlete lafları saydıktan sonra maaşım da kesildi benim.

Ahali: Bağımsız Milletvekili adayı olmaya nasıl karar verdin?

Ayşe Türkrükü: On bir sene oldu genelevinden çıktım. Hiç bir yasa değişmemiş, hala insan yerine konmamışız, ev tutarken, işe girdiğimizde zorluk çıkıyor. Üzerimize yapılan vesikalardan hep göz önünde bulunması bizimle beraber yaşaması, beni hep rahatsız ediyordu. Milletvekili adayı olmayı kendim için kabul etmedim. Halen çalışan ya da çalışmayan tüm genelev kadınları için kabul ettim. Benim gibi yüzlerce, binlerce annenin, kızlarının içerlerinde bu acının olduğunu biliyordum. Onların sözcüsü olmak için, Türkiye'de bir ilk in yaşanması için, vesikalardan iptal edilmesi için. Bunları Türk halkına göstermek için kabul ettim.

Ahali: Vesikan var değil mi?

Ayşe Türkrükü: Var. Halen de var benim vesikam.

Ahali: Bağımsız bir milletvekili ve eski bir genelev kadını olarak aday olma sürecini nasıl yaşadın?

Ayşe Türkrükü: Bütün evrakları tamamlayıp, Yüksek Seçim Kurulu'na teslim ettiğimimde, savcılıktan "temiz kağıdı" istendi. Şişli'den alıp, Yüksek Seçim Kurulu'na evraklarımızı teslim ettik. İsimler asıldığında bana veto geldi. Vetonun gelmesinin sebebi fuhuş suçundan cezaevinde yatmamdı.

Ahali: Ne kadar süre cezaevinde kaldın?

Ayşe Türkrükü: Yirmi üç gün kaldım. Hüküm giydim diye bani veto ettiler. Ben sevindim veto edildiğime. Çünkü iç hukuk burada bitti. İnsan Hakları Mahkemesine böyle bir davayla gitmeyi çok istiyordum ben.

Ahali: İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurdu mu?

Ayşe Türkrükü: İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurmadım. Başvurmayı düşündüm ve çok

da istedim. Şefkat Derneği Başkanı Hayrettin Bulan'la beraber, bir itiraz dilekçesi yazdık. Yedi sayfalık bir itiraz dilekçesi sunduk, itiraz dilekçesini sunduğumuzda bize on gün sonra bir cevap geldi. Telefon açtılar. "Ayşe Türkrükü Yüksek Seçim Kurulu'na gelsin" dediler. Sebepini sorduğumuzda ise "görüleceğiz" dediler. Bu yasaya göre, hüküm giymiş fakat suç işlememiş insanlar seçimde aday olma hakkına sahiplermiş. Tayyip Erdoğan da hüküm giymişti, dört buçuk ay cezaevinde

"Türkiyede ki genelevlere gidildiği zaman erkekleri kimin karşıladığını soracak olursanız; oraya devletin memuru konulmuş derim. Bizlerin haklarını savunmayan ama oraya giren erkeklerle; "hadi gir öğrenirsin, alırsın" diyen Devlet kurumunda çalışan insanlar var orada. Benim tepkim bunlara."

yatmıştı. 2002 seçimlerinde bu yasanın bir gecede değişen bir yasa olduğu ortaya çıkıyor. Yasa halbuki o zaman değişiyor ama Yüksek Seçim Kurulu bunu göz önüne almamış.

Ahali: 2002 yılında bir gecede değişen bu yasa yüzünden mi seni geri çevirdiler?

Ayşe Türkrükü: Evet. Bu sebeple beni geri çevirdiler ama zaten yasanın değiştiğinden haberleri yok. Biz itiraz dilekçesinde yasanın değiştiğini yazdık. On gün sonra kabul edildiğini söylediler. Eski bir genelev kadını olarak kabul edilmem büyük bir şeydi. T.C kuruluhi hiç kimse cesaret edip de aday olmamış.

Ahali: Arkadaşların, çevrendeki kadınlar sana nasıl destek oldular?

Ayşe Türkrükü: Benden daha çok sevindiler. Bana destek verdiler. Çünkü ben hep demişimdir; "satmak mı suç, satılmak mı suç?" Ben cezaevine girdiğimde niye cezaevine girdiğimi biliyordum, niye cezaevinde 23 gün yattığımı da biliyordum. Bunları seneler sonra öğrendim. Et pazarnına düşükten bir sene sonra niye hüküm giymişim, niye cezaevinde yatmışım, meğer bunlar hep bir komploya kurban gittiğim içinmiş, vesika almam için sebeplermiş. Kadınların bu desteğini gördüğümde adaylık beni daha da çok heyecanlandırdı. On bir sene önce genelevden çıktığımda benim yanımda sadece Şefkat-Der vardı. Ama seçimler sürecinde kadınları etrafımda görmek ne demek biliyor musun? On bir yıldır benimle beraber ailemin, çevremdeki herkesin dışlandığını biliyorum, bir vesikalıyım diye. Birden bire 2007 yılında seçimlerde Ayşe Türkrükü'yü binlerce kadının başına bastığını görmek, Ayşe Türkrükü'nün vesikalığı için mücadele etmelerinin ne demek olduğunu bilmek... Bunu ancak yaşayarak bilirsin.

Ahali: Seçim çalışmalarından ve kampanyalardan bahsedebilir misin?

Ayşe Türkrükü: Hayatı çalınmış binlerce kadının beni desteklediğini görüyordum. Telefon açıyorlardı, destek oluyorlardı, tebrik ediyorlardı. Ka-Der destek verdi. Ka-Der başkanı Hülya Gülbahar geldi yanıma. Mor Çatı'dan arkadaşlar geldi, Film mor'dan arkadaşlar geldi. Feministler benimle ilan dağıtmak istediklerini, stantlarda benimle

beraber yer almak istediklerini söylediler. "Sen vesikalısın ama biz seni destekliyoruz, senin yanındayız" dediler. Seçimler sürecinde devletin engellemeleri çok oldu. Yüksek Seçim Kurulu'nun bize verdiği evraklarla stant kurmak istediğimiz de bütün partilerin stantları vardı. Bağımsızların, partilerin stantları vardı. Onlara izin verildi ama benim o stantlara açmama ve bildirileri dağıtmama izin verilmedi. Çünkü ben Türkiye'nin aybını göz önüne koyuyordum. Rüsvetin, milyonlarca doların fuhuş batağındaki rantını göz önüne sermeye çalıştığım için, devletin ve kurumlarının engelleri ile çok karşılaştım. Bu yüzden el ilanları dağıttığım zaman polisler, devlet kurumundan insanlar, yanımdan geçip bana omuz atan kadınlar-erkekler olmadı mı? Oldu. Elimden ilanları alıp bana hakaret edenler olmadı mı? Oldu. Nezarete düştüm, sokakta ilan dağıtırken gözaltına alındım. Gözaltına alınmamın sebebi de "izinsiz gösteri yapmak". Türkiye genelinde bütün adaylar için konuşuyorum; adayların hangisi izin alıp gösteri yaptı? Hangisi gidip Yüksek Seçim Kurulu'ndan veya adliyeden, savcıdan, emniyetten izin aldı. "Biz burada yürüyeceğiz" dediler. Ben hep bunları yapma mecburiyetimde kaldım. Yapmaya kalktığım zamanda bile stant verilmedi. Seçimin son günü bana stant verildi. Bunlara karşılık tepkimi göstererek basın açıklaması yapmaya çalıştım. Polisler bizi apar topar aldılar.

Ahali: Sana tüm bu haksızlıkları hayat kadını olduğun için mi yaptılar?

Ayşe Türkrükü: Kadın olduğum için, eski bir hayat kadını olduğum için. Türkiye'deki genelevlere gidildiği zaman erkekleri kimin karşıladığını soracak olursanız; oraya devletin memuru konulmuş derim. Bizlerin haklarını savunmayan ama oraya giren erkeklerle; "hadi gir öğrenirsin, alırsın" diyen devlet kurumunda çalışan insanlar var orada. Benim tepkim bunlara. Ben genelevine düştüğümde bana söylenilen aynen suydı; omzumda da vurularak "hadi, hadi alırsın". Benim tepkim bunlardı. Ben kimsenin bedenini satmadım. Milletvekililiğine adaylığı koyduğum zaman bunların olmasını engellemek istediğim için tepki almaya başladım.

Ahali: Gözaltına alındığınızda şiddet, hakaret gördünüz mü?

Ayşe Türkrükü: Tabii ki gördüm. Gözaltına alındığımda polisim bana söylediği suydı; "geldiğin yeri unutma, gideceğin yer de orası", benim geldiğim yer genelevdi. Devlet bana sahip çıkamayacak da kime sahip çıkacak? Polis bana hakaret ettiğinde, ben de ona hakaret ettim. Ben hakaret ettiğimi inkar etmiyorum ama onlar ediyor. Çünkü onlar benim her şeyi söyleme hakları oluyor. Nezarete girdiğimde; "çenenikapat, konuşma, sürekli bir baskı, lavaboya gitmek istediğimde; 45 dk memurum kapıyı açmasını bekliyorum, memur içerde telefonda muhabbet ediyor. Avukatım geliyor, avukatıma benim burada olmadığımı söylüyor, halbuki ben içerdeyim avukatımı benim yanına göndermiyorlar. Bayan memuru istiyorum, araştırayın memur yok. Arabada bayan memur yok ya "korkma bir sana bir şey yapmayız" diyorlar ama söyledikler o lafları gizli kamera olsa da çekseniz. Şu anda bile beni gördükleri yerde bir kapık suda boğacak vaziyetler.

Ahali: Milletvekiliği sürecinde medya da sana çok ilgi gösterdi. Medyada bazı programlarda özellikle kadın programlarında konuştun. O ilgiyi şimdi aynı derecede hissediyor musun?

Ayşe Türkrükü: Yok. Medya ve basın seçimlere kadar benim arkamdaydı. Dünya basınıyla röportaj yaptım. Afrika basınına bile çıkmışım. Polonya basını on sayfalık bir yer vermişti. Çünkü Türkiye'de bir ilk oldum. >>>

<<< "Enses tecavüze uğramış, genelev ve satılmış, devletin gözü önünde satılan ürünlerinden vergi alınan kadınlar" diye. Seçimlerden sonra bu ilgi gittikçe azaldı. Kadın programlarının birkaçına konuk edildim. Devlet tarafından bizler için bir şey yapılmadığı söylenerek Nimet Çubukçu'ya müracaat edildi. Nimet Çubukçu bugün oldu halen önceki bu konuya. Aileden sorumlu Devlet bakanı kendisi "kadınların ama boşuna ordasını" derim. Çünkü kadın için bir şey yapılmıyor, en başta bedenleri satılanlar için bir yasa çıkartılmadı.

Ahali: Devlet kurumları genelevinde çalışan yada çalışmayan kadınlara yardım anlamında sadece görüntü. Bunun dışında yardım konusunda hiç destek vermiyorlar dedin. Sığınma evleri bu konuda ne yapıyor?

Ayşe Türkrükçü: Sığınma evleri, eski genelev kadınlarını, hayattan beklentisi olup da seviyeli bir yaşam kurmuş kadınları bile almıyorlar. Alıyoruz deseler bile maalesef o kurumlarda çalışan bir kaç arkadaşla görüştüğümde kendileri söylüyorlar. Sığınma evlerinin zaman sayıları belli. 32 tane sosyal hizmetlerin, 13 tane sığınma evi var. Mor çatı, Ka-der, Konyada ki Sevgi-der kadın sığınma evinde kızın 385 kişi kalıyordu. Ümraniye de bir yer açıldı. Aşağı yukarı 30 kişi kalabilecek bir kapasitede ama maalesef sığınma evlerinin süreleri zaten belli. 3 ay bilemedim 6 ay yarı, 6 ay sonra bu kadınlar yine sokaklara dönmüyorlar.

Ahali: İş bulma konusunda kadınların sıkıntıları neler?

Ayşe Türkrükçü: Genelevden çıkmış ve işbulsabile geçmiş hayatını öğrendiği zaman patronu ya da diğer çalışanlar bu durumdan ötürü kadını ya sokağa atar, ya da aylığını vermez. Ben bunların hepsini yaşadım. Medya da programlara çıktım yürümü bile kapadım fakat bir şekilde tanındım. Çalıştığım yerde bu sorun oldu, akşam olunca kapı önündeydim. Başka bir işe girdim. Patron öğrendi "benim oropuyla işim olmaz" dedi. Türk iye'nin kuralları, Devlet'in çıkardığı yasalar... Hepsini bunların kadınları harcıyormuş gibi geliyor.

Ahali: Ayşe hiç evlendin mi?
Ayşe Türkrükçü: Evlendim, evlenmez olaydım ama.

Ahali: Sen kendi hayatı ki duruşunu bir mücadele biçimine dönüştürdün...

Ayşe Türkrükçü: Ben 11 yıldır bu mücadeleyi veriyorum ama bu seçimlerde göz önüne çıktı. Karşımızdaki bu Ayşe hep vardı.

Ahali: Şimdi ve sonrası için neler yapmakt istiyorsun?

Ayşe Türkrükçü: 61 yılında çıkartılan bizlere hitap etmeyen bir yasa var. 419. madde diyor ki; zoraki çalışmaları olma-yacak, sağlık kurumları olacak, genelev kadınları sağlıklı koşullarda çalışacak. Ben sağlıklı bir ortamda çalışmadım. Benim istediğim şudur; bu kadınlar için yeni bir yasa çıkmalı, emeklilik hakları verilmeli. Devlet aslında onlara devleti vermede azdır. Onlara yeni bir hayat şansı verilmeli iş devletin çok şey yapması lazım. Ben genelevin den çıkmalı on bir sene bitiyor. Ama maalesef ben hala vesikalı genelev kadınıyım. Vesikalı kadınlar tamamı ile iptalleri gerekir.

Ahali: Genelevde olan kadınları temsil eden bir duruşun var. Çok farkı: sıkıntılar var değil mi? Sonuçta o mağduriyet, o baskı çok fazla.

Ayşe Türkrükçü: Haddinden fazla bunu biliyorum.

Ahali: Verdiğin bu mücadeleden etkilenen ve genelevinden çıkan arkadaşların var mı?

Ayşe Türkrükçü: Çıkan arkadaşlar var. Diyarbakır'da bir arkadaşım var, şu an ailesinin yanında ama hayatı tehlikesi var. Karaköy'den çıkan arkadaş var. "Namuslu bir hayat yaşamak istiyorum, devletin aldığı namusu ben geri istiyorum" diyor. Bundan üç sene önceye kadar nüfus dairelerinde özel rakamlarla bizim vesikalı olduğumuzu ispat eden bir yazı vardı. Artık bu yok ama bunun emniyette de kalkmasını istiyoruz. Sicilin tamamı ile silinmesini istiyoruz. Bu insanlara yeni haklar verilsin, yeni yasalar düzenlensin. Zaten dışlanıyorsun, eziliyorsun, o küleleşmiş hayat zaten senin üstünde yük ve bu yükü taşıyorsun.

Ahali: Sokakta senin genelevinde çalışmış bir kadın olduğunu bilen, seni hiç tanımayan kadınlar sana nasıl yaklaşırlar?

Ayşe Türkrükçü: Hiç olumsuz bir olayla karşılaşmadım. Seçimler döneminde bir gün ellerim zi zinciri bir eylem yapmıştık, cenneti de (plastik bebek) kucağımda tutuyorum, teyzemin biri eylemde bağırdı; "vidansız anne" dedi bana, yani cennetin plastik bebek olduğunu bilmeden. O teyzeyle ben gördüm. Teyze beni televizyonlarda görmüş, öğrenmiş genelev kadını olduğumu izlerken dedi ki "çocuğu niye alet ediyor bu işlere?" Konuştuktan sonra bana dedi ki; "aferin sana ama ben o bebeği senin ku-

Ahali: Devletten ne kadar süre maaş aldın?

Ayşe Türkrükçü: 2002'nin Mart ayından, 2007'nin Haziran ayına kadar her ay maaş alıyordum. İlk aldığım maaş 150 YTL. Seçimlerde 400 YTL. Alıyordum. Şu anda 450 YTL olmasın lazımdı, asgari ücret gibi. Bu parayla çok şey yapıyordum; kira ödüyordum, ihtiyaçlarımı karşılıyordum. Şimdi bu maaş da kesildi.

Ahali: Geçimini nasıl sağlıyorsun?

Ayşe Türkrükçü: Şefkat-Der'den geliyor. Temizlik işlerine gidiyorum, bulacılık yapıyorum. 25-30 da olsa günlük ihtiyaçlarımı karşılayabiliyorum. Benim için en önemlisi tek benim için değil genelevinden çıkan bütün kadınlar için bedenini satmak dışında yapabilecekleri iş imkanlarının oluşabilmesi. Bu gerçekten önemli bir sorun çünkü.

Ahali: Seçimler döneminde yaptığın basın açıklamasında polis hakaret ettiğinin için açılan davanın 6 Mart'ta duruşması var. Değil mi?

Ayşe Türkrükçü: 6 Mart'ta duruşmam olacak. Polis bana hakaret etmişti, ben de ona hakaret etmiştim. Bunun dışında polisler ara sokaklarda uyguladığı şiddeti görüyoruz, biliyoruz. Mobese kameraları olsa da onların çekmediği yerde şiddet uygulanıyor. Kadın-erkek hiç fark etmiyor. Ama korktukları için kimse dava açmaya yanaşmıyor. Çünkü bu insanlar sokaklara çiçek satan, mısır satan, kestane satan, mendil satan insanlar. Sokaktan ek mek parası kazandıkları için korkuyorlar. Ama ben şikayetsizim. Çünkü bana bir erkeklerin orospu demesini kaldıramıyorum. Bir kadın polis olsa demezdi, karakolda yapılan o işkencelere tahammül göstermezdi. O zaman raporlar tutulurdu. Çünkü o da bir kadındır. Ama erkekler bunu yapıyor. Bir tek Emseray diyor, o da canım benim, yine de o kelimeyi söylemek için bir saat dil dökerim. Emseray'ın demesi hoşuma gidiyor, gülüyorum.

Ahali: Emseray'ın oyununu izledin mi?

Ayşe Türkrükçü: Bülge Üniversitesi'nde izlemiştim. Oyunda beni en çok etkileyen midye tezgahının başında ayakta durduğunda; "işte bende bununla ek meğimi kazanıyorum" demesi şimdiki gibi ağıladım. "250 kuruşluk midye ile kira ödüyorum, ek meğimi alıyorum, bundan geçiyordum" demesi benim için en büyük mücadeledir. Ben midyeyi hiç sevmemişim ama Emseray'ın sayesinde alıyordum, yemişordum. Ama artık onunla konuşurken yiyorum.

Ahali: Sen de Emseray gibi böyle bir yöntemle kendini anlatmak istiyor musun?

Ayşe Türkrükçü: Oyun değil ama ben de kitap yazıyorum. Nisan ya da Mayıs ayı gibi çıkacak. Kitaptan sağlanan gelirim hepsini kadın sığınma evine bağışladım. Köyden gelenler, Türkiye'yi bilmeyen, konuşamayanlar var. Hayatta hiç evden dışarı çıkmayan kadınlarımız var. Onlar faydalansın, zorluk çekmesinler. Kitabın adı; "kahpe de kaldık". Delta yayıncılıktan çıkacak. Kitabın yazarı Alper Uluş da yüzde 12 lik bir hakkı olana almıyacak. Ne o olacak, ne ben. Bütün geliri kadınlarımızı harcayacak. Kitap talepleri kadınlarımızı harcayacak. Kitap talepleri kadınlarımızı harcayacak. Kitap talepleri kadınlarımızı harcayacak. Kitap talepleri kadınlarımızı harcayacak.

Ahali: Diline sağlık, teşekkür ederiz.

Çıplak ayakları ile giydikleri şapelleri yolun tozunu havaya henüz karıştırmamışken yollara düşmüştü binlerce topraksız...

Anlatacak pek çok öykü çıkar topraksızların 17 gün, 267 kilometre süren uzun yürüyüşlerinden. Ama ben kadınlardan bahsetmeli diyorum biraz. Kadınlar her şeyi anlatmaya yeter.

TOPRAKSIZ KADINLAR

.....İlk defa bir futbol stadında tanıştım onlarla, erkekler dünyasının başkentleri gibidir oysa stadlar. Yüzleriyle, gözleriyle, elleriyle kendi toprağının kadınlama o kadar benzer ki topraksız kadınlar, günyanın bütün ezilen kadınları gibidirler. Önce çocuklarının, sonra kocalarının, en sonra da kendi aç karınlarını doyururlar. Asla ilk olmayı düşünmezler, düşünmezler. Siyah-beyaz film karelerine sığdırmış yaşamları belki de ilk defa geldikleri bu büyük şehirde birden bire renklenir, 17 gün süren bir şenliğe dönüşür. Dönüşür de asla toprağa bir başka şekilde basmaz topraksız kadın. O yine üreten, yine ter döken, yine doyurandır. Onlarla bir stada tanıştım dedim ya!.. Henüz gün yeni ağarmıştı ve gözlerimiz uykusuzluğa alışık değildi, ama kulaklarımız yükselen sloganlara ve şarkılara kapalı değildi asla. Kamyonlardan indiriyorlardı eskimış bavullarını ve hayatlarını. Süttten henüz kesilmiş çocukları ayak uçlarındaydı. Yaşlı ya da genç değildiler, doğdukları gündün beri onları besleyen toprak zamanı durdurmuştu, sert eller armağın eylemişti doğa geçimden ve gelecekten. Geniş kalçalarını, perhiz masalarında eritemeyi düşünecek kadar severlerdi bedenlerini topraksız kadınlar. O kadar güzeldiler ki.

.....Kova kova sular taşıyorlar. Terlerini akıtıyorlar çimenlere, toprağa ve başka her yere. Durmadak çamaşır yıkıyorlar, yıkıyorlar yine yıkıyorlar. Su varsa çamaşır da vardır. Statta ya da işgal edilen her geçici kamp yerinde ıslak çamaşır sallıyor ilk önce. Az önce yürürken salladıkları MST bayraklarının hemen yanında, çadır iplerine, uzayıp giden tellere, çimenlerin üstüne, güneşin sıcaklığını değdirdiği her yere çamaşır asılıyor. Çamaşırın arka kalan anlarda esmer tenlerine giydikleri en güzel elbiseleri ile şarkılar söylüyorlar durmadan. Hüzünlü, neşeli, aşk ve kavga dolu şarkılar.

Genç bir kadın gördüm, bir yandan dolgun göğüsleriyle bebeğini emzirirken, diğer yandan da güzel sesle de hemen yanı başında gitar çalan kocasına, şarkısıyla eşlik ediyordu. 12.807 kişiyi besleyen büyük mutfak patronu onları yine. Günde iki öğün

yetmek yapıyorlardı yanlarında erkek yoldaşları ile birlikte. Sloganları orada da susmuyordu hiç. Başlarında çiçeklerden taç yapmış genç kızlar yürüyüşçüleri selamlıyordu, mistikalar yapıyorlardı, dans ediyorlardı.

Adı Helika'ydı, MST'nin kolektif liderliğindeki kadınlardan biriydi, konuşurken gözleri gülüyordu. Ona kadınları sorduk. MST bayrakları

arasında dalgalanan "Kadın Çiftçi Hareketi" bayraklarını sorduk. "Çok güzel" diye başladı. Mor bayrakları açıklarken.

"MST'de her zaman kadınlar mücadelenin önünde yer aldılar. Şimdi ayrı bir örgütlenmeye de gidiyoruz. Çünkü bizim, kadın çiftçilerin ayrı sorunları var. Bunlar için mücadele edeceğiz ve bu yüzden ayrı örgütlendik."

Rosana ve Irma kolektif liderlikten iki kadın daha. Türkiye'li çiftçilerin bayrağını imzalarken üzerine çiftçi kadınlar için mesajlar yazdılar. Adı Maria idi, Arjantinli bir doktordu. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapıyorlardı. Uzun zaman önce karıştı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentamento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaç yapıyorlardı, büyük ilaç telloklerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yor

Kent"leş"tiriliyoruz

Kentsel Dönüşüm Yasası Dar Gelirli Halkın Barınma Sorununa Çözüm Bulmak İçin Oluşturulmamıştır! Önemle Duyurulur...

Kentsel dönüşüm adı altında ortaya atılmış ve "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Tasarısı" adıyla sunulmak yerine, tepki toplamak için; "Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkındaki Kanun" ismiyle meclise sunulan bu uygulama, kentin daha az rantlı kesimlerine bir sürgündür. Görebiliyoruz, ayrıntılarına inmeye gerek yok; devlet yine unuttu ki tehcir, tüm koşulların göz önüne alındığı iddia edilse de, bir suçtur. Bir insanı yaşadığı yerden uzaklaştırmanın, başka bir yere gitmeye zorlamanın hiçbir maddi karşılığı yoktur. İnsanların anılarını, yaşadıklarını çalmanın bedeli acıya verilmiş apartman daireleriyle ölçülemez.

İçinde yaşadığımız yapılar, en temelde kendimize kapandığımız alanlar olarak, varlık mücadelelerimizde engeller teşkil etmesiyle her an gündemimizde olması bir yana; değişen ekonomik yapının vücutlaştırdığı halleri olarak her gün tanıştığımız olmalarıyla da bizi kendileriyle ilişki halinde tutuyorlar. 20. yüzyılın belirleyici özelliği sanayileşme ve bunun sonucu olan kentleşme olduğuna göre, bu kente bakarken değişen üretim yapıları ve dünyada hızla sermayenin küreselleşmesine doğru giden bir süreci kendimize referans alabiliriz. Aslında bugünden bakınca, özellikle küreselleşmenin yapıları yüksek binalar arasındaki kentler için; söylenecek sözlere öyle çok öncelerden başlamak gereksiz olacaktır ama tanıklık ettiğimiz bu değişimin başlangıcını da görmek gerekir. Tüm dünyada sanayi tesislerinde çalışacak insanlara ihtiyaç duyulması, sanayinin gelişimi açısından devletler tarafından da desteklenen "kente göç"ü doğurmuştur. Bu göç de beraberinde çok ciddi bir gereksinimi getirdi; barınma. Temel insan hakkı olan barınma; ülkemizde devlet tarafından kişilerin "yapabilme güçlerine" bırakıldığından ve sermaye kendi ihtiyacı doğrultusunda ve bir muhtaçlık durumu da yaratarak; kente göç ettirdiği kişilere açıkça "kendi başının çaresine bak" dediğinden, bugün yine devletin "iyileştirme" çabalarıyla kente girmesi bir oyuna benzer. Türkiye'de sanayileşme özellikle 1970'lerden sonra kendisini gösterdi ve hızlı bir süreç yaşandı- sürecin neden hızlı olduğunun sebepleri bugün yaşanan dengesiz dağılımı ve yoksunluğu da doğurduğu için önemli. Sanayileşme sürecinde; aslında bir geçişten söz edemediğimizden, alınan kararlarla bir anda çeşitli kısıtlar ve yasalara dayatılarak yaşanan bu sürecin, zaten toplum tarafından sindirilmesi beklenmiyordu sanırım- ve bu hızlılık durumu beraberinde çeşitli sorunlar da getirmiştir. Altyapı hazırlıkları tamamlanmadan yaşanan bu gelişme dengeleri bozmuş ve barınma başta olmak üzere çeşitli krizler yaşanmaya başlanmıştır. Bu noktada İstanbul özelinde inmek kaçınılmaz oluyor çünkü sürecin şaşılmazlığına ortaya koyan noktalardan biri de kendini kentler oluşturmakla dayatan sistemin, herhangi bir alternatif koymadan sadece tek bir merkezde; üretimi, sanayi yapılarını toplaması da bugünkü patlamayı doğurmuştur. E bu kadar İstanbul'a girmek gerekiyorsa o zaman söyleyelim, ne oldu da İstanbul'un sosyo-ekonomik yapısı ve görüntüsü bir anda değişti? Çalışmak için İstanbul'a gelen insanlar öncelikle büyük bir sorunla karşı karşıya kaldılar: barınma. Bir kentin temel fonksiyonlarından biri olan barınma henüz yapılmayan sanayi kenti için büyük bir eksiklikti. Öncelikle Çeytinburnu civarında kurulan sanayi tesislerinde çalışan işçiler yaşam standartlarının çok da iyi olmamasından kaynaklı ne şehrin dışına yaşayıp yola para verecek ne de şehir merkezine yerleşebilecek maddi imkanlara sahip olmadıklarından ki sistem burada da kişilere kendi çözümünü bulmayı dayatıyor, değil mi ki "uç kurş para vereyim, ben gerisine karışmayayım" diyor- Devletin barınma konusunda yavaş davranması bu kişileri kendi sorunlarının çözümünü bulmaya itti ve ilk gecekondu bu bölgelerde oluşmaya başladı.

Bir kentin temel fonksiyonları uzmanlar tarafından belirlenmiş; barınma, ulaşım-altyapı, çalışma, dinleme alanları ve son olarak da sağlık, eğitim, kültür gibi donatılar. Peki bakalım elimizde örnek olarak bulunan kent hangilerini bünyesinde barındırıyor? Cevabı geçelim, hapa yutmuş bir kent için yine uzmanların ortaya attığı çözüm aşamalarına bir bakalım; sorunun tanımlanması, değerlendirme, seçenek üretme, uygulama ve bir şeyler bir şeyler... Evet sorun tanımlandı: İstanbul patladı! Her şey iç içe, barınma ciddi bir sorun ve bunun toplum yapısına etkileri ve bir sürü şaşılmaz daha ve önerilen çözüm: Kenti Dönüştürmek. Ya da Kenti Bölüşmek, rant olmayan alanları da birilerine sus payı olarak dağıtmak.

Şöyle dışardan bir bakarsanız bile söyleyiniz "çok geç!". Altyapı eksiklikleri olan bir kente binlerce insanın göçünün teşvik edilmesi, durumu içinden çıkılmaz bir hale soktu ve şimdi yeni bir karmaca başlıyor "dar gelirli vatandaşa ev, hazine arazisini kurtaralım". Ee yerine ne yapmaktı planınız? İş merkezi mi? Butük oteller mi? Peki bize bu yeni kentte biçtiğiniz rol ne? Sizin süper marketlerinizdeki, iş merkezlerinizdeki elemanlarınız mı olalım istiyorsunuz. Hiçbir üretim şansını bırakmadan her gün sistem kendisine bağlılığı bizlere bir de bunu mu diyor; "aman bu ev kötü, bak ben güzelini yaptım. Lüks, sıcak, ışıl ışıl ve ısrarla modern! Yeter ki ayakaltında dolaşmayın. Önüm arkam sağım solum sobe, kaçamayan açlıkta mı? Hadi diyelim herkesi o çok katlı binalarınıza soktunuz peki sonra? Bu insanlar nerelerde istihdam edilecek?

2006 yılı yazında kentsel dönüşüm alanı olarak belirlenen bir bölgede harita mühendisleri olarak çalışıyorum. Yapılan işin çirkinliği zaman ilerledikçe belirdi, en kötüsü bölge insanımı "tedirgin etmemek" amaçlı, onlara hiçbir açıklamanın yapılmaması. Evlerinin önünde bir şeyler ölçen, fotoğraflar çeken

birileri var ama hiçbir muhataplan yok, böyle olunca da tedirginlik başlıyor. Oradan yeni fırsatlar doğuyor "ben avukatım bana vekalet verin" diyenler. Böyle insanlar görünce biraz daha korkuyorsunuz, mahallede elinde çanta, üzerinde takım elbise; iş adamları dolaşıp, "son anda ne kopartabilirim acaba" hesabı yapıyor. Ve birileri bu adamlara inanıyor. Ben her fırsatta uyarıya çalışıyorum, "bu adamlar kimdir belli değil, bize de

güvenmeyin ama onlara da güvenmeyin" bize güvenemiyorlar çünkü biz de belediye başkanının taşeron firmasının elemanları olarak oradayız. Yapabildiğimiz onlarla konuşmak ve biraz olsun bilgilendirebilmek; "Hakkımız var, itiraz edebilirsiniz, yasa henüz kabul edilmedi yapılan işlem asılsızdır" demek. Henüz kimse kendi evinin dönüşüm alanı kapsamında olup olmadığı bile bilmiyor. En kötüsü de bu sanırım, devlet yarattığı tedirginliğin farkında ama herhangi bir bilgilendirmeye gerek duymuyor, çünkü karar alınmış artık, oradaki insanların bir şey söylemeye hakları yok; e böyle bir kaos ortamı yaratmak işlerine

de geliyor, bu sayede panik halindeki insanlara yapılan "size ev vereceğiz, sizi yoksulluktan kurtarıyoruz, artık rahat edeceksiniz" söylemleri daha rahat iş görüyor. Bana kendi evinin proje kapsamında olup olmadığı sorularına bildiğim kadıyla cevap vermeye çalışıyorum bu bilgilendirmeyi yapmak yasak, biz de tam olarak bilmiyoruz zaten bu bile onlar için bir şey. Bir çok insanla tanıştım, kimi hazine arazisi üzerinde bulunuyor bazılarının ise kendi mülkü. Arazi kendilerinin olanları yani devletin yasal olarak tanıdıkları daha rahat görünüyor çünkü devlet onları ev sahibi yapacak. Aslında bu bir kandırma, karşılığında ne verilirse verilsin kimse böyle bir dayatmayla yaşantısını değiştirmek istemiyor, kurulan cümleler buna anlatıyor, "ben bu eve gelin geldim" diyor yaşlı bir teyze. İşte bunun karşılığı yok devletin yasa tasarısındaki maddelerinde. Diğer yanda bir ev var, hazine arazisi üzerinde. Çoluk çocuk, torunlar, herkes bu evde yaşıyor. Tarlaları ve hayvanları var, geçimlerini buradan sağlıyorlar. Doğu'dan, köylerinden kalkıp gelmişler, mesele toprak meselesi mi? Yoksa kan davası mı bilmiyoruz. Evi ölçmeye her gidişimizde bize çay veren amca biraz söz ediyor ama çok da ayrıntısına girmiyor. Birileri onları buraya göndermiş işte, onlar da burada bir yaşantı kurmuşlar; "çok şükür" diyorlar bundan söz ederken. Ama şimdi başka bir şey çalıyor kapılarını, "tamam" diyorlar "biz gidelim buradan da, ama hayvanlar ne olacak? Hem biz o küçükçük apartman dairesine nasıl sığalım. Kira öder gibi ödersiniz diyorlar da ben ne iş yapayım da kira vereyim"...

Kentsel dönüşüm planlarına göre alanda kalan tüm yapılar hazine arazisinde olmasa da alınır, kişinin bu sınırlara itiraz hakkı vardır ama bunun da belli bir süresi var, hem itiraz nereye yapılacak kimse bilmiyor. Her şey bir şekilde pundauna getirilmiş, birden bire oluveriyor, ama yasalara bakarsanız: "itiraz etme hakları vardır". Üniversiteler, Meslek Odaları biraz olsun insanları bilgilendirmeye çalışıyor ama daha hızlı davranmak gerektiği açık. İtiraz edilecek çok şey var, kendi yasalarının bile dışına kaldılar; kenti paylaşmak gözlerini bürümüş. Kentsel dönüşüm alanlarındaki insanlarla pazarlık yoluyla anlaşmaya gidiliyor. Ama böyle olmaz; dava açarsınız, dersiniz ki "barınma benim" mahkeme kararlarıyla alınırsınız sizin olanı(?), dava açarsınız ki hak iddia edilen mahkemeye itiraz hakkı olsun. Diğer yandan yapılan kamulaştırmalar da yasadır. Kamulaştırma yapıyorsanız bunun bir nedeni olmalı. Hadi nedeni açıklayın; "biz buradaki rantı gördük, hadi yallah siz dışarı" söyleyin.

Devlet kendisi eliyeli sistemi değiştirdikçe içinden de insanlara böyle saldırıyor. 60'larda yeni girilen hızlı kapitalizm süreci, ülkeye kazandırılan yeni yüz; yollar, tarım makineleri, evler, taksitli alışverişler... Yeni tanışılan; "yenilenme süreci". O zamanlar küçük dükkanların yerini alışveriş merkezi mantığı almaya başlamış, kentin yüzü değişiyor. Evleryıkılıp apartmanlar dikiliyor; o zamandan tanıdığımız fırsatçı müteahhitlerin yerini bugün belediyeler, devletin taşeronları almış durumda, tek fark bu. Devlet eliyeli yalnızlaştırılan bir şey artık bir adım daha ileri götürülerek, güvenli sitelere kapatılıp, korkaklaştırılıyor.

Bu nasil bir döngü, yalnızlıktan korktukça yalnızlaşan insanlar...

Nagihan

“Kapitalizmi tarihin çöplüğüne atmayın, beş para etmiyor”

ATIK KAĞIT İŞÇİLERİ SBF'DEYDİ

“Kapitalizmi tarihin çöplüğüne atmayın, beş para etmiyor” sloganıyla tanyor olduğu- muz atık kağıt işçilerinden bir grup, Cebeci yerleşkesinde- ki öğrencilerin, 21-22 Şubat tarihlerinde düzenlediği “Atık

Kağıt İşçileriyle Dayanışma Günleri” kapsamında yer alan söyleşiye katıldı. Atık kağıt işçileri, çöpün Kürt sorunu, çevre, yoksulluk gibi bir çok olayı içinde barındıracağına dikkat çekerek belediye zabıtalarnın ve polislin kendilerine uyguladığı şiddeti dile getirdiler.

Siyasal Bilgiler Fakültesi’nde düzenlenen, özellikle Kürtler ve Çingenelerin yoğun olarak kağıtçılık yaptığının vurgulandığı söyleşide zorunlu göçle büyük şehirlere gelen Kürtlerin atık kağıt işçisi olmak durumunda kaldıkları dile getirildi. Çankaya Belediye’sinin yıldırma politikalarının anlatıldığı söyleşi de belediyenin, kağıtçılarla “mücadele” için zabıtalardan özel birimler oluşturduğu ve bu birimdekilerin çoğunlukla

milliyetçilerden müteşekkil olduğu belirtildi. Ayrıca bu kişilerin, “insanlar sızısı istemiyor, geldiğiniz yere dönün” gibi sözler sarf ettikleri de vurgulandı. Çankaya belediyesinin, kağıtçıları, topladıkları atık kağıtları ve diğer geri dönüşebilen atıkları, kendisinin anlaşmalı olduğu ve kağıda çok az fiyat veren SİMAT adlı şirkete satmaya zorladığı ve bu amaçla da şiddetin yoğunlaştığı belirtildi. Polislin de özellikle son dönemde baskısını arttırdığı, bir çok atık kağıt işçisinin göz altına alındığı, ceza evine konulduğu ve şiddete maruz kaldığı söylendi.

Atık kağıt işçilerinin yaşam tarzlarına ilişkin olarak da, belirli bölgelerde aynı yerden gelen ve akraba olan insanların yaşadığı belirtildi. Ayrıca, bir deponun etrafında yaklaşık 15 gecekonduunun bulunduğu ve bu insanların çoğunlukla komün [koma] biçiminde yaşadıkları söylendi. Atık kağıt işçileri örgütlenme çabalarının kendi sıkıntılarını dile getirmenin ötesinde tüm insanları ilgilendiren derdleri de içerdiğini vurgulandı. Hayata çöpten bakmanın kağıtçılara çok farklı deneyimler kazandırdığının belirtildiği söyleşi de işçilerin bir çok ihtiyaçlarını da çöpten karşıladığı dile getirilerek giysilerin “çöp center” dan alındığı vurgulandı.

Atık kağıt işçileri, ayrıca, üniversitelerdeki öğrenciler de dahil olmak üzere bir çok kesimin kendilerine destek vermesinin mücadeleyi güçlendireceğini vurguladılar. Ayrıca, SBF’de başlangıcı yapılan üniversite etkinlikleri dizisinin bir sonraki ayağı: ODTÜ olacak.

Polis Kentsel Dönüşüm Alanındaki Direniş Müdahale Etti.

Mart’ın ilk günü, Kentsel Dönüşüm alanı olarak belirlenen Maltepe Başbüyük mahallesine polis saldırısı gerçekleşti. Elllerinde tapuları bulunan mahallede TOKİ’nin talebiyle polis panzerler ve çevik kuvvetle saldırdı. Çevik kuvvet ekipleri günlerce giriş çıkışları panzerler ve barikatlarla kapattı. Aralarında 18 yaşın altındakilerin de bulunduğu 12 kişi gözaltına alındı. 17 yaşında bir kız çocuğu, kendisine bir polis copundan hatıra kalan 9 dikişle yatağında yatıyor. Evinin balkonunda akşam yemeğini yerken kafasında gaz bombası patladığı için genç bir adam komada yaşam mücadelesi veriyor. Aynı korkunun okula göndermediği çocuklar, sokaklarda topla değil kendilerine akşamdan atılmış gaz bombalarının kovanlarıyla oynarken, mahallenin üstünde gezen helikopterlere bakarak kendilerini, haberlerde izledikleri kara hareketinin içinde sanıyorlar. Ve bütün bunlar İstanbul Maltepe’nin Başbüyük Mahallesinde, TOKİ, elllerinde tapuları ve vergi mabuzları olan mahalle sakinlerini kolayca evinden çıkartabilin diye yaşıyorlar. Mahalle de Ahalî’nin birlik telisinin en az 30 yıllık olduğunu söyleyen Başbüyük mahallesi Tabiat ve Çevreyi Koruma Derneği Başkanı Adem Kaya, yaşanan süreci şöyle anlatıyor: “TOKİ burayı mesken olarak değil, enkaz bölgesi olarak gösterdi. 400 dönüm arazide hiç gecekondu olmadığını söylüyor hatta daha sonra evrak üzerinde bu rakamı 900 dönüme çıkarttı. Haberlerde burada sadece 19 gecekonduunun yıkılacağı söyleniyor ama bu yanlış; proje 1762 konutu kapsıyor. İnsanlar birleşmesinler diye önce tapusuzları, sonra tapu tahsis belgeleri daha sonra da tapu sahiplerini evlerinden çıkartacaklar. Sonra da bize yaptıkları konutlardan daireler verecekler ama bunayı ‘enkaz bölgesi’ olarak gösterdikleri için bizim evlerimiz çok ucuza gidiyor ve biz geri kalan ömrümüzü TOKİ’ye borç ödeyerek geçirmek zorunda kalacağız.”

Mahallede direniş ve gerginlik devam ediyor.

Sulukule de kentsel dönüşüm projelerinden nasibini fazlasıyla alanların yaşadıkları, yaşamaya çalıştıkları ve direndikleri yıkım alanlarından sadece biri. Devletin ellerini enselerinde hisseden bu insanlar “itiraz hakları” dinlenmeden evlerinden ve yaşadıkları yerlerden zorla çıkartılmak isteniyor. Devlet insanların hayatlarını bir yandan böyle parçalarken “yenilenerek modernleşme ve dönüşüm” adını verdiği bu proje ile yine yoksulluğun, güçsüzün kapısına işte böyle dayanıyor. Sulukule de yaşayanların büyük çoğunluğu çingeneler. Onlara kapılarna dayanan dozerlerin seslerini darbükalarına vurarak bastırıyorlar. Devlet yıkılmak istiyor, sulukule direniyor...

İstanbul Fatih Belediyesi, Sulukule’de Yenileme Projesi kapsamında, mahalle sakinlerinin katılımı olmadan sivil toplum kuruluşlarının, öneri ve işbirliği tekliflerini kale almadan bildiğini yapmaya devam ediyor. Ayrıca yıkılan bu evler arasında koruma altına alınması gereken tescilli evler de var. Koruma Kurulu’na dilekçe ile başvuruda bulunan Sulukule Platformu bu sebeple Cumhuriyet Savcılığı’na suç duyurusunda bulunma hazırlığı içinde.

Sulukule Platformu temsilcileriyle görüşen, çoğu kez işbirliği yapma sözü veren Belediye Başkanı Mustafa Demir ise sivil toplum kuruluşlarını, uluslararası sözleşmeleri ve tüm eleştirileri hiçe sayarak

Devlet yıkıyor! Sulukule direniyor...

hareket etmekte ve yıkımlara devam etme konusundaki kararlılığını istikrarlı bir şekilde sürdürmekte. Sulukule’de bu güne kadar evlerin yıkımı sürmüştü. Son olarak yıkılan binalar arasında, koruma altına alınması gereken sivil mimari örneklerinden tescilli olan evler de bulunuyor.

Bu evler, yenileme projesinde bile restore edilip korunacak 34 ev arasında yer alıyor. Oysa belediye başkanı ve görevlileride, tescilli mevcut 34 binaya asla dokunulmayacağını, onları restore ederek kültür mirasına kazandıracaklarını ifade etmiş ve bunun projede de böyle öngörüldüğünü açıklamışlardı. “Bu konuya ilişkin sulukule platformu ise, şimdiki sırada iki yeni tescilli evin daha olduğunu söylüyor: “Sahibi tarafından bizzat restorasyonla kurtarılmak istenen tescilli bir evin hemen bitişiğindeki başka bir tescilli evin yıkılacağı geçen hafta belediye tarafından duyuruldu. Bu evin sahibi ve kiracısı olan iki aileye iki gün içinde evi boşaltma talimatı verildi.” Uyanları ve tepkileri üzerine henüz bu evlerin yıkılmadığını aktaran platform herkesin korku içinde yıkım beklediğini, binanın yıkılması durumunda belediyenin bir taşla iki evi birden yıkması olacağını söylüyor. Çünkü yıkılacak evin hemen bitişiğinde, evini kendi restore edip kurtarmaya çalışan bir sakinin evinin de zarar görüp yıkılacağı kesin ve evler ancak birbirlerine yaslanarak ayakta duruyor. Sulukulede yaşayan çingeneler yıllardır çaldıkları, oynadıkları sokakları ve yaşadıkları evlerini bırakmak istemiyorlar. Nihayetinde büyük şirketlerin hesaplarını tutan kendi ceplerini doldürmek, iktidarlar el çıkıyacak, devletse yoksulun yaşam hakkını her zamanki gibi elinden

alacaktır.

Dünyanın bir ucundan, denizlerin de ötesinde bir yerden, beyaz bir saraydan askerler geldi doğunun orta yerine. Yeni bir dünya, daha mutlu bir yer yaratmak için parlattılar gökyüzünü, boyadılar kırmızıya yüzünü ve indirdiler yaramaz kralı tahtından. İlk önce yoksulluğunu verdikleri evleri silmek istediler gözlerinin önünden, ruhunu emdiler şehrin, griyi beğenmeyip patlattılar kerpiçten evleri ve şampanyaları, sonra "bir vakit gelmeyin burama, gidin" dediler yöre halkına "döndüğünüzde görmeyeceksiniz bir daha bu eski, çirkin dünyayı ve sizin yerinize biz bakarız icabına diğer bütün çirkinlerin de." Gitti onlar da.

Ayrıldır yurtlarından, başlayacak bir savaşın korkusuyla. Daha önce gördükleri bir savaşın kalıntılarını da vererek sırtlarına, taşındılar. Gün geçmedi ki karışıldılar, ağırlandılar sınırnın tam üstünde... Akan bir nehrin dizginlenişi gibi sınır boyunca biriktirilip, beyaz çadırlarda durgunlaştılar. Sınırdan geçmeye yeltenmeden doyurulup, kendileri için hazırlanmakta olan yeni dünyayı izlemeye koyuldular çaresizce.

Dünyanın yakın ucunda, denizleri de aşmadan bir yerde, nal sesleri sardı yer küreyi, rüzgar gibi gidip gelip anlatılan vuklar doğunun ortasında hazırlanmakta olan yeni dünyayı ve akın akın kaçan zavallı insanlıkları. Anlatıldıkça bilir oldu insanlar gecenin gündüze nasıl dönüşürdüğü ve şaşırır gibiydiler toprağın boyanışına insanların kanyıla. Gözleri büyüdü, bedenleri titredi titremesine insanlıkların sonra dudakları da kıpırdadı sanki ama yaşamaya devam ettiler kuyudan çektikleri suları içerek, ocaklarını tütüterek ve çocuklarını severek. Annesinin dizinin dibinde küçük bir kız çocuğu da duydu bu olup bitenleri. Babası gelip yanağını sıktı yine, şirinlik yapıp yuvarlandı sofanın ortasında, zıpladı öyle olur olmaz, karnını şişirip en sevdiği çöreği istedi annesinden dilini yuvarlayıp dudagında. Bir o köşe bir bu köşe saklanıp, sonra haylazlıktan yorulup dirseklerinin üstünde dinledi anlatılanları yine. Yatı kalktı, gitti geldi, aynaya döndü baktı, tekrar baktı, baktı... bir baktı ki hiç bakamamış bile... Altın sarısı saçlarını tarayamaz, eteğini sallayıp prensesçilik oynayamaz olmuştu. Anladı ki dördürak bilmeyen bir sevdaya kapılmış, görmediği yerlere gitmek, bilmediği insanlara ulaşmak için çoktan yelken açmıştı. Arkasına aldığı bu biryiğin hayalin verdiği cesaretle küçük kız, diller döktü yalanlar söyledi izin versin diye annesi, sepetini de takip koluna en nihayetinde düştü yollara. Hiç bilmediği rüzgarları kucakladı kırmızı pelerini, saçları hareketlendi kanatları oldu onun, bilmediği bir zamanla yol almıştı çoktan istediği yere. Güneşle ayın oyununu, soğuk ve sıcakın yaramazlıklarını ve mevsimlerin türlü haylazlığı yorsa da küçük kıızı, rüya etti annesinin kohnuna girdiğini Düşününce

KURTLARLA DAVAS

evlerinden uzakta olan insanlıkları, vazgeçti dönemden, daha bir sıkı sarılıp baktı içine sepetinin. Yol boyunca titizlikle taşıdığı, kırmızı pelerininin altından hiç çıkarmadığı sepeti ona bir güç veriyor, koşar adım yürümesini söylüyordu, hem, az kalmıştı varmasına. Ağaçlarını geçtiği, kayalarından atladi yüksek bir tepenin üstünden kendini bırakacakken, birden çalıların arasından bir ses duydu. Ormanın dudakları titreşmekte, yapraklar, dallar ve hatta taşlar kıpırkıpıyordu yoksa orman dile gelip bişey mi demekteydi. Korkmuştu.

Açılıp kapanan bir göz görmüştü sanki, öyle ki siyahı derinine çekiyordu onu. Bilmediği bir sesle sıçradı yerinden, tam önünde bir kurt belirmişti sonra birtane daha, ardından birtane daha. "Ormanın ne kadar çok kucağı varmış" dedi karşısına duran kurtlara bakarak. Elleri ayakları delirmiş, gözleri tepesinde geceyi aydınlatan ay kadar olmuş, zangır zangır titremeye başlamıştı. Kurt dedidğin eve alınmaz, arkadaş olunmaz, gaddar, vahşi ve pis birşeydi. Çevresindeki insanlar ona böyle demişti. Korkmalı ve gördüğünde hemen kaçmalıydı kurtlardan. Nerden bilebilirdi ki sınıra yakın bu yerde, gözleri siyahla çevrelenmiş, üstleri binbir renge boyanmış bir kurt halkı olduğunu. Yaklaştığını biliyordu. Sepetini sıkıca tutarak koçucak, ensesinde hissettiği kurt nefesini unutup yardımı ulaştırarakta dağların eteklerinde açan beyaz çadırlara. Hızına ve korkusuna boyun eğip küçük kızın, yol vermişti bütün orman ama bedenine hükmedemedi küçük kız, düşüverdi sepetiyle yüzük kapak dağlara giden patikada. Sepet tepe taklak oldukça havada, gökyüzünden gülüşmeleryağdı. Sepetten dökülen bu sıcaklık ve görülen ışık oyunları içinde mutlu olmamak imkansızdı. Sesler azalana kadar etrafta bir panayır havasıdır esti derdu ve gecenin karanlığı bütün renkleri emdiğinde, küçük kız yerde öylece duruyordu. Canı yanıyor gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Bütün yol boyunca taşıdığı sepeti parampaça olmuş, içindekiler dökülmüştü. Kendi solğuyla yola gelip, kalkmak için güç bulduğunda, anladı ki arkasında kurt dikilmekte, ağızını boynuna doğru yaklaştırmış beklemekteydi. Garipti, suskunluk bir süre esti derdu ta ki kurt kıızı ayağa kaldırına kadar. Öyle bir titreme geldi ki küçük kıza konuştu mu bağırdı mı kendi bile bilmedi. "Hadi ne duruyorsun yesene bene vahşi, pis kurt! dedi kız. Kurt anlam veremedi ve omuzlarını anlamsızca silkti öyle. O derin sessizlik musallat olunca yine orman konuştu bu sefer yapraklarını sallayıp: "hadi". Kurtta kıza bir sepet uzattı ama bu kızın sepetinin aynısıydı ve küçük kız şaşkınlık içinde gördü ki bütün kurtlarda aynı sepetten var. Anlamadığı bir nağme, bir türkü söylenirken ayıldı uykusundan, gördü ki kurt halkı akıyordu çoktan dağların eteklerindeki beyaz evlere. Uyandı kabusundan ve korkusunun yeri boşkuya bırakarak kıza katıldı kurtlara, onları bekleyen kalabalığa doğru beraberce koşmaya başladılar. Bu devasa hareketin kollarına kendisini bırakmış, binbir türlü yalanla koyulduğu yolculuğunun kadim amacına az kalmıştı. Küçük kız yine duruladı, mavı gözleri, sarı saçları hareketlendi. Şaşmıştı. Karşısında, yarmak istediği yerde koskocaman bir kurt halkı vardı kimisi beyaz çadırlarından koşarak gelen. Akıntının içinde yükseldikçe birleştiğini gördü küçük kız halkların ve panayır havası çoktan başlamıştı sepetler atılırken gökyüzüne.

Canan

Kendi doğumlarına dair bana masal gibi gelen öyküler, yumurtaya yatma zamanı geldiğinde hindimin altına hem kendi hem de kaz, tavuk ve ördek yumurtalarını bir koyması, her düpür kendimi yaraladığına buram buram soğan kokmalarını, sabun ve yumurtadan yapılmış alçılarla onarılan yaramaz kollarımı, yarısı vişne yarısı kiraz ağıllı ağaçlar, şık kedülerin ve cümle hayvanların hikâyeleri, ce meleri bekleyen toprağın söylenceleri, cevaplar, gülmeler, yaşamaklar... Her sorunda başkalaşan, başkalaştıkça yaşamla ölüm arasına doğadan ağlarını ören kadınlara.

Şimdi modern dünyanın hepimiz gibi beni de kapattığı şu beton evde; toplumsal kadın rollerinin, analıkla anaçlığın, dirayetle iktidarin, bilim ile bilginin ve dahi bedenim serim ve sağlamsını yapmaya çalıştım bir dönemde tesadüf olmasa gerek bunları yeniden ve yeniden anımsam. Sorulan her soru içimizde pusuya yatmış yaşlı bulge bir kadının gölgesi sanki, tüm olağanlığıyla varılmış bir yoldan içim iz seslenen... Hiçbir çirkin parçası, hiçbir diğlinin parçalandığı, hiçbir yükselenin kölesi olmayacak kadar doğal ve vahşi insan doğası ve kadim bilgileri sanki insanı ayakta tutan.

Farkındayım ve mutluyum ki bu yazıyla hiçbir şey üzerine yeni bir şey söylemişliğim yok, uzman olmamanın mutluluğuyla, farkında olduğumuzun altının çirümesidir çabam biraz çünkü "zaman içinde kadına özgü içgüdüsel doğanın yağmalandığına, bastırıldığına ve ezildiğine tanık olduk." Çünkü doğrusal zamanda çalırla bölümlendiğe "geleştik" bildük. Çünkü "Tarih boyunca Vahşi Kadın'ın ruhsal toprakları yağmalanıp yakılmış, bulldozlerle düzlenmiş ve başkalarını memnun etmek üzere doğal döngüleri, doğal olmayan ritimlere büründürülmüştür." En çok da buna tanık olduk. Tanık olduk çünkü omurgasızlığı ağrıyan şehrin tüm yükünü omurgamızda bildük...

* İçimde ağla mı bütün çocukların anneannesi Nezahat'a! Gönlüne bir katre olsun!

Özlem Odaş

"Vahşi hayat ve vahşi kadın, ikisi de soyu tükenmekte olan türler."

Bilginin elini tutmak

Günlerdir boynum ve omurgalarımdaki ağrılarla yataktan huzursuz ve uykusuz, kendi doğama ne denli uzak olduğumu düşünüyorum. Bir tarafta kendimi Türk hekimlerine emanet etme "doğruluğu", öbür tarafta sınıklı, ebe kadın anneanem. Bir yanda kadim bilgileri stoklayıp tekel oluşturmuş ve doğanın tüm dengelerinin bozulmasıyla kendine hayatın içerisinde mucizevi bir pay biçerek yükselen, yükseldikçe sömüren, sömürdüğüne gelişen, geliştikçe çarklarının arasında insanı, hayvanı, yaşamı ve dahi can adına her var oluşu öründen yaralayan ve hümanizm ile yükselen değer olan tıp ve "sır" küpü ilaçları; bir yanda iki çiçek bir kök ile acı suları içirirken saçları mı okşayan anneanem.

Anneanem; Abant'ın eteğinde Hacer Kadın, Toros dağlarında yaşayan Garıbey Hatice, Muğla'da Yörük kadını Sultan Hatun, Trabzon'da Pembecik, Çanakkale'de Zilçe Mari, bir diğeri Çin'de öteki Meksika'da ve dahi Afrika'da...

"Yaşlı olan, bilen içimizdedir. Kadınların en derin ruh-spişesi de, kadim ve canlı vahşi Benlikte serpilmiş" diyor Clarissa P. Estés kitabın bir bölümünde. Çocukluğumdan sahneler uçmaya başlıyor eteğine tutunup dağ bayır gez melerimiz...

- Bu mantarı yersen gözlerinden can fıskırır, yanakların al al olur ama eğer bunu yersen gönlün uyuyor dünyanın en güçlüsü olduğun zannedersin, tanı kadar güçlü...
- Cevizin yeşil kabuğunu kınaya koyarsın, sakla onları...
- Al, em şu söğüdü dalmı, baş ağrını falan kalmaz birazdan...

Doğumlar...

- Göbek ipi ince olsun ki büyüünce çirkin durmasın...
- Ayakta doğur, seni üzmez hemen gelir...
- Getir hemen tuzlayalım ki hasta olmasın... Ha ıgne ile iplik de getir, delelim kulaklarını, canı acımaz şimdi...

Artık doğurmak istemeyen kadınlar...

- Şapı erit suda, yıka içini de döl tutmasın...
- Ah be kızzım, ebeğümeci kökü bulmak lazım sana, nasıl büyütürsün altıncıyı da...

- Meşe dalıyla koparmak lazım günahsızın başını, için irin tutmasın...

Aşık Olmalar...

- Koyunna menekşe doldur, kokundan bilir seni, tezden kavuşursun...
- Zeytin gözlü kızıma zeytin çekirdeğinden çıkar gözlü kızıma ardıc tohumundan, takın da göreyim boynunuza...
- Saça şimşir tarak, ele ipli kına, göze kara sürme, aşka biraz gülmeye gerek...

bir bedeninin anatomisi...

"Ayıp kızım, bakılır mı hiç?"

Küçüküm, çok küçük, 4 ya da 5 yaşlarında. Herkesin kendisine ait hatırladığı bir ya da iki anısı vardır ya o yıllara ait. Benimkiler de öyle. Eve gelen yeni misafirin, yani erkek kardeşimin, annemin memelerini nasıl ıstihla emdiğini hatırlarım. Bir de o günü; her zamanki gibi onların yanında durmuş neler yaptıklarını izliyorum. "Hadi kızım sen git oyuncaklarını oyna, bakma bu tarafa" dedikçe annem, daha çok bakasım geliyor. Bir an gözlerim faltaşı gibi açılıyor. Korkuyla karışık bir acıma duygusu bedenimi sarıyor. Ne olduğunu anlamaya çalışırken ben, annem kahkahalarla beni kucaklayıp odadan dışarıya çıkarıyor ve "Ayıp kızım, bakılır mı hiç?" diye beni bir güzel azarlıyor. Annem ne yapmıştı bu çocuğa? Hem neden ayıp kı?

Utandıma kızım, normal...

Bir erkeğin pipisine neden bakılmadığını anlamasam bile, bakmamak gerektiğinin farkında olduğum yaşlardayım. Memelerim, kałam büyümeye başlamış, vücudum uzaktan S harfini andırıyor. Her zaman yaptığım gibi, annemin titizliği ve yoğun tembihleri altında, okuldan koşarak eve geliyorum çişimi yapmak için. Külotumu indirmemle, orada gördüğüm kan; oleceğimi sanıyorum. Korku dolu bir "Anneeeeeee" diye bağıyorum anneme. Mutfaktan koşarak tualete geliyorum. Ağlamaklı külotumu gösteriyorum. Yine bir kakkaha patlatıyor, yeni bir külotla bir de bez parçası uzatıyor. "Utandıma kızım, normal" diyor. İyi de utanmıyorum ki, korkuyorum ben?

Eline sağlık Fatma Teyze..

Yine aynı seneler, S şeklindeki vücudum A harfine doğru evrilmeye başlamış, düzenli düzensiz adet oluyor. Yeni yeni çıkmaya başlamış tüyler de cabası. Annemin gün dedikodularının malzemesiyim artık "Bizim kız çok kilolu. Adeti de düzensiz. Hormonları mı bozuk bu kızın? Bir doktora mı götürsek ne?". 6 yaşındaki kuzenimin "Aaa bacaklara bak maymun gibi" dediğini hatırlarım. Ama babanın bacakları da aynı, niye bende garipsiyorsun ki? Çocuk işte...Neyse ki komşumuz kıl sokücü Fatma Teyze var. Mahallenin tüm yeni yetme kızlarını toplar, tencere içinde ısıttığı ağdayı bacaklarımıza sürüp sürüp, büyük bir zevkle çekiyor. Ağlayanlar mı dersiniz, bağırınlar mı... Annem mutlu; "Maşallah kızlar tertemiz oldu, eline sağlık Fatma Teyze."

Senin de mi ilk?

18- 19 yaşlarına gelmiş, artık aylık adet olma ve kıl çekme sendromlarını aşmış ergin bir kadındım. Vücudum da ruh halim de belli bir düzene girmiş, annemlerden ayrılıp yeni bir şehre, üniversiteye gelmişim. Tabii artık bir sevgilim de var. Her günümüz beraber geçiyor, her şeyimizi paylaşıyoruz. Ona güvenim sonsuz. Bir gün, ikimizin de hazır olacağı bir gün beraber olacağız. Gerçi o hazırımış da benim hazır olmamı bekliyomuş Eveet, sonunda tabuları yıktım-bu da ne demekse? Sanki ha deyince yıkılıyor tabular- Hazır mıyım? Hazır mıydık? Her şey güzel başlamıştı. Sonrası mı? Sonrası muamma. Acı çekercesine kaskatı kesilmiş ben, "Senin de mi ilk? Ben seni bilirsin sanmıştım" diye haykırıyorum. Hani erkekler özgür ya! Biraz kızgındım doğrusu. Eli ayağına doladı, utandı tabi, nerde yanlış yapmıştı?

Boşuna değil o bağırsıklar...

Evliliğimin ilk yılları. İlk çocuğuma hamileyim, karnım burnumda, doğurdu doğuracağım. Gecenin bir yarısı "Servet kalk, Servet san-cım başladı." "Geliyor mu" "Geliyor galiba." Hala sorarım kendime, o çıtı pıtı adam nasıl o halimle beni kucaklayıp arabaya bindirdi, can havliyle arabadan çıkartıp sedyeye taşıdı diye. Bağırsıklarım hastanenin koridorlarında yankılanıyor. Yanımdan geçen teyzeler "Kızım bız de doğurduk, şimdiki gençler de pek çıtı pıtı" dercesine suratına bakıyorlar. Ben de bağırmamak için kendimi daha çok sıkıp daha çok acı çekiyorum. Ohhh, sonunda doğdu bizimki, 4,5 kg. "Teyze, boşuna değildi o bağırsıklarım yani"

Cahil cühela bir halde, tam 25 yılımı aldı bu toplumun bedenini tanımak. Anlamadan, bilmeden, korku dolu 25 yıl. Bu yüzden sevemedim hiç bedeni(mi); bazen öğrendim, bazen utandım, bazen korktum ondan. Ama artık o dönemde yürüdüğü gibi yürümüyor işler. Kızım kardeşinin pipisini gördüğü zaman çığlık atıyor en azından. Ama soruyor bana neden bacaklarındaki kılları aldığını. "Estetik kızım" diyor. "Ama erkekler neden almıyor" diyor. "Erkekler almaz ki" diye geçiştiriyorum. Ve belki ilerde "bu beden benim mi?" diye sorup, yabancılaşacak ona. Bir de "İyi de bu benim bedenim değil ki, benimki nerde?" diye sormaya başlarsa...

Burcu

"Dantel projesini İstanbul'un sokaklarında görmüşsünüzdür. İstiklal Caddesinde çiçek pasajının tepesinden aşağıya doğru süzülen kocaman bir dantel seriliydi yaklaşık altı ay önce-sinde... Annelerimizin göz nuru, el emeği dantel evlerimizin dışına çıkmış, sokakları süslemişti.

Gazetemizin bu sayısında, bu çalışmayı annelerimize, onların kızları üzerindeki emeklerine ithafen bu projeyi yaratan; Devrim, Ahu ve Semiha'dan Ahali için "dantel'i" anlatmalarını istedik."

medik giremedik o tarihi, çürümeye terk edilmiş binalara. "Bu sokaklar, bu meydanlar bizim?" Çiçek Pasajını takiben Galatasaray Meydanı karşısına da örtük birer tane. Hem de bu sefer el emeği göz nuru dantellerle bezedik çatıları. Kimisinin pulları tek tek yapıştırıldı belki 10 el değerek... (teşekkürler burdan o ellere) kimi de Semra Teyzemiz (Devrim'in annesi) öncülüğünde gece gündüz demeden 'anti-dantel' başlığı altında, Tokat Erbağlı teyzelerin şifinden geçerek ilk ilk dokundu. ve bir kez daha gördük ki ne değerliymiş o danteller, nasıl da koruyup kolluyormuş bizi ve nasıl da ait hissettirmişti kendimizi o mekanlara....

DAS'ın A'sı

'Dantel' ne Devrim'in, ne Ahu'nun, ne de Semiha'nın işidir. Dantel DAS grubunun işidir.

DAS Almacada cinsiyetsizlik artikeldir. 'Der'e karşı 'die' değil. 'Die'ye karşı 'der' değil. DAS grubun D'si yani Devrim, ruhu; A'sı Ahu, hayat enerjisini; S'si Semiha, akli temsil eder.

Yani danteli anlatan bir yazıyı devrimsiz yazmak 'dantelin' ruhunu anlatmamak demek, anlatmamak demek benim için. Danteli eksik anlatmaktansa hiç anlatmamaktır Semiha'nın tavrı.

das DANTEL

"Ülkemizde dantel genelde sahip olunan değerli şeylerin üzerine yada bir şeyleri daha da güzelleştirmek için konur. Seri üretilmiş bir endüstri ürünü olan telefonun üzerine konan dantel onu sadece biçimsel uyumla birlikte evin yerel bir parçasına dönüştürmekle kalmaz; aynı zamanda telefona şefkat ile sarılır. Telefon için zararlı olan güneş ışığı, toz gibi diğer etkenlere karşı da korur, kollar." Dantel fikri DAS'ın D'si; Devrimin üvey annesinin evlerine gelişi ve yerleşik devresinde, mekan 'dantelleme' sürecine geri dönüşlerle başladı. Beynime kazınan dantel imgesi masumluktan çıkmış, bir ıssal biçimine dönüşmüştü. TV üstünde, sehpa, telefonda, koltukta, orda, burada, şurda... ve sonrasında kolları sıvadık. Üç gün üç gece çalışmamız sonucunda, tüllerden keserek çıkardığımız motifleri birleştirerek 10 m ye 12 m lik bir dantel oluşturduk. İnce ince işlenmiş bu dantellerin her yere örtülmesinin sergilenme amacı dışında başka bir amacı olmalıydı. Dantel, aynı erkek kedinin işiyerek mekanı parsellemesi gibi bir sahiplenme olgusudur tanımıyla beraber; bu benim, o benim, şu benim... Biz de bu dev dantelimizle önce okul bizim dedik, Mimar Sinan Üniversitesi. O duvarlarına dokunmaktan çekindiğimiz mekan artık bizim hepimizin olmuştu. Sonra İstiklal Caddesi çarptı gözümüze; kapıları kilitle bir çok tarihi binayla çevrili bu cadde her gün altımızdan kayarken gir-

Türk Sinemasında Fahişelik Konusuna Farklı Bir Yaklaşım: Asiye Nasıl Kurtulur?

Türk Sinemasında Kadın Temsili

Türk toplumunda kadına ayrılan yer "aile"nin içindedir ve kadın, kimliğini aile içerisinde edinir. Sinemamızda kadın temsilleri de buna paralel olarak gerçekleşmiştir. Yeşilçam filmlerinin çoğunda anne ya da eş olarak temsil edilen kadın, ailesi için büyük özveri yapan, aile üyeleri arasında dengeyi sağlayan, aileyi bir arada tutan unsurdur.

Erkeklerin desteklediği Yeşilçam'da üretilen popüler filmler içerisinde, kadınların günlük yaşamda karşılaştıkları sorunlar da anlatılmıştır fakat bu sorunların varlığının sorgulanması ya da niçin böyle olduğunun irdelenmesi yerine, sorunlar olağanlaştırılmış ve kaçınılmaz oldukları vurgulanmıştır. Kadın seyirciye yönelik olarak, erkek bakış açısını taşıyan birçok film üretilmiştir. Bu filmler, melodramatik öğelerle desteklenerek, gerçek yaşamda toplum içerisindeki erkek egemen düzenin, sinema üzerinden yeniden üretilmesini sağlamıştır. Yeşilçam sinemasında 1980'lere kadar kadın sorunları daha çok feodal yapıya, kültürel ve ekonomik nedenlere dayandırılmıştır. Az sayıdaki örnekler dışında sorunlar irdelenmemiş, aile kavramı eleştirilmemiş, aksine yaşananlar karşısında bir tür kabullenmiş oluşturmıştır.

Türk sineması için ilk başından beri fahişe konusu ilgi çekici olmuş ve birçok kez işlenmiştir fakat bu filmlerin çoğunluğu inandırıcı değildir. Bununla birlikte film anlatılarında temsil edilen kadın karakterler cinselliği yokmuş gibi sunulmuştur. Türk sineması genel olarak cinselliğe karşı tutucu bir tavır sergilemiştir. Filmlerin yapısı konusunda ortaya tek boyutlu klişe karakterler çıkmıştır. İyi kadınlar soyunmaz ve yatağa girmezlerken diğer yandan kötü kadınlara yani vamp ve fahişe kadınlara ise soyunmak, öpüşmek ve sevişmek kalmıştır.

80'lerdeki Değişim

1980'li yıllarda Türk sinemasında, konu ve işleyişte meydana gelen değişimlerle birlikte, seks filmleri yerini arabesk filmlere bırakırken diğer yandan toplumsal sorunları işleyen filmler de birey sorunlarına yönelmiştir. Bu filmler daha çok kadının birey olabileceğine, toplumun kadına bakışına ve kadının evlilikteki beklentilerine değinen, yeni filmlerdir. Bu filmlerdeki kadın karakterler artık hem iyi hem de kötü özellikleri bir arada barındırabilmektedir ve kadın temsilleri daha gerçekçi şekillerde sunulmaya çalışılmıştır. Kadına ve sorunlarına çok yönlü şekilde yaklaşmak amaçlanmıştır. Şükran Esen, Türk Sinemasının kadına bakışını, geleneksel Yeşilçam tarzı bakış ile daha gerçekçi ve çok boyutlu bakış olarak ikiye ayırmıştır. Esen, daha gerçekçi ve çok boyutlu bakışa sahip filmleri ise iki grupta toplamıştır bunlar: Öncelikle kadın olmanın geleneksel özellikleri ve sorunları işleyen "Kadın Filmleri" ve diğer konuları işleyen, kadını gerçekçi olarak ele alan, almaya çalışan filmlerdir.

Bu noktada Esen, Atif Yılmaz'ın 1980 ile 1989 arasında yaptığı 17 filmden 13'ünün "Kadın filmi" olarak değerlendirilebileceğini belirtmiştir ve bu nedenle de Atif Yılmaz "Kadın Filmleri" yönetmeni olarak anılmaktadır. Bu filmler; "Delikan", "Mine", "Seni Seviyorum", "Bir yudum Sevgi", "Dağınık Yatak", "Adı Vasfiye", "Dul Bir Kadın", "Aahh Belinda", "Asiye Nasıl Kurtulur", "Kadının Adı Yok", "Hayallerim, Aşkım ve Sen", "Arkadaşım Şeytan", "Ölü Bir Deniz" dir.

80'lerde oluşan yeni Türk sinemanın aileye ve kadına bakışı geleneksel Yeşilçam filmlerinden önemli ölçüde ayrılmaktadır. Yeşilçam'da neredeyse kutsal kabul edilen aile eleştirilmeye başlanmış, kadının toplumdaki yeri ele alınmış, kadınların karşılaştığı sorunlar irdelenmiş, arkasında yatan nedenler sorgulanmıştır ve en önemlisi kadına bir birey olarak bakılmıştır.

Atif Yılmaz'ın, kadın filmi yönetmeni olarak anılması, cinsiyetinden yola çıkılarak, kadın filmlerinin yönetiminin erkek olması ve kendisinin popüler filmler yapması bağlamında eleştirilse de, onun Türkiye'de kadını ve sorunlarını anlamaya çalışan ve birçok filmde kadın kahramanlar bulan filmleri, ayrı bir film türü olarak değerlendirilmiştir. Atif Yılmaz'ın 1980'li yıllarda çektiği 13 tane kadın konulu filmi arasından 6 tanesinin başrolünde Müjde Ar oynamıştır. Müjde Ar, 1980'li yıllarda yer aldığı filmler ve canlandırdığı kadın karakterlerle Türkiye sinemasında yeni bir başlangıcın öncüsü olmuştur.

Asiye Nasıl Kurtulur?

Geleneksel fahişe filmleri sonu başından belli olay örgüsüne sahiptir. Filmler daha çok kadının kötü yola düştükten sonra yaşadıklarını anlatır fakat sorunun alt yapısı incelenmez veya sorun irdelenmez. Bu filmlerde daha çok, konu itibarıyla kadının bedeni, kirlenmişlik kavramının olarak sağlamsıyla sergilenmiştir.

Atif Yılmaz'ın Asiye Nasıl Kurtulur? filmi ise geleneksel Yeşilçam filmlerinin bakış açısından farklı olarak, fahişeliği, ataerkil değerleri sorgulayarak ele alır. Filmde böyle bir kuramın varlığını altında yatan nedenler irdelenir. Kadının bir eşya gibi görülmesi

ve erkek egemen yapı eleştirilir. Namuslu ve namussuz kadının ne olduğu tartışılır. Ahlak kavramı sorgulanır. İçinde yaşadığımız sistem üzerine düşünmemiz sağlanır ve dolayısıyla sistem eleştirilir. Film soyut kavramları ve sorunları ele almış olması açısından çağdaş anlatı yapısı özelliği göstermektedir. İzleyici filmi izlerken, filmin açtığı soruları düşünmeye başlar.

Asiye Nasıl Kurtulur? Vasif Öngören'in 1969'da sahneye koyduğu aynı adlı epik tiyatro oyunundan, Barış Pirhasan'ın senaryosuyla sinemaya uyarlanmıştır. Film müzikal türünde çekilmiştir ve sinema ile tiyatroya bir araya getirmektedir. Oyun içinde oyun biçiminde sinemaya aktarılan filmde, dekorlar, kostümler ve genelevin bulunduğu ortam adeta bir tiyatro sahnesini andırmaktadır. Karakterlerin de filmin bazı yerlerinde dans etmeleri ve şarkı söylemeleri bu teatral kurguyu desteklemektedir. Ayrıca Oyunculuklar da teatraldır.

Film, söz konusu genelevden Asiye adında bir hayat kadınının fuhuşla mücadele derneğine yolladığı bir mektup sonucunda, dernekten iki üst düzey yöneticinin onu ziyaret etmek amacıyla geneleve gelmesi ile başlar. Gelen konukları genel ev patronunun eşcinsel yardımcısı Selahattin karşılar ve onlara Asiye adlı bir hayat kadınının burada bulunmadığını söyler. Geneleve Asiye adında biri yoktur. Bunun üzerine "insan her koşulda direnebilir" diye düşünen Seniye Hanım'a Selahattin tarafından bir oyun teklif edilir. Oradaki kadınların katılımıyla Asiye'nin hayatı canlandırılacaktır ve dönüm noktalarında, hayati önemdeki seçimlerde Seniye Hanım'a sorulacaktır: Asiye şimdi ne yapar? Anlatıcı yani Selahattin, Asiye'nin nasıl bu yola düştüğünü diğer hayat kadınları ve çevre esnafının da

içerisinde bulunduğu küçük mizansenlerle anlatmaya başlar. Her mizansenin sonunda dernek başkanı, Asiye'ye bir kurtuluş yolu bulur ve bir sonra ki mizansen o kurtuluş yolu çerçevesinde kurgulanır. Acaba Seniye hanımın sunduğu öneriler Asiye'nin kurtulmasını sağlayabilecek midir? Asiye'nin fuhuş yapmadan hayatını sürdürebilmesinin yolları aranır film boyunca. Ancak film ya da film içinde oyun ilerledikçe görülür ki hayatta pek çok seçenek yer almaz. Asiye'yi ya da Asiye'leri kurtarmak ise sandığı kadar kolay değildir. Ve her seferinde Asiye gittikçe namuslu bir yaşamdan kopar, hayat kadını olmaya ve genelev ortamına yönelir. Ve sonunda Asiye, kurtuluş genelev patroniçisi olmaktadır.

Filmde gitgide her şeyin para olduğu bir dünya anlatılır. Zor hayat koşullarında mücadele eden Asiye, kurtarıcı olarak görülen ama bir küçük burjuva olan ve dışardan bakan Dernek Başkanı Seniye hanım tarafından kurtarılamaz. Filmde Kapitalizm ve burjuva düşüncesi yoğun şekilde eleştirilir. Film bu sistem içindeyken insanca bir kurtuluş mümkün olmadığını, insanın günümüz sisteminde tek başına ayakta durmasının imkansız olduğunu ve Türkiye'de yalnız bir kadın olmanın ne denli zor olduğunu gösterir. Nasıl olursa olsun, hangi çareyi denerse denesin, Asiye mutlu olamayacaktır.

Nihanhanec

Notlar:

ABİSEL, Nilgün " Türk Sineması Üzerine Yazılar", Ankara, İmge, 1994

COLİN-DÖNMEZ, Gönül " Kadın, İslam ve Sinema", İstanbul, Agora Kitaplığı, 2006

ESEN, Şükran " 80'ler Türkiye'sinde Sinema", İstanbul, Beta Yayın Basım, 2000

KAPLAN, Neşe " Aile Sineması Yılları 1960'lar", İstanbul, Es Yayınları, 2004

<http://www.feminisite.net/main.php>

Asiye sizce nasıl kurtulur?

<http://www.asiyeenasilkurtulur.net>

"O ZAMAN SİZ DE KİÇİME BAKMAYIN!!!"

Göçer-konar özmemiz Satrapı, hikâyesinin alttan akan kısmında rejim değişikliği, savaş gibi olgulara yer verirken, Viyana'da İranlı, İran'da batılı olarak, ataerkinin "kadın"lığı kurduğu birbirinden farklı İran ve Avrupa sürümleriyle bir bir yüzleşmektedir.

Özellikle feminist cemahta çokça konuşulup tartışılan otobiyografik çizgi roman Persepolis, deneyimlerin öznesi Marjane Satrapı'nın hayatının on dört senelik kesitini sunuyor. Sunmakla kalmayıp okuyucuyu sıklıkla kitabın arasına ayırıp koyup düşünmeye teşvik ediyor. Satrapı ile olan yolculuğumuz, İran'da, 1979 senesinde -kendisinin de belirttiği gibi - "adına sonradan İslam Devrimi denilen" devrim gerçekleştiğinde on yaşında olan bir kız çocuğu ile başlamakta. Bu yazının, gazetelerin lütfettiği kitap eklerindeki tanıtım yazılarından biri olmasının ivedilikle önüne geçilip, kitaba dair bu türden merakların giderilmesi için başka kaynaklara başvurulmasını önererek, feminist teoriye söz hakkı veriyorum.

Satrapı kendisinin feminist olmadığını belirtir de Persepolis feminist okumalara çokça konu olmuş ve dahası feminist teori ve pratikte birçok bağlama oturtulmuştur; söz konusu malzeme "kadın-oluş" ise bu hiç de zor değildir. Göçer-konar özmemiz Satrapı, hikâyesinin alttan akan kısmında rejim değişikliği, savaş gibi olgulara yer verirken, Viyana'da İranlı, İran'da batılı olarak, ataerkinin "kadın"lığı kurduğu birbirinden farklı İran ve Avrupa sürümleriyle bir bir yüzleşmektedir. Tam da bu noktadan hareketle, feminist teori ve pratikteki deneyim aktarımının önemini altını çizerek ve hatta karalayarak, her bir kız kardeşimin Persepolis'te, kendi yüzleşmeleri ile örtüşen bir şeyler mutlaka bulacağına inanmaktayım. Bu yazıda, Persepolis'in beni nasıl bir yolculuğa çıkardığını ve kendi düşünce bağlamım olan feminizmde nereye oturttuğumu anlatmaya gayret edeceğim.

Feminist hareket ile diğer ezilen grupların özgürleşme hareketleri arasında her ne kadar benzerlikler yakalanabiliyorsa da kadınların özgürleşme süreci çok önemli bir nokta ile farklılaşıyor. Şöyle ki, her bir coğrafyada, kültürde ve alanda kendini farklı mekanizmalarda kurumsallaştırmış, gündelik hayatın temelinde

türlü maskelerle saklanmış olan ataerkinin türevleri, kadınların tamamını kapsayıcı tektipleşmiş ortak bir hedef sunmasına izin vermiyor. Haliyle, mücadele etmeye çalıştığımız şey ataerkinin türlü türlü birleşimi olduğundan ortak kesenin ne olduğuna çabuk ayılamıyoruz. Bu, harekete engel durum, yine son kertede hayatlarımızı ahlakıya alıp var olma gücümüzü elimizden alan ataerkinin işine yarıyor. Bölünmüş, birbirini ötekileştirip bir arada durmayı başaramayan kadınlar... Devletin siyasi gündeminde epeyce yer tutan türban meselesi de tam olarak böyle bir çelişkiye denk düşmektedir. Siyasi kodamanlar yine kadın bedenleri üzerine atıp tutarken, o bedenlerin sahipleri yine kendi adlarına konuşamadılar. Öte yandan başka politik yönelimli kadınlar da bu tezağa düşüp başörtülü kadınların konuşmalarına, onların var olma durumunu ilgilendiren bir meselede etken olmalarına izin vermediler. Bu yakınmaların hiçbirisi türban savunusu yapmak adına değildir; zira başörtüsü de din bağlamı içinde ataerkinin araçlarından başka bir şey değildir. Ancak, başörtülü kadınların ilerleyen zamanlarda daha çok söz söyleyebilecek hale gelebilmesi için, en temelde, kendi bedenleri üzerinde başkalarının karar verme tahakkümünü reddedip söz söyleyebilecek hale gelebilmesine destek olmak gerekir. Bütün öz-örgütlenmelerin var olma durumlarımızın birer öznesi haline geldiğimizde gerçekleştireceğimizi ve kendi yaşam alanlarımızda da ancak böyle etken olabileceğimizi unutmamalıyız.

Tüm bunlardan öte, içinde bulunduğumuz Mart ayı feminist hareketin çiçek verdiği, kadınların sorular sormaya, özneleşmeye çalışmaya ayrıca çabaladığı bir aydır. Özneleşmek demek, aslında bir anlamda, her gün 8 Mart, her gün mücadele demektir. Direnemekten korkmamak demektir. Bu noktada, özgürleşmek adına, İran'daki molla rejimine direnebildiği kadar direnen Satrapı'nın Persepolis'inden bir alıntılamak gerek olacaktır:

**"Devrim Muhafızları: Neden koşuyorsunuz?
Satrapı: Çok geç kaldım! Otobüse yetişmek için koşuyorum.
Devrim Muhafızları: Evet ama... Ama...
Koştüğünüz zaman arkanız hareket ediyor... Nasıl denir... Edepsiz!
Satrapı: O zaman siz de kiçime bakmayın!!!"**

yasemin

Resim: Songül

Ülkemizde yargı süreci mi ağır ilerlemekte, yoksa neyin ahlaki neyin ahlaksız olduğu noktasında bazı kafa karışıklıkları mı yaşamaktayız toplumca? Hani geçmişe şöyle bir dönüp bakınca, Lambdaİstanbul dernekleşeli neredeyse 2 yıl oldu Ey Ahali! 2006'nın güneşli bir 18 Mayıs'ta dernekleştik yasal olarak. Ama ahlak cenderesi bugün de peşimizi bırakmadı hala...

Tarihin tozlu sayfalarını aralarsak, dernekleşmemizin daha ikinci haftasında İstanbul Valiliği toplumun "genel ahlakını" bozuyoruz gerekçesiyle, ahlaksız addettikleri adımızı ve tüzüğümüzün amacını değiştirmemizi istediler birden. Çünkü eğer değiştirmesek hakkımızda yasal işlem başlatmaları gerekecek miş. Amacımız, toplumdaki lezbiyen, gay, biseksüel, travesti, transseksüel (LGBT) bireylere dönük önyargıları döndürmek, bu bireyler arasındaki dayanışmayı güçlendirmek olduğundan ve haliyle adımızda da LGBT kelimeleri tüm istek ve gururumuzla yer aldığından, değiştirmeyeceğiz dedik. Bunun üzerine İstanbul Valiliği, Beyoğlu Savcılığı'na "ahlaka aykırı dernek kurulamaz", fesh edin diyerekten suç duyurusunda bulundu. Süreci ve dosyamızı inceleyen Savcılık, kapatılmamızı için herhangi bir gerekçe olmadığını ifade etti ve lehimize olan kapatılmama kararını verdi. Ahlaklıktan görü dönmüş Valilik hıznı alamadı ve bir üst mahkemeye itirazda bulundu. Durumu inceleyen mahkeme Savcılığın lehimize kararını bordu ve böylece Lambdaİstanbul LGBT Dayanışma Derneği'ne kapatılma davası açılmış oldu. İlk duruşma 19 Temmuz'da gerçekleşti, belge eksikliğinden ötürü 2. duruşma için 18 Ekim'e tarih verildi. Bu arada, konusunda uzman çemşilli kişilerce kaleme alınmış Lambdaİstanbul'un neden kapatılmaması gerektiğine dair yazılar sunduk mahkemeye. Bu yazıları ve dosyamızı incelemek üzere mahkeme bilirkişi atadı ve 31 Ocak günü 3. duruşmamızı görülecekti. Derken bilirkişi, raporunu mahkemeye henüz sunmadığı için 3. duruşmada 4. duruşmamın tarihi olan 6 Mart 2008 belirlendi, saat 10.55'te, Beyoğlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde. Bakıyorum da, bir paragrafta anlatışım her şeyi ama dediğim gibi tüm bunlar yaklaşık iki yılda oldu ve süreç hala da sonuçlanmış değil.

Sanırım hem yargı sürecim iz ağır ilerlemekte, hem de ciddi ahlaka dair de bir kafa karışıklığı mevcut. Yani yurdumun savcılığı ahlaka aykırı bir durum yoktur, örgütlenmek bir haktır derken, yine yurdumun mahkemesi ahlaka aykırı bir durum olabilir, iyisi mi bir

Ahlak Cenderesi

hakim duruma el atsan diyebiliriz. Üstelik diğer yurdumun mahkemesinin hakimisi de, ne diyeceğimi bilemiyorum gibilerinden süreci bilirkişiye havale ediyor. Bir yılın ve yalan hikâyesi varsa, bu o olsa gerek.

Yasalarımızda, LGBT bireyleri olumsuzlayan ya da olumsuzlayan herhangi bir ifade bulunmamakta. Olumsuz bir şeyler olsa deşifre etmek, buna karşı mücadele yürütmek elbette daha kolay olurdu. Ama öyle değil işte! Bir hakim pekala eşcinsel bir erkeği ters cinsel ilişki teklif etti diye hunharca öldüren erkek katiline haksız tahrikten ötürü ceza indirimi verebiliyor mesela. Dediğim gibi yasalarda yokuz, bu yokluk paralelinde gündelik yaşamda varlığımızı her an bizlere hissettiriyor.

Ahlak denen şey, aslında kendisini ege men ve çoğunluk olarak gören ve yola getirmek, sözümlü ona toplumsal tutkal niteliğinde kullanmak adına ahlaki kutsallaştırıp toplum içinde duvarlar örüyorlar. Sürekli bize ahlaka aykırı olduğumuz zikrediliyor fakat neyin ya da neyizimiz ahlaksız olduğunu sordumuzda da hiçbir cevap veremiyorlar. Çünkü işte kafalarında kendilerine göre bir şey var ve bir de onunla aynı olmayan başka bir şey.

Son döneme deki TCK değişim sürecinde baya bir heyecanlanmıştık. Oluşturulan taslak metine cinsel yönelim ayrımcılığını eklemişlerdi nihayetinde. Heyecanımız çok süremedi ne yazık ki. Metnin son halinde cinsel yönelim ayrımcılığı çıkarılmıştı çünkü. Böylece LGBT bireyleri devlet bir kez daha gözümüzden kayıp, topluma da siz de ayrımcılık uygulayabilirsiniz mesajını vermiş oldu. Devletin bu ahlakını sorgulayamayız çünkü "polise mukavemet" etmiş oluruz o zaman!

Yine benzer olarak, gün bu gündür deyim kollarını sıvayıp anayasasının kanunlar önünde eşitliği güvence altına alan 10. Maddesine "cinsel yönelim" ve "cinsiyet kimliği" tanımlanmış eklenmesini

haber uçurup duyurduk TBMM'nin her bir köşesine. Sonuç, bugün gi 22. Yürürlüğe gel. İşte kuzu kuzu geldim... TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu, kendisine tutulan mikrofonlara, bir kralımsıca ve sanki bu ülkede demokrasi yokmuş ve anayasasının 10. Maddesinin varlık nedeni eşitsizlikleri tüketmek değilmiş gibi bunları söyledi. Bugün git, aslında mümkünse hiç gelme.

10. maddedeki cinsiyet tanımının varlığı, nasıl ki Türkiye'de kadın-erkek arasında var olan eşitsizliği gidermek ve kadınların toplumsal hayattaki her türlü katılımının önünü açmaksa, benzer olarak LGBT bireylerin de cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinden ötürü dışlandığı, yok sayıldığı, dövüldüğü, öldürüldüğü bir toplumda da bu ayrımcılıklar kanunlar tarafından LGBT bireyleri var kılarak engellenmeli ve toplum daha eşitlikçi bir dinamizmle kavuşturulmalıdır. Bu partiler altında cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden ötürü psikolojik ya da fiziksel anlamda zarar gören her bir LGBT bireyin acısının ya da kaybettiği hayatının sorumlusu devlettir.

Bugünler de geçecek belli ki. Hani derler ya yaptıklarımızı yapacaklarımızın teminatıdır. Tabi ki bizim durduğumuz yerden, bizim çabamızla. Kendimizi bildikçe ve bunu daha da bir yüksele selse söyledikçe, inanıyorum ki insanlar kulaklarını ne kadar tıkamak isteseler de günün birinde bu sese kayıtsız kalamayacaklardır.

İzlem Aybastı

2007 onur yürüyüşünden... Geçen yıl ki onur yürüyüşü, bugüne değin memlekette yapılan onur yürüyüşlerinden en geniş katılımı olanıydı. Memleket ahalisinin Ahlak ve otorite cenderesinde sıkıştırılmaya çalışılan tüm bireyleri, hep beraber, o gün gökkuşağı bayrağının bir ucundan tutarak, İstiklal Caddesini yürüdüler. Bir unvan diğerine, bugünden yarına...

yeryüzü bir bütündür bölünemez

Ahali

Mart 2008
yıl: 1 - sayı: 3
aylık haber fikir
yorum gazetesi
2,5 YTL

21 MART'TA İSYANIN ATEŞLERİ YANIYOR...

Newroz Ateşi

Artık günümüzde yaşadığımız bu topraklarda halkların kendi kültür ve geleneklerine sahip çıktıkları bir direnişe dönüşmüştür Newroz.

Bu günde kadınlar, çocuklar herkes geleneksel kıyafetlerini giyer, halaylar çekilir, zılgıtlar atılır, sesler yükselir, ateşler yakılır, üzerinden atlanır. Bunu Zerdüşt dininin etkisi olarak görebiliriz. Mezopotamya, Kafkasya ve çevre bölgelerinde yayılmış olan Zerdüşt dinine göre ateş kutsaldır. Suçlardan ve günahattan arınmak için ateşin içinden geçmek ya da üzerinden atlamak gerekir. Bu bayramı kutlayan halklar Newroz'a farklı anlamlar yüklemiş, çıkışına ilişkin değişik rivayetler ve efsaneler de üretmiştir.

Zerdüştükten kesinlikle bahsedilmelidir. Bu inanca göre doğa kutsaldır, hayvanların kurban edilmesi yasaklanmıştır. Kendini savunmanın dışında şiddete son derece karşıdır. Kadın, bu inançta önemini hep korumuştur. Zerdüştükte tanrı-kul ilişkisi yoktur. Zerdüşt, iyilik tanrısı: Ahura Mazda'ya bazen kızar ve hesap sorar. Tanrıya ya da tanrı-krala koşulsuz teslimiyet söz konusu değildir. İnsanın özgür iradesi ön planda tutulmaktadır. Bu nedenle dönemin en büyük düşünce devrimini gerçekleştirmiştir de diyebiliriz.

Newroz, Zerdüşt dininde de kutsal bir gündür. Babillilerin Yarattığı Mitolojisi'nde, gündüzün geceye, iyiliğin kötülüğe, sıcakın soğuğa galip geldiği gün olarak anlatılır. Gılgamış Destanı'nda bereket ve canlanın doğanın müjdecisidir. Kürt Efsanesi'nde Demirci Kawa'nın zalim Dehak'a başkaldırıp kötülüğü

yendiği, Kürt halkını yok olmaktan kurtardığı gün olarak anlatılır.

NEWROZ MU? NEVRUZ MU?

(New roz) araba lastikleri yakıp polislin coplarına maruz kalmak, hat-ta ölümü bile göze almak demek, (Nevruz) ise resmi bayramlar kadar sıkıcı kutlamalardan biridir. Biri devletin bayramı, öbürü ise Kürtlerin... Yaklaşık yirmi yıldır Kürtler Newroz bayramlarını hep panzerlerin, silah namlularının gölgesinde kutladılar.

21 Mart 1992'de Cizre ve Şırnak'ta yapılan Newroz kutlamalarında polisler ve halk arasında çıkan çatışmalar, Newroz'u kana bulamıştı. İki ilde de olayların aralıksız devam etmesi üzerine, çevre illerden bölgeye askeri sevkıyat yapılmış, 23 Mart'a kadar süren çatışmalarda resmi açıklamalara göre biri gazeteci olmak üzere 57 kişi taranarak yaşamını yitirmişti. Cizre ve Şırnak'ta yaşananların yankı bulması üzerine Almanya, "sivil halka ateş edilmesi" gerekçesiyle Türkiye'ye olan silah sevkiyatını durdurdu.

1992 Newroz kutlamalarında tam olarak doksan dört insan yaşamını yitirdi. Bu olaylar sadece o yıla sınırlı kalmadı çünkü devlet Newroz'u yasaklamak için hep kararlı bir politika izledi, Kürtler ise bayramlarını kutlamakta... Ve hemen her kutlamada ya ölümler yaşandı, ya da tutuklamalar. Devlet Kürtlerin bu bayramı unutmaları için elinden geleni yaptı...

Ama İsyan ateşi yanmaya devam etti. Kadınlar, erkekler, çocuklar, genç, yaşlı demeden kutladılar Newroz'u. Kökeni tarihte olan isyanları temsil ediyor Newroz. Dev-

let tarafından "Newroz"laştırılmaya çalışılıp, hakkında çok şey söylen-se de gerçek olan Newroz'un zulmlere karşı direnişin bir simgesi olmasıdır. Zalim Asurluların egemenliğine, Dehak'ın zalimliğine son veren Demirci Kawa'nın isyan ateşidir Newroz.

KAWA ADINDA BİR DEMİRCİ;

Zalim kral Dehak etrafa saldırdı öfkesiyle tanır. Efsaneye göre de şeytan hizmetkar kılığında girip Dehak'a hizmet eder. Onun için güzel yemekler yapar. Dehak bu durumdan oldukça memnundur. Şeytan, güvenini kazandı; Dehak'ın iki omuzundan onu öpmek istediğini söyler. Dehak buna izin verir. Şeytan Dehak'ın iki omuzundan öptükten sonra aniden ortadan kaybolur. Dehak'ın omuzlarının öpülen yerlerinden iki yılan belirir. Dehak yılanları hemen kestirir, ama kestikçe yeniden çıkarlar ve korkunç acılar verirler. Ükedeki bütün hekimler çağılır, ama hiç biri bu derde çare bulamaz. Şeytan bu kez doktor kılığında saraya gelir. Bu acıların dinmesi için, yılanların hergün iki genç insan beyni ile beslenmeleri gerektiğini söyler. Hiç kuşku yok ki insanlığa karşı kötülük amaçlıları ve şeytan amacına da ulaşıyor.

Dehak adamlarına emir verir, hergün iki genç insan saraya getirilir, başları kesilir ve beyinleri yılanlara yedirilir. Zamanla binlerce genç insanın ölümü halk arasında büyük tepkilere neden olur. Halk korku ve dehşet içindedir. Sonraları Dehak'ın sarayına açıcılık için alınan iki iyi niyetli insan; Armail ve Karmail, hergün getirilen iki genci saklarlar

AGİRÊ NEWROZÊ

Îro newroze! Îro, her roj newroze, her roj, roja agirê serhildanêye. Îro é ko di hindirê wî de pizrûkê agirê pé dikevin herkes Kawayi. Zalimê li ser vé diné hemû Dehaqin. Îro Dehaq hîn zalimê, rojê ne du xortan, bi hezara mirovan dikujê. Hûn çîrokê zanin Dehaq her roj méjiyé du xortan dixwé, iro méjiyé me disa dixwin, bi alîkariya malbaté, zaningé û dîn. Méjiye me disa duxwin, me dişibîn xwe, zalimî û dereketiya xwe dixin méjiyé me. Di bé jiyane eve, divé hûn cavgirtî û bé xemgînî bin. Divé hûn li karé xwe bînerin. Me ji bîra nekîr bé agirê serhildanê çîlo ra dibê. Tén bîra me newrozê 92, 93, 94'an... kevrê di destê mede cihé xwe didîtin agirê me, agirê serhildanê bû. Me zanî bû. Ev agirê divé kém nebé, divé bibê perçek ji jiyana me, divé pêşî li hindirê me dûra li kolanan bela bibê...Vî dewletî ji Kurdan, ji Çerkezan, ji Lazan re digo hûn Tirkin, hûn rastin... ev dem, dema xwar bûnê ye, ji wanre xwar, lê rastêbûn ji mere...

Ev bist sal ko şer li alîkî vî welatî heye, ev ne şerê péşî bû û ne é talîye jî, bi hezaran pîrek, zarok û zîlam hatin kuştin. Lê hayê vî aliyê welatê jê tine bû. Pêş wan ne dikirin, wan jî ne dixwest bibîn. Heta em nexin cavê wan, agir li kolana bela nebe nabîn. Wilo hîn bûne, wilo zanin. Hayê wan ji jiyana wan tine, nabîn ko jiyane wan awayî. Diçin karé xwe, diçin zaningê, diçin marketan... li televizyona di nerin. Wextê vala naxwazin, wextê vala ji wan re metirsîdarê. Li xwe di mînin heyirî di wextê vala de. Dibin mehkûmê ramanê xwe... ramanî jiyana wan li ser çavê wan dixê.

Divé em wan şîyar bikin, em wan bîzerzîlînin, em agirê kém nekîn li kolanan, divé em pêşê wakin bé jiyane tîşkî çîloye. Ji bo pêşê kirinê dive em jiyane rast, li gor xwe bijînin. Ko em bé jiyane jiyane me ye. Kesî neda me, kes tîne ye jimere béje jiyane wilo raste, û wilo xware. Em sînorê jiyane xwe rast dikin, ne ew. Divé em pêşê wakin, yan tîştî jî vé diné dernakevê ji çewtî û hetîketîyê péve.

ve onların yerine iki koyun beynini Dehak'a götürürler. Ölümünden kurtulan gençler dağlara sığınır. Bu durumun 30 yıl kadar sürdüğü söylenilir.

Dehak'la suç ortaklığı yapmayı değil, Kawa'nın yoldaşları olmayı, zalimlerin zulmüne karşı sonuna kadar direnmeyi seçiyoruz.

NEWROZ PİROZ BE!

BİJİ AŞİTİ, BİJİ NEWROZ...

On iki oğlundan on birini Dehak'a kurban veren Kawa adındaki demirci, son çocuğu da istenince buna isyan eder. Halkını ve bunca yıldır dağılara sığınan insanları örgütler ve hep birlikte Dehak'a saldırırlar. Demirci Kawa'nın ve halkın ayaklanması zaferle sonuçlanır. Saray ele geçirilir ve Dehak ölür.

Newroz, bir isyan gününe dönüşü. Çünkü halkın sokaklara taşığı, şehitleri istila edip devletle çatıştığı bir gün haline geldi. Devlet önce klasik refleksini verdi. Her ayaklanmayı şiddet ve katliamla bastırmaya çalıştığı gibi 1990 sonrası Newroz'un "Türklerin Ergenekon'dan çıkıp tüm dünyaya yayılışının başlangıcı" ve "Bahar Bayramı" olarak keşfedip (!) sahiplenmeye çalıştı. Bu tür sapırmaların halkların binlerce yıllık kültür birikiminin bir ürünü olan Newroz'un içini ne kadar boşaltabileceğini bilmiyoruz (!).

Efsaneler dilden dile aktarıldı, söylendi; krallar yerini imparatorlara, imparatorlar yerini diktatörlere bıraktı. Halepçe'de yaşananlar günümüze Dehakların eseri idi. Halepçe Katliamı, kimyasal silahların halk üzerinde bu kadar geniş çaplı kullanıldığı ilk saldırıydı. Çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşan beş bin Kürt bu saldırıda katledildi. Bu coğrafyada yaşayan kardeşler olarak ezilen halklara karşı, zalim